

§ 11 Miljøgodkendelse af Svineproduktionen

Askedalsvej 1A, 8410 Rønne

August 2016

§ 11 Miljøgodkendelse af svineproduktion

i henhold til Lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug, nr. 1572 af 20/12/2006.

	Godkendelse af svineproduktion på virksomheden Skovgårdsvej 4/Askedalsvej 1A, 8410 Røn- de
Virksomhedens navn:	Skovgård I/S
Adresse:	Skovgårdsvej 4, 8410 Røn- (Askedalsvej 1A, 8410 Røn- de)
CVR nr.:	30622715
CHR nr.:	108246
Matrikel nr.:	Ejerlav Matrikel nummer Bjødstrup By, Bregnet 7b.4f.4h.4g.4i.4a.7k Essig By, Feldballe 1c m.fl.
Virksomhedens ejer:	Søren Lybye og Anna-Grete Kibsgaard
Ansøger:	Søren Lybye, Gl. Hovedvej 22, 8410 Røn- de
Konsulent:	Rikke Skyum, Djursland Landboforening
Tilsynsmyndighed:	Syddjurs Kommune Natur og Miljø

04.08.2016

Journal nr.
16/9155

Kontaktperson
Trine W. Jensen
Mille Rasch

Lundbergsvej 2
8400 Ebeltoft

Telefon 87 53 54 10
Telefax 87 53 59 95

Natur.miljoe@syddjurs.dk
www.syddjurs.dk

Syddjurs Kommune
Natur og Miljø

.....
Mille Rasch
Biolog

.....
Trine Jensen
Biolog

Klagefrist udløber
den 07.09.2016

Søgsmålsfristen udløber
den 10.02.2017

INDHOLDSFORTEGNELSE

LÆSEVEJLEDNING	3
IKKE-TEKNISK RESUMÉ	4
OVERSIGT OVER VILKÅR	6
SYDDJURS KOMMUNES AFGØRELSE	11
MILJØTEKNISK REDEGØRELSE OG VURDERING	13
Husdyrbrugets beliggenhed og planmæssige forhold	13
Husdyrhold og staldanlæg	16
Drift – herunder BAT	17
<i>BAT-konceptet</i>	
<i>Staldindretning</i>	
<i>Ammoniakemission og ammoniakreducerende teknologi</i>	
<i>Foder</i>	
<i>Opbevaring og behandling af husdyrgødning</i>	
<i>Udbringning af husdyrgødning</i>	
<i>Energi og vandforbrug</i>	
<i>Management</i>	
<i>Kommunens samlede BAT-vurdering</i>	
Gener fra anlæg	33
<i>Lugt</i>	
<i>Fluer og skadedyr</i>	
<i>Støj</i>	
<i>Støv</i>	
<i>Transport</i>	
Forurening fra anlæg	38
<i>Ammoniak og natur</i>	
Påvirkning fra driften af arealerne	42
<i>Påvirkning af natur</i>	
<i>Nitrat til grundvand</i>	
<i>Nitrat til overfladevand</i>	
<i>Fosfor til overfladevand</i>	
Alternative løsninger og 0-alternativet	61
Husdyrbrugets ophør	61
SYDDJURS KOMMUNES SAMLEDE VURDERING	63
OFFENTLIGGØRELSE	63
KLAGEVEJLEDNING	63
LOVGRUNDLAG	65
BILAG	66

Bilagsoversigt

Bilag 1: Parter og andre høringsberettigede

Bilag 2: Situationsplan over ejendommen

Bilag 3: BAT-beregning for ammoniakemission

Bilag 4: Foderkorrektio

Bilag 5: Beliggenhed af ejede og forpagtede udbringningsarealer

Bilag 6: Nærmeste Natura 2000-område

Bilag 7: Udpegningsgrundlag for Natura 2000-område

Bilag 8: Primær rute ved gylleudbringning

LÆSEVEJLEDNING

Miljøgodkendelsen indledes med et *Ikke-teknisk resumé*, der er en opsummering af de væsentligste vurderinger vedrørende produktionens miljøpåvirkninger. Herefter følger en oversigt over de vilkår, der er stillet til den ansøgte bedrift. Overholdelse af kommunens vilkår er en forudsætning for, at den ønskede produktion kan gennemføres i henhold miljøgodkendelsen. I afsnittet *Syddjurs Kommunes afgørelse* beskrives ansøgningen om miljøgodkendelsen kort og sagsbehandlingen af denne. Herefter er der en *Miljøteknisk redegørelse og vurdering*, hvori miljøredegørelsen er ansøgers beskrivelse af produktion og drift, som for hvert afsnit følges af Syddjurs Kommunes vurdering heraf, og af de vilkår kommunen stiller til pågældende del af bedriften. Afslutningsvis beskrives *Syddjurs Kommunes samlede vurdering* samt *Offentliggørelse*. Bagerst forefindes en *Klagevejledning* samt en oversigt over det *Lovgrundlag* der ligger til grund for afgørelsen.

IKKE-TEKNISK RESUMÉ

Ansøgning om miljøgodkendelse

Syddjurs Kommune meddelte den 21. maj 2014 miljøgodkendelse til udvidelse af husdyrbruget på Askedalsvej 1a, 8410 Rønne, der inkluderede opførelse af nye stalde og nye siloer. Natur- og miljøklagenævnet ændrede den 22. december 2015 dette til et afslag.

Skovgård I/S har den 8. marts 2016 fremsendt en ny ansøgning om et tilpasset projekt, hvor der ikke opføres nye staldanlæg, og hvor udvidelsen foregår i eksisterende bygninger på ejendommen Askedalsvej 1A, 8410 Rønne. Der opføres ikke nye amerikansiloer. Dog opstilles en mindre fodersilo umiddelbart ved siden af de to eksisterende fodersiloer. Samtidig søges om landzonetilladelse til to allerede opførte amerikansiloer.

På ejendommen foreligger en screeningsafgørelse fra Århus Amt af 19. august 2008 til produktion af 45 tyrekalve (tung race), 45 slagtedyre (tung race, 220-440 kg) samt 6.900 slagtesvin (30-102 kg) svarende til 181,1 DE efter nuværende husdyrgødningsbekendtgørelse. Produktionen ønskes ændret til en årsproduktion på 6.500 slagtesvin (32-110 kg) svarende til 175,3 DE. Der sker hermed en reduktion i antallet af dyreenheder. Produktionen af tyrekalve nedlægges.

Da størrelsen af det ansøgte husdyrhold overstiger 75 DE men er under 250 DE, er dyreholdet forpligtet af reglerne om godkendelse efter § 11 i husdyrgodkendelsesloven.

Beliggenhed og planmæssige forhold

Virksomheden er beliggende i det åbne land lige nord for Bjødstrup og øst for Rønne. Ejendommen er registreret som en ejendom med landbrugspligt. Dyreholdet ændres i eksisterende bygninger.

Staldindretning og drift

Slagtesvinestaldene er indrettet med delvist spaltegulv med 50-75 % fast gulv. Alle stalde er indrettet med naturlig ventilation.

Der anvendes fasefodring for at sikre en optimal foderudnyttelse og dermed en minimering af mængden af overskydende næringsstoffer. Foderplanen udarbejdes med konsulent og med anvendelse af nyeste viden.

Der føres ligeledes E-kontrol på bedriften, hvor mængden af foder løbende vurderes i forhold til tilvæksten.

BAT (bedste tilgængelige teknik)

Kommunen har udarbejdet et BAT-niveau for den pågældende ansøgning, som ejendommen overholder. Staldsystemet er delvist spaltegulv med 2/3 fast gulv. Der er linespil under spalter. Staldsystemet vurderes at være BAT for slagtesvinestalde. Endvidere har ejendommen en høj grad af management. Der er stillet vilkår til BAT-niveau og virkemidler.

Gødningshåndtering

Gylle fra egen produktion opbevares på ejendommen i to beholdere. Opbevaringskapaciteten er over 11,5 måneder. I alt udbringes 175,31 DE svinegylle, 9 DE dybstrøelse, 52 DE minkgødning og 350 kg P i halm-aske fra Rønne fjernvarmeværk på egne arealer.

Forurening og gener fra anlæg

Ammoniak

Fordampningen af ammoniak fra stalde og gyllebeholdere er beregnet til årligt at være 1.887,58 kg kvælstof, hvilket er 6,48 kg mere end i nudriften. Syddjurs Kommune har vurderet, at husdyrbrugets ammoniakemission ikke vil medføre væsentlige påvirkninger på naturområder eller arter omfattet af husdyrlovens § 23 stk. 2, og at der ikke er særlige forhold, som nødvendiggør en skærpelse af de generelle beskyttelsesniveauer, som findes for natur.

BAT-krav til ammoniakfordampning fra staldanlægget overholdes ved anvendelse af bedste staldsystem.

Lugt

De beregnede lugtgener fra det samlede anlæg ligger under de grænser, der er fastsat for lugtpåvirkning af henholdsvis byzone, samlet bebyggelse og nabobeboelse. Det betyder, at anlægget på ejendommen kan drives uden, at den daglige drift giver anledning til væsentlige lugtgener for omgivelserne.

Transport

Antallet af transporter falder med den ansøgte drift. Samtidig stilles der vilkår til, at størstedelen af transporterne vil ske indenfor normal arbejdstid og vil dermed ikke medføre væsentlige gener.

Påvirkning fra arealerne

Udbringningsarealerne udgør 170 ha ejede og forpagtede arealer. Syddjurs Kommune vurderer, at projektet ikke vil forringe tilstand og levevilkår for arter omfattet af habitatdirektivets bilag IV væsentligt. Det er kommunens vurdering, at udspreddning af husdyrgødning på markerne er foreneligt med habitatdirektivforpligtelsen og beskyttelsen af arealer omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3.

Nitrat til grundvand

Omkring 28 ha udbringningsarealer er beliggende i nitratfølsomt indvindingsområde (NFI) for drikkevand. For arealer i NFI, hvor der ikke er udarbejdet en indsatsplan, gælder, at der ikke må ske en merbelastning som følge af et ansøgt projekt, hvis der udvaskes over 50 mg nitrat/l. Dette krav overholdes i det ansøgte projekt ved, at der etableres 7 % ekstra efterafgrøder på når der modtages minkgødning. Lovens krav til udvaskning af nitrat til grundvand er dermed overholdt.

Nitrat til overfladevand

Udbringningsarealerne er beliggende i to forskellige kystvandoplande. Alle udbringningsarealer overholder kravene i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3, og der er ikke behov for at stille skærpede vilkår i henhold til husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 4, idet udvaskningen af nitrat fra det ansøgte projekt under hensyntagen til habitatbekendtgørelsens § 7 samt forsigtighedsprincippet ikke vurderes at kunne medføre en skadesvirkning på overfladevande (vandløb, søer og marine overfladevande) eller på Natura 2000-områder hverken i sig selv eller i kumulation med andre projekter.

Fosfor til overfladevand

Det ansøgte projekt overholder husdyrgodkendelseslovens fastlagte beskyttelsesniveau, og der er ikke behov for at stille skærpede vilkår. Det er vurderet, at udvaskningen af fosfor fra det ansøgte projekt ikke vil kunne medføre en skadesvirkning på overfladevande i Natura-2000 områder. Det er på denne baggrund samlet set Syddjurs Kommunes vurdering, under hensyntagen til habitatbekendtgørelsens § 7 samt forsigtighedsprincippet, at det uden rimelig tvivl kan udelukkes, at der med fosforudvaskning fra udbringningsarealerne i det ansøgte projekt vil kunne ske en væsentlig påvirkning af overfladevande eller naturområder.

Godkendelse - samlet vurdering

Syddjurs Kommune vurderer, at husdyrbruget efter udvidelsen kan drives uden væsentlige indvirkninger på miljøet, såfremt vilkårene i denne godkendelse overholdes.

OVERSIGT OVER VILKÅR

Generelle vilkår:

1. Godkendelsen omfatter samtlige landbrugsmæssige aktiviteter på virksomheden Skovgård I/S, Skovgårdsvej 4, 8410 Rønne, med CVR nr. 30622715. Til virksomheden er tilknyttet husdyrproduktionen vedrørende CHR nr. 108246.
2. Virksomheden skal indrettes og drives i overensstemmelse med de oplysninger, der fremgår af ansøgningsmaterialet skema nummer 85619 version 2 genereret den 11.05.2016, og med de vilkår der fremgår af godkendelsen.
3. Et eksemplar af denne afgørelse skal til enhver tid være tilgængeligt på virksomheden. De vilkår, der vedrører driften, skal være kendt af de ansatte, der er beskæftiget med den pågældende del af driften.
4. Der er 2 års udnyttelsesfrist på det ansøgte projekt. Da miljøgodkendelsen også omfatter en retlig lovliggørelse af eksisterende byggeri, gælder alle vilkår fra godkendelsen meddeles.

Vilkår vedr. beliggenhed og planmæssige forhold:

5. De to eksisterende amerikansiloer må blive stående, som de er placeret i dag (se bilag 2). Overfladen skal forblive mat.
6. Det eksisterende læhegn langs ejendommen skal bibeholdes, og hvis det skal fjernes (som følge af sygdom eller lignende), skal det reetableres hurtigst muligt.

Vilkår til husdyrhold og staldanlæg:

7. Svinebruget tillades drevet med en årlig produktion på maksimalt 6.500 slagtesvin (32-110 kg) svarende til i alt 175,32 DE beregnet efter gældende husdyrgødningsbekendtgørelse.
8. Dyreholdet på ejendommen skal placeres i stalde og med vægtintervaller og stipladser, som angivet i tabel 1.

Vilkår vedr. ammoniakemission fra anlæg:

9. Staldafsnit skal rengøres efter hvert hold, og der skal til stadighed være en god staldhygiejne. Stierne skal kontrolleres og renholdes, så det sikres, at gødning og urin hurtigt fjernes fra gulvet og ledes til gyllekanalerne.

Vilkår til fodring:

10. Der skal fasefodres.
11. Alt foder skal tilsættes fytase.
12. Den totale mængde P ab dyr pr. år skal for slagtesvinene være højst 3.881,59 kg P (beregningsgrundlag i bilag 4). De enkelte forudsætninger for beregningen i bilag 4 er ikke bindende. Vilkåret gælder for samtlige slagtesvin i de pågældende stalde på hele ejendommen.
13. Følgende produktionsparametre skal kunne dokumenteres, f.eks. via gødningsregnskabet eller en effektivitetskontrol (e-kontrol):
  - Antal slagtesvin
  - Ind- og afgangsvægt for slagtesvinene
  - Foderforbrug pr. slagtesvin
  - Gennemsnitligt indhold af fosfor pr. FE.
14. Foderforbrug skal registreres, f.eks. via E-kontrol, og indlægssedler skal opbevares i minimum 5 år.
15. Der skal udarbejdes en blandeforskrift for foder mindst hver tredje måned, såfremt der anvendes hjemmeblandet foder.

16. Logbogen/produktionskontrollen, indlægssedler for hver tredje måned samt eventuelle blandeforskrifter skal opbevares på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.

Vilkår til opbevaring og behandling af husdyrgødning:

17. Beholdere til husdyrgødning skal mindst en gang om året tømmes helt, og der skal ske indvendig og udvendig inspektion (om muligt) med henblik på reparation og vedligeholdelse. Inspektionen og evt. tiltag skal noteres i logbogen.
18. Håndtering af gylle skal foregå under opsyn.
19. Gylle må først omrøres umiddelbart før udbringning og bortkørsel
20. Der må modtages minkgødning med et indhold af 5.977 kg N og 1.699 kg P med som minimum en udnyttelsesprocent på 70, dybstrøelse med et indhold af 1.024 kg N og 172 kg P samt anden organisk materiale fra Skrejrupvej 9c med et indhold på 350 kg P.

Vilkår til udbringning af husdyrgødning:

21. Der må højst udbringes 24.080,95 kg kvælstof og 6.113,98 kg fosfor på de udbringningsarealer der fremgår af bilag 5. Dette svarer til max 1,4 DE per ha.
22. Enhver ændring i afsætningen skal forinden meddeles kommunen. Ved afsætning til aftalearealer skal disse forinden anmeldes til og godkendes af kommunen.
23. Der skal udarbejdes en årlig gødningsplan, som skal kunne fremvises ved kommunalt tilsyn
24. Dokumentation i form af kvitteringer, sædskifte- og gødningsplaner, forpagtnings- og overførelsesaftaler (af mindst 1 års varighed) m.v. opbevares i mindst 5 år og forevises på forlangende.
25. Der må ikke anvendes andet organisk materiale på udbringningsarealerne end den angivne mængde svarende til 350 kg P.
26. Gødning skal i videst muligt omfang udbringes i dagtimerne, og udbringning i weekender og på helligdage skal så vidt muligt undgås.

Vilkår til energi- og vandforbrug, herunder ventilation:

27. Anlæg, der er særligt energiforbrugende, herunder foderfremstillingsanlæg og overbrusningsanlæg, skal kontrolleres og vedligeholdes, således at de altid kører energimæssigt optimalt. Foderanlæg efterses minimum en gang om året. Kontrol og vedligehold noteres i driftsjournal.
28. Gardinerne i den naturlige ventilation skal vedligeholdelse og efterses efter behov. Der skal føres kontrol med el-forbrug hvert kvartal. Noteres i driftsjournal.
29. Der skal føres kontrol med vandforbrug hvert kvartal. Noteres i driftsjournal.
30. Overbrusningsanlæg skal efterses en gang årligt. Noteres i driftsjournal.
31. Drikkevandssystemet skal drives og vedligeholdes, således at unødigt spild undgås.
32. Der skal være asfalt eller beton som underlag til ejendommens dieseltanke, som endvidere ikke må placeres i nærheden af afløb, eller med fare for udløb på bar jord.

Vilkår vedrørende management:

33. Virksomheden skal indrettes og drives, så spild og andet ukontrolleret udslip af forurenende stoffer forhindres eller forebygges, og sådan at skadernes omfang begrænses, hvis der alligevel sker uheld. Der skal således altid være egnet materiale på ejendommen til opsamling af spild.

34. Der skal til enhver tid foreligge dokumentation for, at affald bortskaffes miljømæssigt forsvarligt og efter kommunens regulativer. Virksomhedens medicinaffald, veterinært affald mv. skal opbevares utilgængeligt for uvedkommende. Medicin (lægemidler) må ikke opbevares sammen med levnedsmidler eller foderstoffer.
35. Tankning af diesel skal foregå under opsyn.

Vilkår vedr. driftsforstyrrelser og uheld

36. Tilsynsmyndigheden skal straks underrettes om driftsforstyrrelser eller uheld, der medfører forurening af omgivelserne eller indebærer en risiko for det. En skriftlig redegørelse for hændelsen skal være tilsynsmyndigheden i hænde senest en uge efter, at den er sket. Det skal fremgå af redegørelsen, hvilke tiltag der vil blive iværksat for at hindre lignende driftsforstyrrelser eller uheld i fremtiden.

Underretningspligten fritager ikke virksomheden for at afhjælpe uheld.

37. Der skal udarbejdes en beredskabsplan eller driftsforskrift, som fortæller hvornår og hvordan, der skal reageres ved uheld, som kan medføre konsekvenser for det eksterne miljø. Beredskabsplanen skal foreligge, inden nærværende miljøgodkendelse tages i brug. En kopi indsendes til Syddjurs Kommune.

Beredskabsplanen skal som minimum indeholde:

- a. Procedurer som beskriver relevante tiltag med henblik på at "stoppe ulykken/uheldet" og begrænse udbredelsen.
  - b. Oplysninger om hvilke interne/eksterne personer og myndigheder, der skal alarmes og hvordan.
  - c. Kortbilag over bedriften med angivelse af miljøfarlige stoffer, afløbs- og drænsystemer og vandløb mm.
  - d. En opgørelse over materiel, der er tilgængeligt på bedriften, eller som kan skaffes med kort varsel, der kan anvendes i forbindelse med afhjælpning, inddæmning og opsamling af spild/lækage, som kan medføre konsekvenser for det eksterne miljø. Herunder oplysninger om telefonnumre til kontaktpersoner.
38. Beredskabsplanen revideres/kontrolleres sammen med de ansatte mindst 1 gang årligt. Den skal være let tilgængelig og synlig for ansatte og øvrige, der færdes på ejendommen. Hvis der ansættes udenlandsk arbejdskraft, skal beredskabsplanen oversættes til et sprog, de udenlandske medarbejdere forstår. Beredskabsplanens indhold og opbevaringssted skal være kendt af virksomhedens ansatte og udleveres til evt. indsatsleder/miljømyndighed i forbindelse med uheld, forureninger, brand og lignende.
39. Driftsforstyrrelser, som har betydning for det ydre miljø, skal fremgå af driftsjournalen med tidspunkt m.m. for eventuelle hændelser.

Vilkår til minimering af gener fra anlæg:

40. Driften må ikke medføre væsentlige gener for omboende, herunder gener fra, lys, støv, støj, transport eller lignende
41. Der skal til stadighed tilstræbes vedligeholdelse, renholdelse og ryddelighed på virksomhedens indendørs og udendørs arealer, således at der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr. Herunder skal foder opbevares, så der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr.

42. Der skal foretages effektiv fluebekæmpelse som minimum i overensstemmelse med de nyeste retningslinjer fra Skadedyrlaboratoriet, Aarhus Universitet. Bekæmpelse skal desuden foretages på Syddjurs Kommunes forlangende.
43. Såfremt tilsynsmyndigheden vurderer, at driften giver anledning til flere anlægsgener for omboende end forventet, skal virksomheden lade udarbejde en handlingsplan for nedbringelse af generne, som godkendes af kommunen, og derefter gennemføre denne. Samtlige udgifter i forbindelse med ovennævnte afholdes af virksomheden.
44. Virksomhedens bidrag til det eksterne støjniveau målt i skel til nabobeboelse udenfor virksomhedens område i det åbne land må ikke overskride grænseværdierne, som er anført i nedenstående tabel.

	Tidsrum		Midlingstid
Hverdage	kl. 07.00 -18.00	55 dB(A)	8 timer
Lørdage	kl. 07.00 -14.00	55 dB(A)	7 timer
Lørdage	kl. 14.00 -18.00	45 dB(A)	4 timer
Søn- og helligdage	kl. 07.00 -18.00	45 dB(A)	8 timer
Aften	kl. 18.00 -22.00	45 dB(A)	1 time
Nat	kl. 22.00 -07.00	40 dB(A)	½ time

Miljøstyrelsens vejledning nr. 5/1984 "Ekstern støj fra virksomheder" .

Støjens maksimalværdi må om natten ikke overstige 55 dB(A) ved boliger. Støjbelastningen er det ækvivalente, korrigerede støjniveau i dB(A) målt eller beregnet i punkter i 1,5 meters højde over terræn. Referencetiden er det mest støjbelastede tidsrum i perioden. Virksomheden skal, for egen regning, dokumentere, at støjvilkår overholdes, hvis tilsynsmyndigheden finder det påkrævet.

Brugen af landbrugsredskaber i marken er undtaget fra støjgrænserne.

45. Kravet om dokumentation af støjforholdene kan højest fremsættes en gang årligt, medmindre den seneste kontrol viser, at vilkår 44 ikke kan overholdes.

Vilkår vedr. transport:

46. Transport skal i videst muligt omfang foregå indenfor normal arbejdstid.
47. Ved transport af husdyrgødning på offentlige veje skal transportvognens åbninger være forsynet med låg eller lignende, således at spild ikke kan finde sted. Skulle der alligevel ske spild, skal gødningen straks opsamles, og der skal efterfølgende rengøres.

Vilkår i forbindelse med husdyrbrugets ophør

48. Ved ophør af driften skal virksomheden træffe de nødvendige foranstaltninger for at imødegå fremtidig forurening af jord og grundvand og bringe stedet tilbage i en miljømæssig tilfredsstillende tilstand. Der skal som minimum udføres følgende:
- Stalde, gyllebeholder, fortanke, rørsystemer, gyllekanaler/kummer mv. skal tømmes og rengøres for husdyrgødning, der bortskaffes efter gældende regler.

- Gylletankene skal fjernes, når de ikke længere er brugbare for denne eller anden bedrift.

SYDDJURS KOMMUNES AFGØRELSE

Afgørelse

På grundlag af det foreliggende materiale meddeler Syddjurs Kommune miljøgodkendelse til ændring af svineproduktionen på virksomheden Askedalsvej 1A, Rønde. Godkendelsen meddeles i henhold til § 11 i Lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug (lov nr. 1572 af 20/12/2006 med senere ændringer) herefter kaldet husdyrgodkendelsesloven.

Godkendelsen er samtidig en accept efter §§ 35 og 36 om ændring og udvidelse af dyrehold og anlæg for eksisterende husdyrbrug - i Bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage mv., nr. 1318 af 26/11/2015 - herefter kaldet husdyrgødningsbekendtgørelsen.

Omfang

Miljøgodkendelsen af Skovgård I/S omfatter husdyrbrugets anlæg og dyrehold samt samtlige arealer som drives under samme CVR-nummer: 30622715. Ved et "husdyrbrug" forstås ifølge husdyrgodkendelseslovens § 3, en ejendom, hvorpå der er et dyrehold af mere end 3 dyreenheder, dyreholdet med tilhørende stalde og lign., gødnings- og ensilageopbevaringsanlæg samt øvrige faste konstruktioner og tilhørende arealer." Ved begrebet "anlæg" forstås ifølge husdyrgodkendelsesloven § 3 "dyreholdet med tilhørende stalde og lignende, samt husdyrbrugets gødnings- og ensilageopbevaringsanlæg."

Tidligere meddelte lokaliseringsgodkendelser, miljøgodkendelser eller VVM-afgørelser efter hhv. daværende gældende husdyrgødningsbekendtgørelse, miljøbeskyttelseslov og planlovens samlebekendtgørelse bortfalder ved meddelelsen af denne godkendelse.

Godkendelsen gælder kun for det ansøgte. Der må ikke ske udvidelse eller ændring i dyrehold, stalde, gødningsopbevaringsanlæg, udspretningsareal og lignende, før ændringen er anmeldt til og godkendt af kommunen.

Afgørelsen meddeles under forudsætning af, at de stillede vilkår overholdes.

Udnyttelsesfrist

Udnyttelsesfristen for miljøgodkendelsen er 2 år. Men da miljøgodkendelsen omfatter en retlig lovliggørelse af amerikanersiloerne, betragtes miljøgodkendelsen, som taget i brug, når den meddeles. Vilklårene i denne godkendelse skal derfor være opfyldt fra den dato, hvor den meddeles.

Hvis dele af miljøgodkendelsen ikke er udnyttet ved udløbet af udnyttelsesfristen, bortfalder den ikke-udnyttede del af miljøgodkendelsen. Med udnyttet menes, at der inden fristens udløb er indgået en retligt bindende aftale med relevante håndværkere eller entreprenører om udførelse af bygge- og anlægsarbejdet, herunder et tidspunkt for udførelsen. Det er tillige en forudsætning for overholdelse af fristen, at den udnyttelse, der er påbegyndt inden fristens udløb, fortsættes og færdiggøres i et rimeligt tempo og normalt skal være afsluttet inden for et år efter fristens udløb. Et påbegyndt byggeri kan således ikke afbrydes i en længere periode og derefter genoptages.

Kontinuitetsbrud

Hvis den meddelte miljøgodkendelse ikke har været udnyttet helt eller delvist, i tre på hinanden følgende år, bortfalder den del af godkendelsen, der ikke har været udnyttet de seneste tre år, medmindre andet fremgår af miljøgodkendelsen. Det er ikke hensigten, at fravigelser, der skyldes naturlige produktionsudsving, brand og sygdom i besætningen betragtes som kontinuitetsbrud.

Revurdering og retsbeskyttelse

Godkendelsen skal, jf. § 40 i Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug, nr. 44 af 11/1 2016, herefter kaldet husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen, regelmæssigt og mindst hvert 10. år, tages op til revurdering. Den første regelmæssige vurdering skal dog foretages senest, når der er forløbet 8 år. Det er planlagt at foretage den første revurdering i 2024.

Med denne godkendelse følger der 8 års retsbeskyttelse på de vilkår, der er nævnt i godkendelsen, det vil sige indtil den 10.08.2024. Virksomheden er dog omfattet af § 39 i husdyrgodkendelsesloven, hvorefter der kan meddeles påbud om afhjælpende foranstaltninger, såfremt husdyrbruget medfører uhygiejniske forhold eller væsentlig forurening, eller risiko for væsentlig forurening eller uhygiejniske forhold. Kan ulemperne ikke afhjælpes, kan tilsynsmyndigheden nedlægge forbud mod drift af virksomheden eller aktiviteten.

Andre love

Miljøgodkendelsen omfatter ikke andre nødvendige tilladelser end de anførte og er ikke en tilkendegivelse af, at andre love er overholdt, for eksempel byggeloven, dyreværnsloven eller landbrugsloven. Bedriften skal til enhver tid leve op til gældende regler i love og bekendtgørelser, også selvom disse regler eventuelt bliver skærpede i forhold til denne godkendelse.

Generelle vilkår:

1. Godkendelsen omfatter samtlige landbrugsmæssige aktiviteter på virksomheden Skovgård I/S, Skovgårdsvej 4, 8410 Rønne, med CVR nr. 30622715. Til virksomheden er tilknyttet husdyrproduktionen vedrørende CHR nr. 108246.
2. Virksomheden skal indrettes og drives i overensstemmelse med de oplysninger, der fremgår af ansøgningsmaterialet skema nummer 85619 version 2 genereret den 11.05.2016, og med de vilkår der fremgår af godkendelsen.
3. Et eksemplar af denne afgørelse skal til enhver tid være tilgængeligt på virksomheden. De vilkår, der vedrører driften, skal være kendt af de ansatte, der er beskæftiget med den pågældende del af driften.
4. Der er 2 års udnyttelsesfrist på det ansøgte projekt. Da miljøgodkendelsen også omfatter en retlig lovliggørelse af eksisterende byggeri, gælder alle vilkår fra godkendelsen meddeles.

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE OG VURDERING

I denne miljøtekniske redegørelse har ansøger redegjort for, hvorledes driften på ejendommen varetages. Redegørelsen er fremsendt dels via it-ansøgningssystemet (husdyrgodkendelse.dk), dels ved fremsendelse af supplerende oplysninger til kommunen. Redegørelserne kan eventuelt være lettere redigeret af kommunen. På baggrund af redegørelsen og eventuelle supplerende oplysninger har kommunen foretaget en vurdering af de beskrevne forhold og stillet vilkår hertil. Vurderingen og vilkårene fremgår af de specifikke afsnit.

Husdyrbrugets beliggenhed og planmæssige forhold

Beliggenhed og planmæssige forhold - ansøgers redegørelse

Ansøgningen vedrører en eksisterende svinebedrift, som er beliggende i det åbne land i et område med spredt bebyggelse. Ejendommens hovedadresse er Skovgårdsvej 4, 8410 Rønne, men det eksisterende staldbyggeri til svin er lokaliseret ca. 600 m nordvest for denne ejendom. Det er også her, der opstilles yderligere en fodersilo.

En oversigt over anlægget fremgår af den medsendte situationsplan over ejendommen (bilag 2). Staldanlægget på Askedalsvej 1A er beliggende omkring 2 km øst for Rønne, der er nærmeste byzone. Nærmeste samlede bebyggelse er Bjødstrup, som ligger ca. 500 m syd for Askedalsvej 1A. Der er ca. 300 m til nærmeste nabo uden landbrugspligt.

Der opføres alene en ny fodersilo. Denne opstilles umiddelbart ved siden af de eksisterende, jf. bilag 2.

Med det ansøgte, søges der samtidig en retlig lovliggørelse af to eksisterende amerikanersiloer.

I forbindelse med udvidelsen nedlægges en ældre svinestald samt en dybstrøelsesstald til kvæg på Skovgårdsvej 4. Der er hermed ikke længere dyrehold på Skovgårdsvej 4.

Beliggenhed og planmæssige forhold - kommunens bemærkninger og vurdering

Kommunen skal vurdere projektet i forhold til husdyrgodkendelseslovens § 6 om forbudszoner for etablering, udvidelse og ændring af eksisterende husdyrbrug for mere end 3 DE, der medfører forøget forurening. Dette vedrører afstandskrav til byzone, sommerhusområder, områder lokalplanlagt til boligformål, blandet bolig og erhvervsformål eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål og lign. For nybyggeri vurderes afstandskravene i husdyrgodkendelseslovens §§ 6 og 8 vedr. minimumsafstande til hhv. vandforsyning, vandløb, offentlig og privat fællesvej, beboelse og naboskel m.v., samt afstande til byzone, sommerhusområder og lokalplanlagte områder. Herudover vurderes (for nybyggeri) husdyrbrugets beliggenhed i forhold til forskellige bygge- og beskyttelseslinier, fredninger mv. samt husdyrbrugets placering i landskabet med hensyn til landskabelige værdier.

Afstandskrav i hht. husdyrgodkendelseslovens § 6 og § 8

Da denne godkendelse omfatter en lovliggørelse af de eksisterende siloer så vurderes der i forhold til § 8 i husdyrgodkendelsesloven.

Alle afstandskrav i henhold til husdyrlovens § 8 er overholdt. Se tabel herunder.

Afstand til	Krav	Afstand
Vandforsyningsanlæg	25	➤ 25 meter
Almene vandforsyningsanlæg	50	➤ 50 meter

Vandløb (dræn) og søer	15	➤ 200 meter
Offentlig vej eller privat fællesvej	15	30 meter
Levnedsmiddelvirksomhed	25	➤ 25 meter
Beboelse på samme ejendom	15	790 meter
Naboskel	30	85 meter

Lovens § 6 er overholdt for udvidelsen i de eksisterende stalde, idet der er mere end 50 meter til nærmeste byzone/sommerhusområde (Rønde), nærmeste nabo og grænsen for det lokalplanlagte område (LP072). Afstandskravene i henhold til husdyrlovens § 6 er overholdt. Der er en afstand fra nærmeste stald / gødningsopbevaringsanlæg til nærmeste nabo på 290 meter. Hermed er husdyrlovens § 6 stk. 4 overholdt. Afstanden til nærmeste byzone/sommerhusområde (Rønde) er 2,7 kilometer og dermed er husdyrlovens § 6 stk. 1 og 3 overholdt. Afstanden til et område i landzone, der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig og erhvervsformål (rekreativt område nordvest for ejendommen, LP 072) er ca. 344 meter. Dermed er husdyrlovens § 6 stk. 2 og 3 overholdt.

Bygge- og beskyttelseslinjer

Siloerne er opført udenfor bygge- og beskyttelseslinjer. Der foretages ikke øvrigt byggeri.

Områdeudpegninger

De to amerikansiloer ligger uden for områder med særlige landskabsinteresser og uden for område med værdifulde kulturmiljøer.

Dog er de beliggende i et geologisk interesseområde. Naturstyrelsen noterer i 2005 vedr. formålet med udpegningen af geologiske interesseområder: *"at bevare de værdifulde landskaber, herunder sikre, værdifulde, geologiske landskabstræk – fx åse, dale, bakker... og deres indbyrdes overgange og sammenhænge"*, samt *"at geologiske landskabstræk ikke sløres eller ødelægges af bebyggelse, tekniske anlæg, beplantning eller tilgroning"*.

For det specifikke geologiske interesseområde gælder, at: *"Det er vigtigt, at de geologiske landskabsformer, deres indbyrdes overgange og sammenhænge ikke ødelægges eller sløres"*, samt at området *"indgår som et væsentligt element i en samlet beskrivelse af Djurslands geologiske historie og er hermed af stor værdi for forståelsen af den glacielle landskabsserie"*. Udpegningen betyder, at det skal sikres, at der tages hensyn til de geologiske interesser, når der planlægges større bygge- og anlægsarbejder.

Landskabsanalyse

Anlægget ligger i et område, som man med en lidt ældre terminologi kan betegne som "den indre del af tungebækkenet omkring Kalø Vig". Området kan forstås som et slags forland til randmorænelandskabet, idet det, ligesom dette, er et resultat af Det Ungbaltiske Isfremstød ved slutningen af sidste istid. Randmorænelandskabet fremstår umiddelbart som den mest dramatiske landskabstype, vi har i Danmark med de voldsomt kuperede forløb af parallelryggede randmorænebakker.

Hele det sydlige Djursland er præget af Det Ungbaltiske Isfremstød, der trængte op fra Østersøområdet ved sidste istids afslutning. Her pressede to tunger af is sig ind i det, der efterfølgende blev til henholdsvis Kalø Vig og Ebeltoft Vig. Under denne proces blev eroderet materiale fra de to tungebækkener skubbet foran isen og presset op i de allerede eksisterende aflejringer og blandet med disse. Men isens fremfærd frembragte også et let skrånende og meget frugtbart "forland" med rigtig god landbrugsjord.

Området, som anlægget på Askedalsvej 1A er beliggende i, er karakteriseret af større moderne landbrug. I landbrugsmæssig henseende er større moderne landbrugsområder domineret af store gårdanlæg, typisk udbygget over flere omgange gennem de seneste ca. 40 år, samt store åbne markenheder. Der ligger moderne gårdanlæg, hvor siloer og gylletanke syner markant. Landskabet i større moderne landbrug er åbent og med et minimum af markveje (om nogen) hegn, diger og ikke-dyrkningsrelateret bevoksning. Området er landbrugslandskab, og der er ikke er nogen tilplantning i hele den indre del af tungebækkenet omkring Kalø Vig. Den jord, der kan dyrkes, bliver det, og de mest kuperede områder ligger typisk hen med græsning.

Byggeriet på Askedalsvej 1A er lokaliseret højt i landskabet på toppen af Rønde Randmoræne på et sted, hvor terrænet er meget kuperet. Selve staldanlægget og især beholderne er dog placeret i en lavning i det kuperede terræn. Der er fra anlægget på Askedalsvej 1A vidtrækkende udsigt mod syd til Mols Bjerge, og der er ligeledes indsigts til anlægget den modsatte vej.

Karakter og sårbarhed

Landskabet er storladent og åbent og med flotte udsigter hele vejen rundt om Kalø Vig og Egens Vig. Området dyrkes intensivt fra større moderne gårde, mens der samtidig er plads til mindre ældre landbrug, økologiske landbrug og hobbylandbrug. Det, der giver området dets særlige karakter, er de spektakulære udsigter, som området byder på både nord for Egens Vig og fra de vestvendte skråninger ned mod Kalø Vig.

På trods af at landskabet bærer præg af større moderne landbrug, er området grundet dets åbenhed, sårbart over for større og landskabsdominerende byggeri. Syddjurs Kommune har derfor foretaget en besigtigelse af området for at vurdere anlæggets påvirkning af landskabet.

Besigtigelser

Natur og Miljø foretog i forbindelse med den tidligere ansøgning om opførelse af yderligere staldanlæg og en ny gyllebeholder (i foråret 2010) en besigtigelse af landskabet og de geologiske/morfologiske forhold. Det blev dengang vurderet, at forvaltningen ikke kunne godkende yderligere byggeri på den vestlige side af Askedalsvej. Ansøger har herefter i forbindelse med denne ansøgning foretaget en projektilpasning således der ikke længere opføres nyt byggeri men blot ændres på dyreholdet i de eksisterende bygninger.

Det nye ansøgningsmateriale er blevet vurderet af Natur og Miljø, og konklusionen er, at det nye projekt i de eksisterende bygninger ikke er i konflikt med områdets karakter, der som nævnt er domineret af større moderne landbrug og store gårdanlæg.

Landskabelig analyse

Der skal laves en landskabelig analyse af de eksisterende siloer, idet de skal lovliggøres med denne godkendelse. Siloerne var specielt lige efter opførelsen at betragte som forstyrrende fremmedelementer i landskabet og i landskabsoplevelsen. Det gælder i høj grad – men ikke kun – for udsynet fra motortrafikvejen mod syd. Det gælder også for landskabsoplevelsen fra vejen mellem Kalø Gods og Bjødstrup, hvor anlægget virker dominerende på det meste af strækningen, samt for landskabsoplevelsen fra flere andre veje gennem landskabet, som Askedalsvej og Feldbækvej nord for motortrafikvejen.

Siden opførelsen i starten af 2007 er der vokset en del beplantning op i området. Det drejer sig om træer og buske langs motorvejen og i det omkringliggende landskab samt læhegnet langs siloerne. Udsynet til siloerne fra Bjødstrup og fra Grenåvej i såvel vestlig som østlig retning er blevet mindre på grund af denne beplantning, og siloerne virker ikke så dominerende i landskabet som tidligere. Samtidig er de tidligere blanke overflader efterhånden blevet matte. Siloerne er på den baggrund mindre skæmmende i landskabet.

Naturlig variation i landskabet medvirker også til, at siloerne ikke virker dominerende i landskabet, når man kører fra Kalø Gods og til Bjødstrup. Flere steder på denne strækning er siloerne ikke synlige.

Det er Syddjurs kommunes vurdering, at siloerne kan godkendes med den placering, som de har nu. Der sættes vilkår til, at læhegnet ikke må fjernes omkring siloerne.

Fredninger og fortidsminder

Siloerne er placeret udenfor fredninger og beskyttede fortidsminder. Der opføres ikke øvrigt byggeri.

Vilkår vedr. beliggenhed og planmæssige forhold:

5. De to eksisterende amerikansiloer må blive stående, som de er placeret i dag (se bilag 2). Overfladen skal forblive mat.
6. Det eksisterende læhegn langs ejendommen skal bibeholdes, og hvis det skal fjernes (som følge af sygdom eller lignende), skal det reetableres hurtigst muligt.

Husdyrhold og staldanlæg

Husdyrhold og staldanlæg - ansøgers redegørelse

På ejendommen foreligger en screeningsafgørelse fra Århus Amt af 19. august 2008 til produktion af 45 tyrekalve (tung race), 45 slagtedyre (tung race, 220-440 kg) samt 6.900 slagtesvin (30-102 kg) svarende til 181,1 DE efter nuværende husdyrgødningsbekendtgørelse. Produktionen ønskes ændret til en årsproduktion på 6.500 slagtesvin (31-110 kg) svarende til 175,3 DE. Tyreproduktionen nedlægges.

Tabel 1 viser ansøgers redegørelse for husdyrholdets sammensætning og fordeling i ejendommens fire stalde før og efter ændringen:

Tabel 1.

Stald	dyretype	Dyretype	Antal dyr	Antal stipladser	Vægt	DE
-------	----------	----------	-----------	------------------	------	----

1	Slagtesvin Skovgårdsvej 4	Slagtesvin	nudrift ansøgt	1700 0	500 0	30-102 kg -	40,48 0
2	Dybstrøelsesstald Skovgårdsvej 4	Tyrekalve og ungtyre	nudrift ansøgt	45 0	25 0	40-440 kg -	16,83 0
3	Slagtesvin 1 Eksisterende	Slagtesvin	nudrift ansøgt	2080 2920	512 730	30-102 kg 32-110 kg	49,52 78,76
4	Slagtesvin 2 Eksisterende	Slagtesvin	nudrift ansøgt	3120 3580	768 895	30-102 kg 32-110 kg	74,29 96,56

Husdyrhold og staldanlæg - kommunens bemærkninger og vurdering

Det er størrelsen og sammensætningen af et husdyrhold, der er afgørende for produktionens miljømæssige belastning, hvorfor der stilles vilkår om, at den angivne årsproduktion og sammensætning af dyrehold overholdes.

Der sker en mindre udvidelse i de eksisterende stalde på trods af, at der ikke sker en bygningsmæssig ændring af staldene.

Vilkår til husdyrhold og staldanlæg:

7. Svinebruget tillades drevet med en årlig produktion på maksimalt 6.500 slagtesvin (32-110 kg) svarende til i alt 175,32 DE beregnet efter gældende husdyrgødningsbekendtgørelse.
8. Dyreholdet på ejendommen skal placeres i stalde og med vægtintervaller og stipladser, som angivet i tabel 1.

Drift- herunder BAT

BAT-konceptet

Ved godkendelse efter husdyrbrugslovens § 11 skal kommunen sikre, at der træffes de nødvendige foranstaltninger for at forebygge og begrænse forurening fra det ansøgte projekt ved anvendelse af BAT (Best Available Technique / Bedste tilgængelige teknik). BAT sikrer, at den samlede, miljømæssige belastning af omgivelserne minimeres, hvorfor BAT også skal anvendes i tilfælde, hvor mindre omkostningskrævende foranstaltninger vil være tilstrækkelige til at opfylde det beskyttelsesniveau, der er fastlagt i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen. Derfor skal der tages stilling til fravalg af BAT ud fra proportionalitetsprincippet.

Definitionen af BAT indebærer, at vurderingen af, hvad der er BAT, blandt andet ansues i forhold til virksomhedens størrelse, og om der er tale om en ny eller en bestående virksomhed. Det er imidlertid ikke den enkelte landmands økonomiske forhold, der indgår i vurderingen.

Ansøger er selv ansvarlig for at undersøge og vurdere mulighederne for at anvende BAT. For husdyrbrug omfattet af grænserne i § 12 i husdyrbrugsloven skal redegørelsen som minimum indeholde følgende seks punkter:

- Staldindretning
- Foder
- Opbevaring/behandling af husdyrgødning
- Udbringning af husdyrgødning
- Management
- Energi- og vandforbrug

Såfremt der i eksisterende stalde anvendes staldteknologier, der ikke kan betegnes som BAT, skal der redegøres for, hvornår disse staldafsnit renoveres, således at de lever op til BAT. Der skal endvidere redegøres for evt. fravalg af oplagte teknologier. Til brug for kommunalbestyrelsens vurdering af BAT på staldanlæg, har Miljøstyrelsen fastlagt emissionsgrænseværdier, der kan efterleves på hhv. nye og eksisterende anlæg under hensyntagen til, hvilket omkostningsniveau der kan betragtes som proportionelt i forhold til den opnåede miljøgevinst. Kommunen er forpligtet til at foretage en vurdering af en bedrifts staldindretning på baggrund af Miljøstyrelsens vejledning.

Staldindretning - ansøgers redegørelse

Staldanlægget på Askedalsvej omfatter i dag to slagtesvinestalde PR-563580 og PR-563581. Begge stalde er opført i 2002. Slagtesvinestald 2 (PR-563581) er i 2007 blevet udbygget med en sektion og en foderlade. Staldene er med delvist spaltegulv, hvor 2/3 af arealet er fast gulv. Dette gulvsystem er endnu i ikke beskrevet i noget BAT-blad, men jf. BAT-byggeblad 106.04-52 fra 2004 giver dette gulv 15 % reduktion i ammoniakfordampning i forhold til drænet gulv. Ud fra nuværende standarder vurderes dette gulvsystem at være BAT for slagtesvinestalde af denne størrelse. Stalden forbliver uændret i forbindelse med udvidelsen og forventes at kunne holde de næste 25 år. Ved renovering af staldene vil nye BAT teknologier blive inddraget i overvejelserne.

Alternativt kunne der installeres et forsøringsanlæg, men denne teknologi er fravalgt, da omkostningerne generelt er for høje i forhold til produktionsstørrelsen. Der er således ikke proportionalitet mellem driftsudgifter og miljøgevinst.

Gyllekøling er fravalgt, da varmen fra anlægget ikke kan udnyttes. Teknologien er således ikke ressourcebesparende, og dermed er der ikke proportionalitet mellem driftsudgifter og miljøgevinst.

Luftrensning er en løsning, der teknisk ikke er mulig, da det er naturligt ventilerede stalde. Det vil sige, at temperaturen er styret med gardiner i siderne af staldene, åbningen udgør 1,2 meter af siderne og er i fuld længde af bygningen. Temperaturen holdes så lav som muligt året rundt for at mindske fordampning fra staldene. Der bruges ikke varme i staldene.

Der anvendes overbrusning af gødearealet, så det renholdes, og lugt og ammoniakemissioner holdes nede ud fra de gældende regler for slagtesvin.

Slagtesvinestalden fra 1985 på Skovgårdsvej 4 vil i forbindelse med udvidelsen blive nedlagt.

Staldindretning - kommunens bemærkninger og vurdering

Indretning af slagtesvinestalde med delvist spaltegulv, hvor andelen af fast gulv er 50-75 %, er, i henhold til teknologiblade omhandlende staldindretning med delvist fast gulv, den gulvtype med den laveste ammoniakfordampning.

Gyllekøling er fravalgt af økonomiske årsager, idet der er tale om en eksisterende stald, og idet der ikke findes et stuehus til anlægget, hvor varmen kan anvendes. Desuden drejer det sig om en produktion, hvor det ikke giver mening at varme staldene op. Gyllekøling er dermed ikke ressourcemæssigt optimalt, og der er ikke proportionalitet i denne teknologi.

Luftrensning (kemisk og biologisk) er fravalgt, da staldene er naturligt ventileret, og det derfor ikke er muligt at anvende denne løsning i anlægget.

Syddjurs Kommune finder det ikke proportionelt at kræve anvendelse af yderligere staldteknologi end det beskrevet i de eksisterende anlæg. Syddjurs Kommune finder således ikke anledning til at skærpe i forhold til Miljøstyrelsens vejledning om proportionalitet. Desuden vurderer kommunen, at ansøgers fravalg af yderligere teknikker til forureningsbegrænsning fra staldanlæg med begrundelse i proportionalitetsbetragtningen samt fravalg på baggrund af muligheder i forhold til det valgte ventilationssystem samt det faktum, at der er tale om eksisterende stalde, er acceptabel. Dog skal der ved enhver fremtidig ændring eller optimering af driften i staldene, indtænkes miljømæssige forbedringer, så der til enhver tid leves op til BAT.

Vilkår vedr. staldindretning:
Ingen vilkår

Ammoniakemission og ammoniakreducerende teknologi - ansøgers redegørelse

IT-ansøgningssystemet har beregnet en samlet emission fra stald og lager på 1887,58 kg N/år, hvilket er en meremission på 6,49 kg i forhold til nudrift. Det generelle krav om reduktion af ammoniaktab fra stald og lager er opfyldt. Ammoniakfordampningen holder sig under det fastlagte BAT-niveau.

Der fastlægges rutiner for renholdelse af bygninger mv. for at sikre høj hygiejne. Gangarealer vaskes og fejes for at sikre et højt hygiejne-niveau.

Ammoniakemission og ammoniakreducerende teknologi - kommunens vurdering

Til brug for kommunalbestyrelsens vurdering af et opnåeligt emissionsniveau for eksisterende anlæg har Miljøstyrelsen fastlagt emissionsgrænseværdier, der kan opnås med et omkostningsniveau, der ikke overstiger ca. 1 % af de samlede produktionsomkostninger. Kommunen vurderer, at denne proportionalitetsbetragtning er acceptabel og fastsætter derfor det tilladelige emissionsniveau i overensstemmelse med Miljøstyrelsens vejledning.

Kommunen har fastlagt et BAT-niveau for ammoniak fra det samlede anlæg på 2.124,34 kg N per år. De beregnede BAT-niveauer for de enkelte staldanlæg fremgår af bilag 3.

Ammoniakemissionen fra det ansøgte projekt er i IT-ansøgningssystemet beregnet til 1887,58 kg N/år med de nuværende stalde, hvilket vil sige, at Miljøstyrelsens vejledende emissionskrav er opfyldt, idet den ansøgte emission årligt ligger 236,76 kg N under kommunens BAT-niveau. På den baggrund er Syddjurs Kommunes BAT-niveau for Askedalsvej 1A/Skovgårdsvej 4 fastsat til den opnåede emission på 2.124,34 kg N/år.

Syddjurs Kommune stiller vilkår til de teknikker, der er en forudsætning for opnåelsen af emissionsniveauet. I det ansøgte projekt, har ansøger valgt at anvende ammoniakreducerende teknologi i form af valg af staldsystemet med den, laveste ammoniakfordampning. For at de valgte staldsystemer skal kunne opretholde den beregnede ammoniakfordampning, kræves det endvidere, at gulve og stier renholdes løbende, hvorfor der er sat vilkår hertil, samt at der etableres overbrusning i stierne. Syddjurs Kommune vurderer, at anlægget som beskrevet og med de stillede vilkår forebygger og begrænser forureningen mest muligt under betragtning af proportionalitetsprincippet.

Vilkår vedr. ammoniakemission fra anlæg:

9. Staldafsnit skal rengøres efter hvert hold, og der skal til stadighed være en god staldhygiejne. Stierne skal kontrolleres og renholdes, så det sikres, at gødning og urin hurtigt fjernes fra gulvet og ledes til gyllekanalerne.

Foder - ansøgers redegørelse

På bedriften er der øget fokus på at optimere forbruget af næringsstoffer i fodringen. Der anvendes således fasefodring af svinene, så dyrene får varieret proteinindhold alt efter vækst behov.

Foderplanen udarbejdes i samarbejde med konsulent og med anvendelse af nyeste viden indenfor fodring. Fodringen optimeres således løbende ved inddragelse af nyeste viden.

Der føres ligeledes E-kontrol på bedriften, hvor mængden af foder vurderes i forhold til tilvæksten på svinene.

Foder - kommunens bemærkninger og vurdering

BAT for foderteknologi

Syddjurs Kommune har i vurderingen af BAT taget udgangspunkt i EU-kommissionens referencedokument om BAT for intensivt svine og fjerkræhold fra 2003¹ (benævnt "BREF-dokumentet"). Når det gælder foderteknologier til svinebrug, angiver BREF-dokumentet, at fasefodring, fytasetilsætning samt anvendelse af de retningsgivende niveauer af fosfor- og råproteinindhold i foderet er at betegne som bedste tilgængelige teknik.

Miljøstyrelsen har endvidere fastsat vejledende BAT-emissionsgrænseværdier for fosfor for husdyrbrug med produktion i gyllebaserede staldsystemer omfattet af husdyrgodkendelseslovens § 11 og § 12. Kommunen er forpligtet til at undersøge, om fosforudledningen fra store husdyrbrug overholder det vejledende BAT-niveau, som kan opnås på alle husdyrbrug med produktion af svin uden væsentlige meromkostninger.

Fasefodring

Fasefodring sikrer, at grisene tildeles foder, hvor næringsstofferne er tilpasset netop deres størrelse og behov. Herved er der mulighed for en optimal udnyttelse af foderets næringsstoffer, hvorved mængden af uudnyttede næringsstoffer mindskes. På baggrund af dette sikres det, at mængden af ammoniak og udskilt kvælstof og fosfor i gødning og urin holdes på så lavt niveau som muligt. Syddjurs Kommune har derfor stillet vilkår om fasefodring.

Fytasetilsætning

Fytasetilsætning til foderet øger fordøjeligheden heraf. Dermed øges optaget af fosfor fra foderet, hvorved udskillelsen af fosfor reduceres. Anvendelse af fytase er dermed et vigtigt hjælpemiddel til at reducere fosforindhold i foder og gødning. Syddjurs Kommune stiller vilkår om fytasetilsætning til foderet.

Fosfor- og råproteinindhold i slagtesvinefoder

Ansøger har i ansøgningssystemet angivet, at slagtesvin fodres efter normen i forhold til antal FE og råprotein per FE på ansøgningstidspunktet, dvs. at der benyttes 2,86 FE/kg tilvækst og 145,7 g råprotein/ FE. Der anvendes reduceret fosfor i foderet, således at der fodres med 4,6 g fosfor/FE i stedet for normen på 4,8 g råprotein/FE. Der er på baggrund af fodertilpasningen stillet vilkår om maksimalt kg P på 3.881,59 kg P ab dyr pr. år. Beregningen af fodertilpasningen kan ses af bilag 4.

BAT-niveau for fosfor

Kommunen har med udgangspunkt i Miljøstyrelsens BAT-emissionsværdier for slagtesvin beregnet et BAT-niveau for fosfor. For slagtesvin fremgår det af disse, at husdyrgødning fra slagtesvin maksimalt må være

---

¹ Reference Document on Best Available Techniques for Intensive Rearing of Poultry and Pigs, European Commission, July 2003

22,3 kg P/DE ab lager. BAT-niveauet for fosfor er for produktionen på Skovgård I/S dermed beregnet til 3.909,6 kg P ab lager (tabel 2).

Tabel 2:

Dyregruppe	Antal	DE	Mak kg P/DE	Max P
Slagtesvin	6.500	175,3	22,3	3909,6
Total				3909,6

I hht. ansøgningskemaet produceres der 3892,98 kg P i gylle. Dermed lever produktionen op til BAT for fosfor for en produktion med den givne sammensætning, og BAT-niveauet opretholdes. Der er stillet vilkår til P ab lager (se ovenfor).

Samlet vurdering af foder

Syddjurs Kommune vurderer, at den ansøgte produktion lever op til krav om BAT med hensyn til foder, idet BREF-dokumentet er sammenholdt med følgende: Der anvendes fasefodring, og der fodres efter de retningsgivende niveauer af råprotein og reduceret fosfor. Syddjurs Kommune vurderer endvidere, at der ikke er grundlag for at kræve yderligere foderoptimering for at leve op til lovens krav til miljøpåvirkning.

Vilkår til fodring:

10. Der skal fasefodres.
11. Alt foder skal tilsættes fytase.
12. Den totale mængde P ab dyr pr. år skal for slagtesvinene være højst 3.881,59 kg P (beregningsgrundlag i bilag 4). De enkelte forudsætninger for beregningen i bilag 4 er ikke bindende. Vilkåret gælder for samtlige slagtesvin i de pågældende stalde på hele ejendommen.
13. Følgende produktionsparametre skal kunne dokumenteres, f.eks. via gødningsregnskabet eller en effektivitetskontrol (e-kontrol):
  - Antal slagtesvin
  - Ind- og afgangsvægt for slagtesvinene
  - Foderforbrug pr. slagtesvin
  - Gennemsnitligt indhold af fosfor pr. FE.
14. Foderforbrug skal registreres, f.eks. via E-kontrol, og indlægssedler skal opbevares i minimum 5 år.
15. Der skal udarbejdes en blandeforskrift for foder mindst hver tredje måned, såfremt der anvendes hjemmeblandet foder.
16. Logbogen/produktionskontrollen, indlægssedler for hver tredje måned samt eventuelle blandeforskrifter skal opbevares på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.

Opbevaring og behandling af husdyrgødning - ansøgers redegørelse

Opbevaring af gødning

Gyllen opbevares i stabile beholdere, der kan modstå mekaniske, termiske, samt kemiske påvirkninger. Beholdernes bund og vægge er tætte og beskyttede mod tæring.

Gyllebeholderne er dækket af et flydelag, såsom snittet halm, lærred, folie, tørv, ekspanderet ler (LECA), ekspanderet polystyren (EPS) eller naturlig udtørringsskorpe. Der føres logbog over flydelaget på gyllen, så der er fokus på, at flydelaget lever op til kravene.

Alle tankene er tilmeldt de lovpligtige regelmæssige eftersyn, hvilket betyder, at tankene hvert 10. år bliver kontrolleret for, om der skulle være tegn på begyndende utætheder.

Der er tilstrækkelig lagringskapacitet på ejendommen, til at gyllen kan udbringes i perioder, hvor der er optimale vækstbetingelser for den voksende afgrøde.

Gyllen omrøres kun forud for håndtering af gylle, hvilket minimerer lugt og ammoniak genner.

Den årlige husdyrgødningsproduktion fra det ansøgte dyrehold på Skovgård I/S er beregnet til 3.447 tons gylle. Der er fremsendt erklæring om tilstrækkelig opbevaringskapacitet. I ansøgningssystemet er der i gyllen beregnet et indhold af 17.080 kg N og 3893 kg P i de 175,3 DE gylle. Herudover tilføres 350 kg P fra anden organisk gødning. Herudover er der ansøgt om modtagelse af 52 DE gylle, med et indhold på 5.977 kg N og 1.699 kg P, samt 9 DE dybstrøelse med et indhold af 1024 kg N og 172 kg P. Samlet udbringes 236,31 DE gødning med et indhold på 24.081 kg N og 6114 kg P.

Der bliver en kapacitet på 3.342 m³ gylle i de 2 beholdere på Askedalsvej 1A og Skovgårdsvej 4. Der er en opbevaringskapacitet på mere end ni måneder. Beholderen på Skovgårdsvej 4 skal kun bruges som buffer i tilfælde af, at vinteren trækker ud.

Behandling af husdyrgødning

Gyllen omrøres kun forud for håndtering af gylle, hvilket minimerer lugt og ammoniak gener.

Opbevaring og behandling af husdyrgødning - kommunens bemærkninger og vurdering

Opbevaring af gødning

På bedriften er der to gyllebeholdere. Gylletanken på 2.450 m³ fra 2002 er tilmeldt beholderkontrol, og havde senest kontrol i 2012. Gylletanken på 892 m³, der er opført i 1985, er tilmeldt beholderkontrol og havde senest kontrol i 2010. I overensstemmelse med BREF-dokumentet stilles der vilkår om, at tankene skal tømmes og efterses en gang årligt indvendigt. Ved indvendig og udvendig inspektion af gyllebeholdere er det ikke intentionen, at beholderne skal fritlægges helt for inspektion men blot, at de årligt efterses for revner mm. Der stilles endvidere vilkår om, at der først må ske omrøring af gyllebeholdere, kort tid før beholderen skal tømmes ved f.eks. udspreddning.

Ammoniaktabet fra lagre af flydende gødning er i IT-systemet beregnet til 270,55 kg N/år. Ved overdækning af de eksisterende beholdere, kan dette reduceres til det halve jf. Teknologiblad for fast overdækning. Idet det ansøgte projekt overholder Miljøstyrelsens vejledende emissionsgrænseværdi, er der ikke proportionalitet mellem miljøeffekt og omkostninger i at etablere fast overdækning på de eksisterende beholdere.

Der gøres opmærksom på, at det er lovpligtigt at føre logbog over flydelaget i beholdere, som ikke har fast overdækning.

Ifølge husdyrgødningsbekendtgørelsen skal husdyrbrug kunne dokumentere, at der er adgang til en opbevaringskapacitet svarende til mindst 9 måneders gødningsproduktion. Der er i forbindelse med ansøgningen indsendt en erklæring om tilstrækkelig opbevaringskapacitet, som viser, at det er muligt at opbevare en produktion af gylle samt opsamlet vand fra knap 12 måneder.

Syddjurs Kommune vurderer, at den ansøgte produktion lever op til krav om BAT med hensyn til opbevaring af husdyrgødning, idet BREF-dokumentet er sammenholdt med følgende: Gyllebeholderne er opført, så de kan modstå mekaniske, termiske samt kemiske påvirkninger. Beholdernes bund og vægge vil være tætte og beskyttet mod tæring. Gyllebeholderne er underlagt generelle lovkrav med hensyn til 10 års beholderkontrol, opbevaringskapacitet og overdækning (flydelag og tilhørende føring af logbog). Syddjurs Kommune mener ikke, der er belæg for at stille skærpede krav til opbevaringsmåden og opbevaringskapaciteten af husdyrgødningen.

Behandling af husdyrgødning

For at forhindre spild og forurening af jord og grundvand stilles der krav om, at al håndtering foregår under opsyn, samt at håndteringen foregår på en sådan måde, at evt. gener for omgivelserne begrænses. F.eks. må gylle (i overensstemmelse med BREF-dokumentet) først omrøres umiddelbart før udbringning, hvormed eventuelle lugtgener reduceres. Syddjurs Kommune vurderer, at behandling af gylle med den beskrevne drift og de stillede vilkår ikke vil give anledning til væsentlig gener for omkringboende, og at bedriften lever op til krav om BAT.

Vilkår til opbevaring og behandling af husdyrgødning:

17. Beholdere til husdyrgødning skal mindst en gang om året tømmes helt, og der skal ske indvendig og udvendig inspektion (om muligt) med henblik på reparation og vedligeholdelse. Inspektionen og evt. tiltag skal noteres i logbogen.
18. Håndtering af gylle skal foregå under opsyn.
19. Gylle må først omrøres umiddelbart før udbringning og bortkørsel
20. Der må modtages minkgødning med et indhold af 5.977 kg N og 1.699 kg P med som minimum en udnyttelsesprocent på 70, dybstrøelse med et indhold af 1.024 kg N og 172 kg P samt anden organisk materiale fra Skrejrupvej 9c med et indhold på 350 kg P.

Udbringning af husdyrgødning - ansøgers redegørelse

Til ejendommen hører 169,45 hektar ejede og forpagtede udbringningsarealer. Disse arealer vil ENTEN modtage 236,31 DE husdyrgødning og 350 kg P i form af anden organisk gødning (i alt 24.081 kg N og 6114 kg P), ELLER 175,31 DE husdyrgødning og 350 kg P i form af anden organisk gødning (i alt 17.080 kg N og 4243 kg P).

Praksis vedrørende udbringning af flydende husdyrgødning lever op til BAT på nedenstående punkter:

Udbringning af husdyrgødning sker i løbet af dagen, når der er mindre sandsynlighed for, at folk er hjemme. Ligeledes bringes der ikke ud i weekender og på helligdage. Så vidt muligt tages der hensyn til vindretning ved udbringning

Der tages hensyn til de pågældende markers karakteristika, når der tilføres gødning på dem. Dette gælder især jordbundsforhold, jordtype, arealets hældning, klimatiske forhold, nedbør, kunstvanding, jordens anvendelse og dyrkningsmetoder, herunder vekseldrift. Det sker bl.a. ved udarbejdelse af mark- og gødningsplaner samt gennemgang af markerne med en planteavlskonsulent.

Gyllen analyseres for indhold af kvælstof og fosfor, hvorefter mængden afstemmes med udspretningsarealet, afgrødens gødningsbehov, anvendt kunstgødning samt frigivelse af næringsstoffer fra jorden.

Gødskning sker så tæt som muligt, før den maksimale afgrødevækst og optagelse af næringsstoffer finder sted. For afgrøder under 10 cm tilstræbes det at udbringe gødningen under ideelle vejrforhold dvs. køligt, fugtigt og vindstille eller ved direkte nedfældning.

Der tilføres ikke gødning til stejlt hældende marker samt ved vandløbsbrinker. Ligeledes tilføres der ikke gødning til jorden, når marken er vandmættet, oversvømmet, frossen eller snedækket

Udbringning af husdyrgødning - kommunens bemærkninger og vurdering

Beliggenheden af egne udbringningsarealer fremgår af bilag 5. Der er ansøgt om to scenarier for udbringning af gødning. I første scenarium modtager arealerne, ud over gødningen fra egen produktion, minkgødning, dybstrøelse og halmaske; i alt 24.081 kg N og 6114 kg P. Alternativt udbringes der kun gødning fra egen produktion samt halmaske; i alt 17.080 kg N og 4243 kg P.

Disse tal indgår i vurderingen af produktionen, og der stilles derfor vilkår om, at dette er det maksimalt tilladte udbragt på de ejede og forpagtede arealer. Harmonitrykket er beregnet til 1,4 DE/ha, hvilket er det maksimalt tilladte for den pågældende produktion.

Der skal udarbejdes en årlig gødningsplan, hvilket er med til at sikre afbalanceret gødskning og maksimal optagelse af næringsstofferne i gyllen. Hermed tages der eksempelvis hensyn til markernes jordbundsforhold, sædskifte, vanding og afbalancering af afgrødens forventede krav til næringsstoffer. Samtidig afpasses dette i forhold til tilførsel af andre gødningstyper. Der tildes således kun gødning til afgrøder, som har en kvælstofnorm eller retningsgivende norm for fosfor og kalium. Gødningsregnskab benyttes som journal for udbringning af uorganisk gødning og husdyrgødning på markerne.

Der stilles vilkår om, at der ikke må udbringes anden organisk gødning på arealerne.

Ved udbringning af husdyrgødning er det i hht. BREF-dokumentet BAT at afstemme den producerede husdyrgødning med udbringningsarealet og afgrødens gødningsbehov, at udbringning af gødning mm. foretages så tæt på det tidspunkt, hvor afgrøden har maksimalt næringsoptag og størst vækst, at man anvender BAT med hensyn til de maskiner, man anvender til udbringning, og om nødvendigt nedpløjer husdyrgødning, at man ved afgrødehøjde under 10 cm tilstræber at udbringe gødningen under ideelle vejrforhold samt at tage højde for udbringningsarealets karakteristika. Der stilles derfor vilkår om udarbejdelse af en årlig gødningsplan. Der stilles ligeledes vilkår om, at gødning, så vidt det er muligt, skal udbringes i dagtimerne, hvor der er mindre sandsynlighed for, at folk er hjemme, samt at undgå udbringning i weekender og helligdage. Kommunen er opmærksom på, at gødning ofte udbringes i en relativ kort og koncentreret periode, og at der i spidsperioder kan forekomme kørsel tidlig morgen og sen aften. Det er endvidere godt landmandskab at være opmærksom på vindretning i forhold til nabohusene.

Ejendommen er underlagt de generelle lovkrav med hensyn til udbringning af gylle. I henhold til Husdyrgødningsbekendtgørelsen og i overensstemmelse med BREF-dokumentet må der f.eks. ikke køres gylle på stærkt skrånende arealer, og der må ikke køres gylle ud på vandmættet, oversvømmet, frossen eller snedækket areal. Syddjurs finder ansøgers beskrivelse af udbringning af husdyrgødning som værende tilfredsstillende og i overensstemmelse med BAT.

Vilkår til udbringning af husdyrgødning:

21. Der må højst udbringes 24.080,95 kg kvælstof og 6.113,98 kg fosfor på de udbringningsarealer der fremgår af bilag 5. Dette svarer til max 1,4 DE per ha.
22. Enhver ændring i afsætningen skal forinden meddeles kommunen. Ved afsætning til aftalearealer skal disse forinden anmeldes til og godkendes af kommunen.
23. Der skal udarbejdes en årlig gødningsplan, som skal kunne fremvises ved kommunalt tilsyn
24. Dokumentation i form af kvitteringer, sædskifte- og gødningsplaner, forpagtnings- og overførelsesaftaler (af mindst 1 års varighed) m.v. opbevares i mindst 5 år og forevises på forlangende.
25. Der må ikke anvendes andet organisk materiale på udbringningsarealerne end den angivne mængde svarende til 350 kg P.
26. Gødning skal i videst muligt omfang udbringes i dagtimerne, og udbringning i weekender og på helligdage skal så vidt muligt undgås.

Energi og vandforbrug - ansøgers redegørelse

Ejendommens elforbrug er minimeret ved, at der ikke anvendes mekanisk ventilation i staldene. Derudover anvendes der ikke nogen form for opvarmning i det nye anlæg. Varmen fra dyrene udnyttes gennem slanger, således at de store svin afgiver varme til de små svin. Energiforbruget er således primært fordelt på fodringsanlægget, mens en mindre andel går til belysning og varmvandsbeholder. Der anvendes ligeledes lysstofrør til belysning indenfor, og halogenlamper udenfor. Foderblandingsanlægget er nyt, og dermed har det et relativt lavt energiforbrug.

El

Elforbruget vil falde med ca. 2500 kWh, da de mekaniske ventilatorer nedlægges med stalden på Skovgårdsvej 4. Elforbruget for de to anlæg er i nudriften på 72.581 kWh. Dette forventes at falde til 70.000 kWh i ansøgt drift, da det mekanisk ventilerede anlæg Skovgårdsvej 4 nedlægges. Der vil dog være en mindre stigning i forbruget til udfodring på grund af øget fodring. Det skal dog siges, at det nye foderanlæg, der er på Askedalsvej 1A, bruger mindre energi pr. tons foder set i forhold til det 25 år gamle anlæg på Skovgårdsvej 4.

Der er et lavt forbrug af el på ejendommen, da ventilationen er baseret på naturlig ventilation. Foderanlægget er styret med frekvensstyrede snegle, så anlægget kører mest økonomisk og energirigtigt.

Lyset bruges meget begrænset fra foråret til efteråret på grund af det store ovenlys og de store åbninger i siderne af sektionerne.

Vand

Ejendommens vandforbrug er primært drikkevand til dyrene. Derudover bruges en mindre andel af vandet til rengøring af stalde. Det er således begrænset, hvad der er af teknologi, der kan begrænse vandforbruget. Der, hvor der kan spares, er ved at have fokus på drikkevandsspild i staldene og minimere vandforbrug ved rengøring. Dette gøres på følgende måde:

- Der anvendes drikkekar, der opsamler vand, så vandet ikke drypper ud på gulvet.
- Dagligt tilsyn med drikkekar for lækager og skidt, der kan medføre spild.

- Vandforbruget registreres eller tjekkes løbende for kunne identificere og reparere lækager hurtigst muligt.
- Iblødsætning af stalde for at minimerer vandforbruget ved vask af staldene.

Ekstra vand tilført gyllebeholderne er iberegnet opbevaringskapaciteten.

Der anvendes i dag omkring 5500 m³. Forbruget forventes at være nogenlunde uændret efter udvidelsen.

Olie

Der anvendes i dag træpiller til opvarmning af stalden på Skovgårdsvej. Efter udvidelsen vil dette falde markant, da denne stald lukkes ned. I nudrift bruges der 32.343 l diesel i markbruget. Dette forbliver uændret med udvidelsen, da udbringning af husdyrgødning primært håndteres af maskinstation.

Energi og vandforbrug - kommunens bemærkninger og vurdering

IPPC- og IE-direktiverne kræver, at energieffektivitet indgår i godkendelsesarbejdet på tilsvarende vis som andre miljøparametre. Renere teknologi er derfor et bærende element i husdyrgodkendelsesloven. Renere teknologi sigter blandt andet på at minimere forbrug af energi, vand og andre råvarer per produceret enhed. Ifølge BREF anvendes der BAT, når der er etableret (delvis) lavenergibelysning, eftersyn og rengøring af el-forbrugende systemer.

I overensstemmelse med ovenstående, og for at forbedre den generelle miljømæssige drift i forhold til ressourcer, stiller Syddjurs Kommune derfor vilkår til, at der til stadighed sker renhold og vedligehold af anlæg og maskiner således, at de altid fungerer optimalt, og at der føres kontrol med forbrug af vand, energi og foder.

El

Ansøger opgiver at anvende ca. 70.000 kWh, hvilket er under norm for et husdyrbrug af pågældende størrelse. Årsagen til det lave elforbrug er, at der anvendes naturlig ventilation i alle stalde, hvorfor der ikke er et elforbrug forbundet med ventilation. Ved jævnlig aflæsning af energimålere kan man hurtigt danne sig et overblik over forbruget og samtidig sikre sig mod uforudsete udgifter. Der stilles vilkår til kvartalsvis kontrol med el-forbrug. Aflæsning af el kan eventuelt ske ved at få tilsendt tal fra elselskabet. Registreringerne noteres i en kontrolrapport, som gemmes i fem år, og som fremlægges tilsynsmyndigheden. Det er Syddjurs Kommunes vurdering, at bedriften, jf. oplysningerne fra ansøger, lever op til BAT.

Vand

På baggrund BREF-dokumentet er det kommunens vurdering jf. redegørelsen fra ansøger, at bedriften overholder BAT, idet BAT bl.a. er

- Rengøring af dyrestald og udstyr med højtryksrensere efter hver produktionscyklus eller hvert hold.
- Udførelse af regelmæssig kalibrering af drikkevandsanlægget for at undgå spild.
- Registrering af vandbrug gennem måling af forbrug
- Detektering og reparation af lækager.

Det angivne vandforbrug er norm for en bedrift af den ansøgte størrelse. Til svineopstaldning løber spulevand typisk ned i gyllesystemet, og det er derfor vigtigt at finde en balance mellem rengøring og brug af så lidt vand som muligt.

Der er sat vilkår om, at vandmåleren aflæses kvartalsvis. Registreringerne noteres i en kontrolrapport, som gemmes i fem år og fremlægges for tilsynsmyndigheden.

Fejl i overbrusningsanlægget kan give risiko for svineri i stierne, idet grisene ikke kan køle sig på anden måde. Dette giver øget ammoniakfordampning og forøget lugt fra stalden. Overbrusningsanlægget skal derfor tilses årligt, således at det benyttes i den grad, der er behov for og ikke bruser unødigt i perioder, hvor der ikke er et øget behov.

Olie

Både før og efter udvidelsen vil der blive anvendt omkring 32.343 liter dieselolie til traktorer m.v. Niveauet vurderes rimeligt for en produktion af den størrelse.

Syddjurs Kommune anser asfalt eller beton som værende BAT for underlag til diesel- og fyringsolietanke. Olietanke skal placeres hensigtsmæssigt i forhold til påfyldning og tankning, således at der ikke er risiko for påkørsel eller lignende, og der skal være mulighed for opsamling af spild og ingen risiko for forurening af jord, overfladevand og grundvand. Er der således kort afstand til bar jord fra placeringen, skal der være en hældning eller kant, der sikrer mod afløb til den bare jord. Der stilles vilkår til underlag under ejendommens olietanke.

Vilkår til energi- og vandforbrug, herunder ventilation:

27. Anlæg, der er særligt energiforbrugende, herunder foderfremstillingsanlæg og overbrusningsanlæg, skal kontrolleres og vedligeholdes, således at de altid kører energimæssigt optimalt. Foderanlæg efterses minimum en gang om året. Kontrol og vedligehold noteres i driftsjournal.
28. Gardinerne i den naturlige ventilation skal vedligeholdelse og efterses efter behov. Der skal føres kontrol med el-forbrug hvert kvartal. Noteres i driftsjournal.
29. Der skal føres kontrol med vandforbrug hvert kvartal. Noteres i driftsjournal.
30. Overbrusningsanlæg skal efterses en gang årligt. Noteres i driftsjournal.
31. Drikkevandssystemet skal drives og vedligeholdes, således at unødigt spild undgås.
32. Der skal være asfalt eller beton som underlag til ejendommens dieseltanke, som endvidere ikke må placeres i nærheden af afløb, eller med fare for udløb på bar jord.

Det er kommunens samlede vurdering, at landmanden gennem den beskrevne drift og med de stillede vilkår, overholder kravet om BAT indenfor forbrug af vand og energi.

Management - ansøgers redegørelse

Bedriften drives ud fra et højt fagligt niveau. Ejer leverer til Danish Crown, hvilket gør, at han er underlagt code of practice. Dette regelsæt sikrer, at produktion bliver drevet ud fra nogle kvalitets-, såvel som etiske og dyrevelfærdsmæssige principper.

Bedriften holder årligt regnskab med forbrug af vand, energi, foder og pesticider. Der udarbejdes ligeledes gødningsplaner for markernes drift og der fremlægges årligt et gødningsregnskab for bedriften, hvor forbrug af handelsgødning og husdyrgødning dokumenteres.

Der fastlægges rutiner for renholdelse af bygninger m.m. for at sikre høj hygiejne og minimere støv og lugtgener fra ejendommen. Affald fra produktionen bortskaffes på forsvarligvis og så vidt muligt til genbrug.

Affaldshåndtering

Beskrivelse af døde dyr

De døde dyr placeres i skygge på et befæstet areal nær gylletankene. DAKA-transporten vil således ikke komme ind på bedriften. De døde dyr er afdækket og vil normalt blive afhentet indenfor et døgn.

Beskrivelse af fast affald

Affald samles i foderladerne. Affaldet er primært emballage og sprayflasker. Affaldet afleveres på genbrugsstation til henholdsvis afbrænding og genanvendelse. Øvrigt affald såsom elektronik og skrot afleveres ligeledes på genbrugsstationen.

Beskrivelse af pesticider

Pesticider for Ejendom Skovgård I/S:

Påfyldning af sprøjteudstyr sker på et bevokset areal. Sprøjteudstyret rengøres indvendig med integreret rengøringsystem, hvorefter skyllevand udsprøjtes på mark. Beslutningen om sprøjtning eller ej foretages i samråd med planteavlskonsulent. Der sprøjtes kun, når skadetærsklerne er overskredet og altså efter behov.

Beskrivelse af olie-kemikalier

Olie- og kemikalieaffald fra produktionen kan opdeles i følgende fraktioner:

EAK-kode 020109 Landbrugskemikalieaffald

05.12 Sprøjtemiddelsrester og emballage opbevares aflåst i maskinhuset. Egentlige rester af sprøjtemidler bruges året efter. I de tilfælde, hvor produktet i mellemtiden er blevet forbudt, afleveres det på genbrugsstation. Emballagen skylles tre gange og afleveres på kommunale genbrugsstation.

05.13 Der forefindes ingen lægemiddelsrester på ejendommen. Brugte kanyler opbevares i kanyleboks i forrummet på Askedalsvej 1A. Affaldet afleveres på genbrugsstation.

EAK-kode 050105 Oliespild

06.00 Spildolie opbevares i tønder i maskinhuset og afhentes af oliefirma. Den årlige affaldsmængde estimeres til 200l årligt.

Beskrivelse af øvrige kemikalier

Øvrige kemikalier for Ejendom Skovgård I/S:

Pesticider opbevares i aflåst på Skovgårdsvej 4. Eventuelle medikamenter opbevares i forrummet på Askedalsvej 1A. Diesel opbevares i maskinhuset på Skovgårdsvej 4.

Beskrivelse af egenkontrol

På bedriften bliver ført kontrol af driften på følgende punkter:

- 1) Rengøring af sektioner forud for indsættelse af nyt hold svin.
- 2) Kontrol af foderforbrug pr. kg tilvækst (E-kontrol).
- 3) Årligt forbrug af vand og strøm i produktionen.
- 4) Tilsyn med flydelag på gylletanken for at minimere ammoniakfordampningen.
- 5) Årlig besigtigelse af gylletanken for skader og revner.

Minimering af risiko for uheld

Risici mulige uheld for Ejendom Skovgård I/S:

Husdyrgødning:

- Spild af gylle ved pumpning til og fra gyllebeholder
- Lækage af gylletank
- Utætte gyllekanaler
- Overfladeafstrømning af udbragt gylle til vandløb

Olie:

- Spild af dieselolie ved tankning
- Lækage af olietank
- Overløb af diesel ved påfyldning

Kemikalier:

- Spild ved påfyldning af sprøjte
- Personskade ved forkert håndtering

Andre uheld:

- Strømsvigt
- Brand

Beskrivelse af risikominimering

Minimering af risiko for Ejendom Skovgård I/S:

Husdyrgødning:

Gyllen opbevares i gyllebeholder, der er godkendt i henhold til 10 års beholderkontrol. Der anvendes i dag en traktorpumpe til den gamle gylletank på Skovgårdsvej 4. Traktorpumpen er manuelt betjent og vil dermed ikke kunne sættes i gang uden bedriftens personale står ved den. Gyllen fra Askedalsvej 1A udbringes af maskinstation, der anvender udbringningsmateriel med sugetårn. Før udkørsel med gylle efterses udbringningsudstyret for skader m.m.

Olie:

Dieselolie opbevares i godkendt tank, der placeret på betongulv uden afløb. Der er en kant rundt om tanken, der kan tilbageholde spild. Tanken efterses periodevis. På tanken er påmonteret fløjte, således at der ikke sker overløb ved påfyldning. Tankning fra olietank sker på fast bund.

Kemikalier:

Påfyldning af sprøjte sker i marken, der skal sprøjtes. Sprøjtning foretages af personer med sprøjtecertifikat. Midlerne håndteres efter forskrifterne, og der bruges relevant beskyttelsesudstyr (f.eks. maske, handsker, dragt).

Andet:

Skadedyr såsom rotter bekæmpes effektivt. På Askedalsvej 1A er der kontrakt med Mortalin, mens den kommunale rottefænger tilkaldes på Skovgårdsvej 4. Dette sker for at sikre høj foderhygiejne og for at undgå utilsigtet gnav i elektriske installationer.

Beskrivelse af gener i forbindelse med uheld

Minimering af gener for Ejendom Skovgård I/S:

Der udarbejdes en beredskabsplan for bedriften. I planen er der beskrevet, hvilke forholdsregler der skal tages i forhold til gylleudslip, brand, kemikalie og oliespild, samt transport af bekæmpelsesmidler.

Spildevand, herunder regnvand

Efter udvidelsen vil der være ca. 1.300 m³ spildevand fra bedriften i form af drikkevandsspild og vaskevand. Der er intet sanitært spildevand på bedriften. Spildevand fra stalden ledes i gyllebeholderen. Spildevand fra stalden er indregnet i gyllemængderne.

Management - kommunens bemærkninger og vurdering

Miljø- og ressourcestyring bygger på en helhedsvurdering ud fra et princip om at stræbe mod renere teknologi i landbrugsproduktionen. Det drejer sig om at minimere anvendelsen af energi, næringsstoffer, vand, pesticider osv., således at tabene til omgivelserne bliver så små som muligt under hensyntagen til produktionsens lønsomhed. I forhold til BAT skal alle aktiviteter på bedriften planlægges, herunder også levering og udkørsel, således at omgivelserne i øvrigt påvirkes mindst muligt.

Godt landmandskab er en vigtig del af BAT. Selvom det er svært at kvantificere miljøfordele med hensyn til emissionsreduktioner eller reduktioner i brug af energi og vand, er det tydeligt, at ansvarsbevidst driftsledelse vil bidrage til en forbedret miljøpræstation. Til forbedring af den generelle miljøpræstation for et intensivt husdyrbrug, er det BAT at udføre alle følgende punkter:

- Identificere og implementere uddannelses- og træningsprogrammer for bedriftspersonale
- Føre journal over vand- og energiforbrug, sammensætning og forbrug af husdyrfoder, og spredning af uorganisk gødning og husdyrgødning på markerne
- Have en beredskabsplan til at håndtere ikke planlagte emissioner og hændelser
- Iværksætte et reparations- og vedligeholdelsesprogram for at sikre, at bygninger og udstyr er i driftsklar stand, samt at faciliteterne holdes rene. Rengøringen skal være medvirkende til, at der i stalderne kan opretholdes et højt sundhedsniveau, og risikoen for smitte mellem de forskellige hold minimeres
- Planlægge aktiviteter på anlægget korrekt, såsom levering af materialer og fjernelse af produkter og spild, samt at
- Planlægge gødning af markerne korrekt.

Landmanden pålægges dokumentation for overholdelse af bestemte konkrete vilkår for husdyrbrugets indretning og drift, og derfor er der stillet vilkår om egenkontrol. De tiltag til egenkontrol og dokumentation af miljøforholdene, som er foreslået i forbindelse med ansøgningen, fremgår under de respektive afsnit i miljøredegørelsen. Syddjurs Kommune har i nogle af afsnittene i miljøredegørelsen vurderet, at der er behov for egenkontrol og dokumentation, som ikke fremgår af ansøgningen.

På baggrund af de stillede vilkår for kontrol og egenkontrol, herunder udarbejdelse af en beredskabsplan, vurderes det, at der foreligger tilstrækkelige oplysninger og dokumentation til, at godkendelsesmyndigheden ud fra resultatet af egenkontrollen kan vurdere, om de konkrete vilkår, egenkontrollen er knyttet til, er overholdt.

Syddjurs Kommune vurderer, at det ansøgte projekt lever op til BAT med hensyn til management, idet BREF-dokumentet er sammenholdt med følgende: EI- og vandforbrug og anvendelse af handels- og husdyrgødning registreres. Jævnlig ren- og vedligeholdelse er beskrevet. Der er desuden installeret overbrusningsanlæg i slagtesvinestaldene og i smågrisestalden, der forbedrer gødeadfærden hos grisene, således at overfladen med potentiel ammoniakfordampning bliver mindre. Gødningsplanlægning sker efter gældende regler. Udarbejdelse af beredskabsplan opfattes af kommunen som værende BAT, idet udarbejdelsen af planen gør, at man får vurderet og gennemtænkt forskellige former for procedurer ved diverse uheld, således at eventuelle skader ved uheld kan minimeres. Der er derfor sat vilkår om, at der skal foreligge en beredskabsplan.

Affaldshåndtering

Det er BAT at registrere affaldsproduktionen og derved skaffe sig et overblik over eventuelle indsatsområder, hvor man kan minimere affaldsproduktionen. Derfor skal man på ejendommen registrere affaldsproduktionen. Bedriften er omfattet af reglerne i affaldsbekendtgørelsen, og affaldsproduktionen skal registreres efter de gældende regler. Affald skal håndteres og bortskaffes efter det til enhver tid gældende erhvervsaffaldsregulativ for kommunen, hvilket blandt andet betyder, at oplag af affald ikke må medføre forurening eller risiko for forurening af omgivelserne, herunder af jord, vandområder, grundvand, luft eller kloak, eller medføre uhygiejniske forhold.

Der gøres opmærksom på, at der skal foreligge kvitteringer på aflevering af de forskellige typer af farligt affald. Kommunen anbefaler, at ansøger henvender sig til affaldskonsulent ved Reno Djurs I/S med henblik på

at få gratis råd om affaldshåndtering. Kommunen vurderer, at bedriftens affald kan håndteres og bortskaffes i henhold til kommunens affaldsregulativ, samt at såfremt døde dyr opbevares og afhentes i henhold til den til enhver tid gældende lovgivning, vil opbevaring af døde dyr ikke give anledning til uhygiejniske forhold. Syddjurs Kommune vurderer på baggrund af ovenstående, at risikoen for forurening fra oplag og håndtering af affald er reduceret til et acceptabelt niveau. Der stilles derfor ikke vilkår om en øget registrering af affaldsproduktionen.

Driftsforstyrrelser eller uheld og minimering af risiko

En væsentlig risikofaktor er uheld i forbindelse med overførslen af gylle. Det skal derfor sikres, at der ikke pumpes gylle udenfor tanken, ligesom overførslen skal ske under opsyn. Dette gør sig ligeledes gældende ved tankning af diesel.

Der er mere end 870 meter til nærmeste åbne vandløb, der er beliggende syd for ejendommen og syd for Bjødstrup by. Nærmeste vandløb er Bjødstrup bæk. Vandløbet er ikke omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Nærmeste beskyttede vandløb ligger ca. 1,1 km nord og 1,1 km nordvest for anlægget. Der ligger en sø omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 ca. 235 meter vest for ejendommens gyllebeholdere. På grund af afstanden til de nærmeste § 3 vandløb og med det stillede vilkår om, at der altid skal være egnet materiale på ejendommen til opsamling af spild, er det vurderet, at vandløb og søer er sikret tilstrækkeligt mod eventuelle ulykker med gylleudslip.

Der skal udarbejdes en beredskabsplan, som fastlægger håndteringen af situationer med potentiel forureningsrisiko. Udover at være BAT, så er det Syddjurs Kommunes opfattelse, at en beredskabsplan vil være til stor hjælp for landmanden, såfremt der skulle ske uheld, både med hensyn til små hændelser som f.eks. oliespild og store hændelser som f.eks. brand, hærværk o.l.

Af beredskabsplanen skal fremgå, at akut forurening som følge af driftsuheld eller andet straks skal anmeldes til Alarmcentralen, og efterfølgende skal tilsynsmyndigheden (Syddjurs Kommune) kontaktes. Planen skal ikke kun omfatte de uheld, der kan ske på selve ejendommen, men skal ligeledes omfatte f.eks. beredskab i forbindelse med transport af gylle mellem ejendom og marker. Planen skal ajourføres, og de ansatte skal være bekendt med indholdet heri.

Endvidere er planen kun anvendelig, hvis man har adgang til den. Der stilles derfor krav om, at den skal være let tilgængelig. Syddjurs Kommune vurderer, at risikoen for driftsforstyrrelser og uheld, som vil forårsage væsentlig forurening af miljøet, kan begrænses ved at foretage egenkontrol på ejendommen og ved vedligeholdelse af staldanlæg og landbrugsmaskiner.

Spildevand, herunder regnvand

Idet spildevand fra rengøring af stalde og lignende ledes til gyllebeholder, vurderer Syddjurs Kommune, at spildevand fra stald bortledes miljømæssigt forsvarligt. Syddjurs Kommune vurderer, at det er miljømæssigt forsvarligt at aflede vand fra vaskepladsen til gyllebeholder, såfremt der *ikke* foretages affedning/vask af olierede maskindele. Såfremt der foretages affedning/vask af olierede maskindele, skal der etableres olieudskiller på afløbet inden spildevand ledes til gyllebeholder. Regnvand nedsives til dræn, som ledes til eksisterende kommunal regnvandsledning. Der stilles ikke yderligere vilkår om nedsivning af tagvand fra driftsbygninger.

Vand fra silopladsen nedsiver diffust, mens vand fra møddingspladsen opsamles i en ajlebeholder.

Vilkår vedrørende management:

33. Virksomheden skal indrettes og drives, så spild og andet ukontrolleret udslip af forurenende stoffer forhindres eller forebygges, og sådan at skadernes omfang begrænses, hvis der alligevel sker uheld. Der skal således altid være egnet materiale på ejendommen til opsamling af spild.
34. Der skal til enhver tid foreligge dokumentation for, at affald bortskaffes miljømæssigt forsvarligt og efter kommunens regulativer. Virksomhedens medicinaffald, veterinært affald mv. skal opbevares utilgængeligt for uvedkommende. Medicin (lægemidler) må ikke opbevares sammen med levnedsmidler eller foderstoffer.
35. Tankning af diesel skal foregå under opsyn.

Vilkår vedr. driftsforstyrrelser og uheld

36. Tilsynsmyndigheden skal straks underrettes om driftsforstyrrelser eller uheld, der medfører forurening af omgivelserne eller indebærer en risiko for det. En skriftlig redegørelse for hændelsen skal være tilsynsmyndigheden i hænde senest en uge efter, at den er sket. Det skal fremgå af redegørelsen, hvilke tiltag der vil blive iværksat for at hindre lignende driftsforstyrrelser eller uheld i fremtiden.

Underretningspligten fritager ikke virksomheden for at afhjælpe uheld.

37. Der skal udarbejdes en beredskabsplan eller driftsforskrift, som fortæller hvornår og hvordan, der skal reageres ved uheld, som kan medføre konsekvenser for det eksterne miljø. Beredskabsplanen skal foreligge, inden nærværende miljøgodkendelse tages i brug. En kopi indsendes til Syddjurs Kommune.

Beredskabsplanen skal som minimum indeholde:

- a. Procedurer som beskriver relevante tiltag med henblik på at "stoppe ulykken/uheldet" og begrænse udbredelsen.
  - b. Oplysninger om hvilke interne/eksterne personer og myndigheder, der skal alarmes og hvordan.
  - c. Kortbilag over bedriften med angivelse af miljøfarlige stoffer, afløbs- og drænsystemer og vandløb mm.
  - d. En opgørelse over materiel, der er tilgængeligt på bedriften, eller som kan skaffes med kort varsel, der kan anvendes i forbindelse med afhjælpning, inddæmning og opsamling af spild/lækage, som kan medføre konsekvenser for det eksterne miljø. Herunder oplysninger om telefonnumre til kontaktpersoner.
38. Beredskabsplanen revideres/kontrolleres sammen med de ansatte mindst 1 gang årligt. Den skal være let tilgængelig og synlig for ansatte og øvrige, der færdes på ejendommen. Hvis der ansættes udenlandsk arbejdskraft, skal beredskabsplanen oversættes til et sprog, de udenlandske medarbejdere forstår. Beredskabsplanens indhold og opbevaringssted skal være kendt af virksomhedens ansatte og udleveres til evt. indsatsleder/miljømyndighed i forbindelse med uheld, forureninger, brand og lignende.
  39. Driftsforstyrrelser, som har betydning for det ydre miljø, skal fremgå af driftsjournalen med tidspunkt m.m. for eventuelle hændelser.

Vilkår vedr. spildevand fra drift:

Ingen specifikke vilkår

Kommunens samlede BAT-vurdering

I forløbet frem mod denne konkrete ansøgning er der foretaget forskellige økonomiske og miljømæssige beregninger på ændringen af dyreholdet. Det endelige ansøgningsmateriale beror på projektilpasninger, der for nogles vedkommende er at betegne som BAT. Det er vurderet, at det ikke er økonomisk proportionalt at kræve eksisterende stalde renoveret på nuværende tidspunkt, da staldanlæggene vil kunne holde en del år endnu. Syddjurs Kommune vurderer, at der med ovennævnte til- og fravalg er taget de nødvendige forholdsregler under hensyn til økonomisk proportionalitet. Syddjurs Kommune vurderer derfor, at der for det ansøgte projekt i tilstrækkeligt omfang er redegjort for, at projektet opfylder BAT.

Kommunen vurderer sammenfattende, at det opnåede niveau for BAT, med hensyn til staldteknologi, foder, forbrug af vand og energi, opbevaring/behandling af husdyrgødning og udbringning af husdyrgødning samt management, og med de vilkår, der er stillet i denne godkendelse, lever op til niveauet for BAT for en ejendom med den pågældende husdyrproduktion og størrelse. Det skal bemærkes, at BAT-vurderingen er foretaget som en selvstændig vurdering uden hensyn til, om beskyttelsesniveauerne i husdyrbrugsloven er overholdt.

Gener fra anlæg

Lugt - ansøgers redegørelse

Staldanlægget er beliggende omkring 395 m nord for Bjødstrup, der er et lokalplanlagt område (LP072) og nærmeste samlede bebyggelse og ca. 2,6 km øst for Rønde, der er nærmeste byzone. Den nærmeste nabobeboelse på en ejendom uden landbrugspligt er beliggende ca. 320 m nord for anlægget.

Der er ikke anvendt særlige teknologier til begrænsning af lugt. I det elektroniske ansøgningssystem er afstand fra lugtcentrum til henholdsvis eksisterende eller fremtidig byzone/sommerhusområde, samlet bebyggelse og enkelt bolig opmålt. For alle tre kategorier er genekriteriet for lugt overholdt (se tabel 3).

Tabel 3:

Samlet resultat af lugtberegningen:

Bebyggelse	Kumulation	Model	Ukorrigeret geneafstand (ansøgt)	Ukorrigeret geneafstand (nudrift)	Korrigeret geneafstand (ansøgt)	Korrigeret geneafstand (nudrift)	Vægtet gennemsnits afstand	Bortscreenet	Genekriterie overholdt
+ Askedalsvej 1B	0	NY	134,15	133,41	134,15	133,41	332,29	Ja	Ja
+ Gl. Hovedvej 2	0	NY	276,46	289,91	248,81	270,16	417,44	Ja	Ja
+ Kalø Hgd., Bregnet	0	FMK	416,01	425,23	416,01	425,23	2.684,68	Ja	Ja

Lugt - kommunens bemærkninger og vurdering

Lugt fra staldanlæg

Husdyrgodkendelsesloven fastlægger et bestemt beskyttelsesniveau for lugt fra staldanlæg. Vurdering af om den ansøgte produktion lever op til husdyrgodkendelseslovens krav med hensyn til lugtgener, baseres på beregning af lugtgeneafstande i det elektroniske ansøgningssystem. Lugtgeneafstanden er et udtryk for, hvor langt væk fra produktionen, der vil opleves uacceptable lugtgener. Lugtemissionen beregnes ikke som et gennemsnit i løbet af året, men på baggrund af perioder med spidsbelastning. Der anvendes derfor oplysninger om den maksimale belægning, som for slagtesvin er angivet i 1000 kg dyr på stald.

Beregningerne for den ansøgte produktion (tabel 3) viser, at der i byzone længere væk end 416,01 meter fra staldanlægget ikke vil være væsentlige lugtgener fra stalden. Det samme gælder for enkelt bolig længere

væk end 134,15 meter. Beregningerne viser også, at der for samlet bebyggelse længere væk end 276,46 meter fra anlægget ikke vil være væsentlige lugtgener. I alle tilfælde er den mindste afstand fra anlægget større end geneafstanden, og alle staldanlæg er beliggende længere væk end 1,2 gange geneafstanden, hvorved. Husdyrbrugslovens krav til geneafstand med hensyn til lugt fra stald er således overholdt.

Konsekvensradius, hvilket vil sige den radius indenfor hvilken, lugt fra anlægget i det væsentligste kan konstateres, er 558 meter.

Forsøg har vist, at lugten fra naturligt ventilerede stalde er mindre end for mekanisk ventilerede stalde, idet luften fortyndes markant mere. Derudover er gennemsnitstemperaturen mindre i de naturligt ventilerede stalde, hvilket bevirker, at gennemsnitstemperaturen og dermed også gødningstemperaturen og dermed lugten også bliver mindre. Specielt om sommeren forventes en lavere temperatur i naturligt ventilerede stalde. Lugtstoffer dannes mikrobielt i gødningen. Mikroorganismernes aktivitet er stærkt temperaturafhængig, hvorfor dannelsen af lugtstoffer vil være lavere ved lave temperaturer end ved høje. Fordampningen af lugtstoffer er ligeledes stærkt påvirket af temperaturen i overfladen af gyllen.

For at begrænse lugtindholdet i den bortventilerede luft fra stald stilles der vilkår om at sikre en god staldhygiejne, og for at sikre omkringboende mod væsentlige lugtgener, er der stillet vilkår om dokumentation for overholdelse af lugtgenekriterier ved kommunens forlangende, og om afhjælpende foranstaltninger, hvis kommunen vurderer, at der opstår væsentlige lugtgener.

Lugt ved håndtering og udbringning af gylle

Udover selve staldanlægget kan håndtering af gødning uden for staldanlægget, herunder udsugning til opbevaringsanlæg, omrøring og overpumpning til gyllevogn, også give anledning til lugt. Gylletanken på Askedalsvej er placeret i tilknytning til staldanlægget, og med den lovpligtige overdækning af gyllebeholderen i form af tæt flydelag, vil lugtgener fra opbevaring af gylle være begrænset. Derudover er der en beholder beliggende på Skovgårdsvej 4 inde i Bjødstrup. Beholderen benyttes kun, hvis der er et behov herfor i lange vintre, hvor der evt. kan mangle opbevaringskapacitet i beholderne på Askedalsvej 1A. Beholderen vil dermed ikke blive benyttet kontinuerligt, og når den benyttes, vil der være lovpligtig overdækning i form af tæt flydelag, så lugtgener vil være begrænset.

I forbindelse med omrøring og udbringning af gylle vil der opstå lugtgener af kortere varighed. De to gyllebeholdere og størstedelen af bedriftens udspretningsareal er placeret relativt isoleret. Omrøring og udbringning af gylle vil derfor næppe påvirke mange i lokalområdet.

Det vurderes ud fra ovennævnte beregninger, at ejendommens lokaliseringsforhold er tilfredsstillende for et landbrug af denne størrelse. Med de stillede vilkår vurderer Syddjurs Kommune, at den ansøgte produktion ikke vil give anledning til uacceptable lugtgener for omkringboende til produktionen.

Fluer og skadedyr - ansøgers redegørelse

Der bekæmpes fluer med rovfluer. Endvidere holdes der pænt og ryddeligt omkring ejendommenes bygninger for at nedbringe risikoen for tilflugt af skadedyr. Derudover smøres der fluebekæmpelsesmiddel på inventaret i staldene efter behov.

Fluer og skadedyr - kommunens bemærkninger og vurdering

I forbindelse med dyreholdet kan der forekomme gener fra skadedyr (rotter, mosegrise mv.), som straks skal afhjælpes samt gener fra fluer, som skal bekæmpes effektivt, hvorfor der stilles vilkår herom. Det er oplyst, at der holdes en høj hygiejnestandard på udenomsarealer og i staldene, hvilket er med til at holde fluegener

nede på et minimum. Hvis der i forbindelse med dyreholdet observeres gener fra skadedyr (rotter med videre), er der sat vilkår om, at disse straks skal afhjælpes. Syddjurs Kommune vurderer, at ved overholdelse af disse vilkår vil den ansøgte produktion ikke medføre væsentlige problemer med fluer eller andre skadedyr. Bemærk at retningslinjerne fra Skadedyrlaboratoriet, Aarhus Universitet opdateres 1 gang årligt.

Støj - ansøgers redegørelse

De væsentlige støjklender på bedriften er primært støj fra kompressor (maskinhus), foderblandingsanlæg (foderlade), siloer (Askedalsvej), korn og frøtørringsanlæg (Skovgårdsvej). Desuden forekommer der støj ved udfodring. Kompressoren anvendes typisk i tidsrummet kl. 8.00 til 16.00. Tørringsanlæggene anvendes i forbindelse med høst fra august til oktober. I denne perioden er det jævnlgt i drift. Foderblanding sker, når siloen er tom og kan derfor foregå hele døgnet. Støj ved udfodring er kortvarig.

Der foretages følgende støjklendtiltag; Kompressor, foderblandingsanlægget og tørringsanlæggene er placeret indendørs, hvilket minimerer støjgenerne ved brug.

Støj - kommunens bemærkninger og vurdering

Virksomhedens primære støjklender er kompressor (maskinhus), foderblandingsanlæg (foderlade), siloer (Askedalsvej), korn og frøtørringsanlæg (Skovgårdsvej). De fleste af disse funktioner opererer i lukkede bygninger. Derudover kan der forekomme støj fra transport. Da afstanden til nærmeste nabo er ca. 265 meter, er det vurderet, at det ansøgte ikke vil give en øget støjpåvirkninger af omgivelserne, som vil virke generende for de omkringboende.

På baggrund af ovenstående, er det ikke fundet nødvendigt at kræve en støjmåling udført. Dog fastsættes der vilkår om, at anlægget skal overholde de vejledende støjgrænser for det åbne land (område type 3 jf. Miljøstyrelsens vejledning om ekstern støj fra virksomheder). Såfremt der skulle opstå gener for de omkringboende, eller såfremt tilsynsmyndigheden finder det nødvendigt, kan der kræves udført støjmålinger efter nærmere definerede anvisninger.

Syddjurs Kommune vurderer, at de generelle regler vedrørende støj er tilstrækkelige, og vilkår om støj er derfor baseret på Miljøstyrelsens anbefalede niveau. Der er stillet vilkår om, at såfremt Syddjurs Kommune vurderer det nødvendigt, kan der kræves, at virksomheden for egen regning dokumenterer, at støjbidraget ikke overskrider niveauet i de generelle regler. Støjmålingen kan kun kræves udført en gang årligt, medmindre seneste måling viser, at støjvilkårene ikke overholdes. Støjgrænserne vedrører de stationære støjklender. Normal kørsel med traktorer og landbrugsmaskiner i dagtimerne er ikke omfattet af støjgrænserne i vilkårene.

Syddjurs Kommune vurderer samlet, at støj fra produktionen på ejendommen ikke giver anledning til væsentlig gene for de omkringboende.

Støv - ansøgers redegørelse

Der fastlægges rutiner for renholdelse af bygninger m.m. for at sikre høj hygiejne og minimere støvgener fra ejendommen.

Støv - kommunens bemærkninger og vurdering

Støvgener fra gården forventes ikke at give væsentlige problemer. Dog henvises der til god landmandspraksis, således at støvgener begrænses mest muligt. Dette kan blandt andet gøres ved, at al transport til og fra virksomheden foregår ved hensynsfuld kørsel, og ved at alle aktiviteter på bedriften planlægges, så omgivelserne påvirkes mindst muligt.

Syddjurs Kommune vurderer hermed, at der ikke vil være væsentlige støvgener fra produktionen, men stiller vilkår til, at såfremt der opleves gener, skal der udarbejdes en handlingsplan til minimering heraf.

Lys - ansøgers redegørelse

I staldene er lyset tændt i arbejdstiden efter behov. Lyset tændes og slukkes automatisk. Der er udendørs lys ved foderladen samt ved udleveringsrummet. Ved udleveringsrummet tændes lyset ved afhentning af grise primært i vinterhalvåret. Lyset ved foderladen tændes efter behov.

Lys - kommunens bemærkninger og vurdering

Der er ingen nabobeboelser i umiddelbar nærhed af staldanlægget, hvorfor lyset ikke forventes at medføre gener for omkringboende. Syddjurs Kommune vurderer, at eventuelle lysgener fra virksomheden vil være begrænset, da lyset i stalden hovedsagelig vil være tændt i arbejdstiden, og da udendørslys er bevægelsesaktiveret. På baggrund af ovenstående forventer Syddjurs Kommune ingen væsentlige problemer med lysforhold. Dog fastsættes der vilkår om, at såfremt der skulle opstå gener for de omkringboende, eller såfremt kommunen finder det nødvendigt, skal virksomheden lade foretage undersøgelse af forskellige lyskilder, således at gener fra lyset uden for ejendommen kan minimeres.

Transport - ansøgers redegørelse

Ændringen af produktionen på ejendommen vil medføre et uændret antal årlige transporter (396 -> 391). Disse transporter vil være koncentreret omkring anlægget på Askedalsvej 1A, der ligger 350 meter udenfor Bjødstrup. Eksterne transporter af foder og dyr går af Askedalsvej 1A ud på Grenåvej.

Transporter knyttet til markdriften, såsom transporter af dieselolie sker ad Grenåvej, hvorfra der er indkørsel til Skovgårdsvej 4. Eksterne transporter til og fra anlæggene sker indenfor normal arbejdsdag.

Transport af gylle forekommer primært i udbringningsperioden marts til maj samt september. Omkring halvdelen af arealerne ligger omkring ejendommen, hvilket primært belaster de interne veje. De øvrige arealer ligger i Maarup ca. 5 km fra Askedalsvej 1A. Transportveje for gylle og afgrøder kan ses på Bilag 7.

Gylleudkørsel sker kun i hverdage. Der tages så vidt muligt også højde for vindretning og lugtgener ved udbringning af gylle. Der sker primært ændring i transporter med foder og gylle. Disse transporter vil umiddelbart være koncentreret omkring anlægget på Askedalsvej 1A, der ligger 500 meter udenfor Bjødstrup. Derudover vil de øgede transporter forekomme på hverdage, hvor de vil være til mindst mulig gene.

Transport - kommunens bemærkninger og vurdering

Antallet af transporter vil være uændret, og Syddjurs Kommune har vurderet, at der ikke skal stilles yderligere vilkår til transport.

Vilkår til minimering af gener fra anlæg:

40. Driften må ikke medføre væsentlige gener for omboende, herunder gener fra, lys, støv, støj, transport eller lignende
41. Der skal til stadighed tilstræbes vedligeholdelse, renholdelse og ryddelighed på virksomhedens indendørs og udendørs arealer, således at der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr. Herunder skal foder opbevares, så der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr.
42. Der skal foretages effektiv fluebekæmpelse som minimum i overensstemmelse med de nyeste retningslinjer fra Skadedyrlaboratoriet, Aarhus Universitet. Bekæmpelse skal desuden foretages på Syddjurs Kommunes forlangende.
43. Såfremt tilsynsmyndigheden vurderer, at driften giver anledning til flere anlægsgener for omboende end forventet, skal virksomheden lade udarbejde en handlingsplan for nedbringelse af generne, som godkendes af kommunen, og derefter gennemføre denne. Samtlige udgifter i forbindelse med ovennævnte afholdes af virksomheden.
44. Virksomhedens bidrag til det eksterne støjniveau målt i skel til nabobeboelse udenfor virksomhedens område i det åbne land må ikke overskride grænseværdierne, som er anført i nedenstående tabel.

	Tidsrum		Midlingstid
Hverdage	kl. 07.00 -18.00	55 dB(A)	8 timer
Lørdage	kl. 07.00 -14.00	55 dB(A)	7 timer
Lørdage	kl. 14.00 -18.00	45 dB(A)	4 timer
Søn- og helligdage	kl. 07.00 -18.00	45 dB(A)	8 timer
Aften	kl. 18.00 -22.00	45 dB(A)	1 time
Nat	kl. 22.00 -07.00	40 dB(A)	½ time

Miljøstyrelsens vejledning nr. 5/1984 "Ekstern støj fra virksomheder" .

Støjens maksimalværdi må om natten ikke overstige 55 dB(A) ved boliger. Støjbelastningen er det ækvivalente, korrigerede støjniveau i dB(A) målt eller beregnet i punkter i 1,5 meters højde over terræn. Referencetiden er det mest støjbelastede tidsrum i perioden. Virksomheden skal, for egen regning, dokumentere, at støjvilkår overholdes, hvis tilsynsmyndigheden finder det påkrævet.

Brugen af landbrugsredskaber i marken er undtaget fra støjgrænserne.

45. Kravet om dokumentation af støjforholdene kan højst fremsættes en gang årligt, medmindre den seneste kontrol viser, at vilkår 44 ikke kan overholdes.

Vilkår vedr. transport:

46. Transport skal i videst muligt omfang foregå indenfor normal arbejdstid.
47. Ved transport af husdyrgødning på offentlige veje skal transportvognens åbninger være forsynet med låg eller lignende, således at spild ikke kan finde sted. Skulle der alligevel ske spild, skal gødningen straks opsamles, og der skal efterfølgende rengøres.

Forurening fra anlæg

Ammoniak og natur - ansøgers redegørelse

Projektet opfylder det generelle krav om 30 % reduktion af ammoniakfordampning fra stald og lager. Kravet opfyldes ved brug af delvist spaltegulv med 2/3 fast gulv. Dette minimerer overfladearealet af gyllekummen og dermed ammoniakfordampningen.

Nærmeste kategori 1-naturområde er et område med "Elle-og Askeskove ved vandløb, søer og væld" – i Natura 2000-området Kaløskovene og Kalø Vig. Naturområdet er beliggende ca. 1,6 km fra ejendommen. Der er beregnet en totalbelastning på 0,0 kg N/ha til området.

Nærmeste kategori 2 -natur er to overdrev hhv. ca. 3 km nordøst samt 3,5 km nordvest for anlægget. Totalbelastningen til overdrevene er beregnet til 0,0 kg N/ha.

Nærmeste kategori 3 naturområde er en eng ca. 850 meter nord for anlægget og en potentiel ammoniakfølsom skov beliggende ca. 325 meter øst for anlægget. Merbelastningen til engen er beregnet til 0,0 kg N/ha, og merbelastningen til skoven er beregnet til 0,2 kg N/ha.

Ændringen af dyreholdet overholder således lovens afskæringskriterier for natur.

Ammoniak og natur - kommunens bemærkninger og vurdering

Ammoniak fra staldanlæg

Projektet vil medføre en beregnet totalemission fra stald og lager på ca. 1.887,58 kg N/år, hvilket svarer til en meremission på ca. 6,48 kg N/år.

Vurdering af påvirkninger på naturområder jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3.

Beskyttelsesniveauet for ammoniak fremgår af følgende tabel:

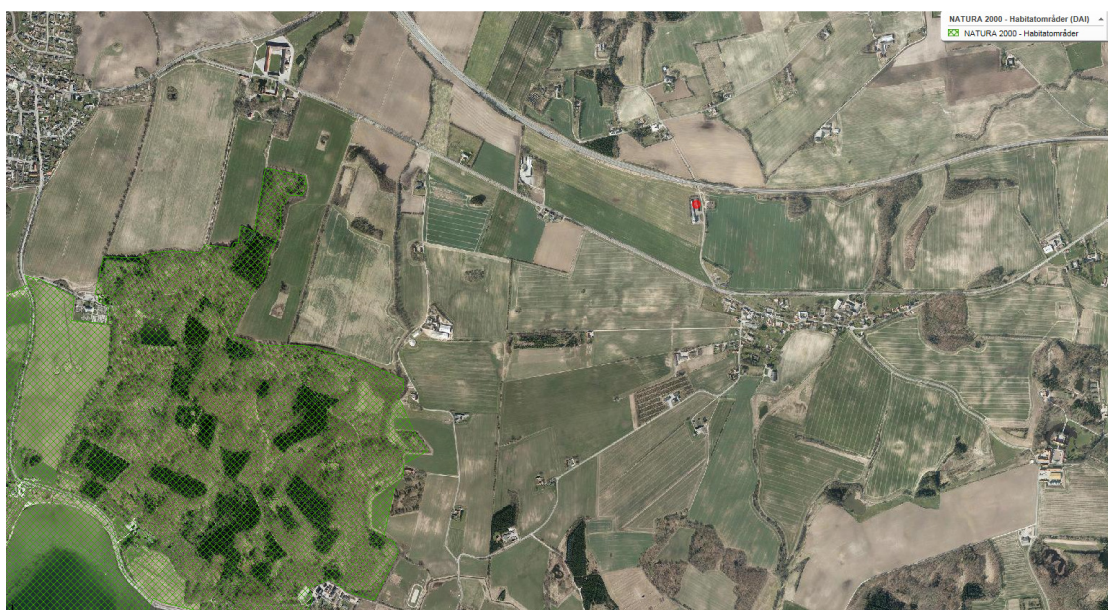
Naturtyper	Fastsat beskyttelsesniveau
Kategori 1. § 7 stk. 1, nr. 1	Max. totaldeposition afhængig af antal husdyrbrug i nærheden*): 0,2 kg N/ha/år ved > 1 husdyrbrug 0,4 kg N/ha/år ved 1 husdyrbrug 0,7 kg N/ha ved 0 husdyrbrug.
Kategori 2. § 7 stk. 1, nr. 2	Max. totaldeposition på 1,0 kg N/ha pr. år.
Kategori 3. Heder, moser og overdrev, som er beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3, og ammoniakfølsomme skove.	Max. merdeposition på 1,0 kg N/ha pr. år. Kommunen kan tillade en merdeposition, der er større end 1,0 kg N/ha pr. år, men ikke stille krav om mindre merdeposition end 1,0 kg N/ha pr. år.

Kategori 1-natur

Kategori 1-natur omfatter de ammoniakfølsomme Natura 2000-naturtyper, som indgår i udpegningsgrundlaget for Natura 2000-områderne. De er kortlagt af Naturstyrelsen i forbindelse med Natura 2000-planlægningen.

Nærmeste kategori 1-natur er beliggende 1,58 km fra anlægget, se nedenstående figur. Det drejer sig om naturtype 91E0 Elle- og Askeskove ved vandløb, søer og væld. Naturtypen er en del af et større område tilknyttet Natura 2000 området Kaløskovene og Kalø Vig (H230). Der er beregnet en totaldeposition fra anlægget på 0,0 kg N/ha/år i området, og beskyttelsesniveauet er dermed overholdt. Det vurderes på baggrund af afstanden, retningen samt den beregnede deposition på den del af habitatområdets udpegningsgrundlag (fremgår af afgørelsens bilag 6), der ligger tættest på, at for de øvrige naturtyper i udpegningsgrundlaget vil totaldepositionen være overholdt i henhold til afskæringskriterierne for Kategori 1 natur i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3.

Rød markering angiver ejendommens beliggenhed – grøn-skraveret område angiver Natura 2000 området Kalø Skovene og Kaløvig.

Kategori 2-natur

Kategori 2-natur udgøres af ammoniakfølsomme områder uden for Natura 2000-områder, nærmere bestemt højmoser, lobeliesøer samt heder større end 10 ha, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, og overdrev større end 2,5 ha, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Nærmeste kategori 2 natur er beliggende ca. 3,21 km fra staldanlægget. Det drejer sig om en højmose, der er beliggende sydvest for staldanlægget. Se nedenstående figur.

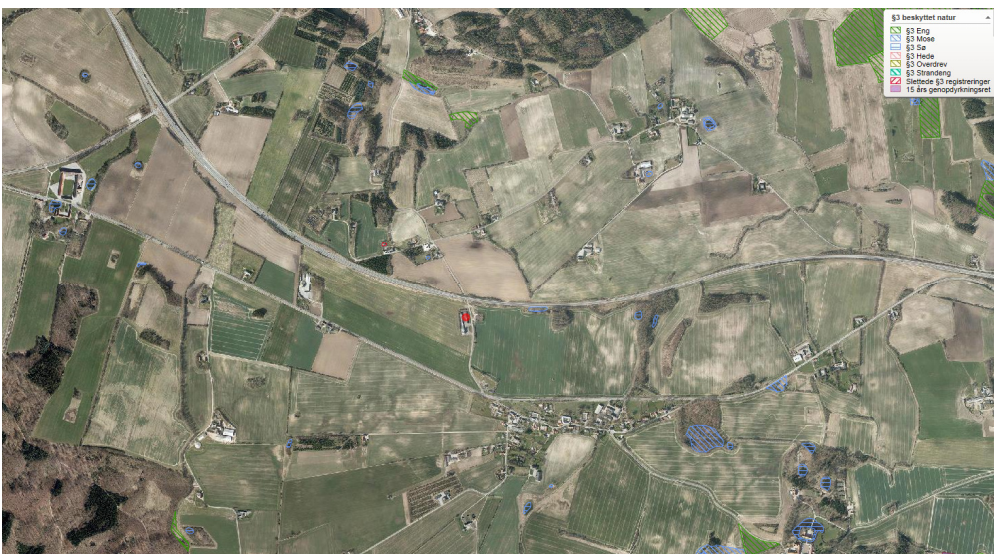

Der er beregnet en totaldeposition fra anlægget på 0,0 kg N/ha/år i området og en merdeposition på 0,0 kg N/ha/år. Beskyttelsesniveauet er dermed overholdt, og det forventes ikke, at udvidelsen af bedriften vil medføre en ændring af tilstanden på naturområdet. Øvrige kategori 2 naturområder er beliggende længere væk, og det vurderes derfor ligeledes, at afskæringskriterierne for disse vil være overholdt.

Kategori 3-natur

Kategori 3-natur udgøres af øvrige ammoniakfølsomme § 3-arealer, som minimum heder, moser og overdrev, samt ammoniakfølsomme skove. Indenfor 1.000 meter af anlægget er der beliggende to mindre søer. Nærmeste kategori 3 natur er en mose beliggende 1,1 km sydøst for anlægget. Der er beregnet en merdeposition herpå på 0,0kg N/ha/år. Der er ligeledes beregnet en merdeposition på 0,0 kgN/ha/år på en eng og mose nord for anlægget. Der er ikke beregnet på andre kategori 3 naturområder længere væk, da det forventes, at merdepositionen herpå vil være væsentligt under 1 kg N/ha/år på grund af afstanden hertil samt på grund af den meget lille samlede merdemission fra anlægget. Beskyttelsesniveauet i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3 er dermed overholdt.

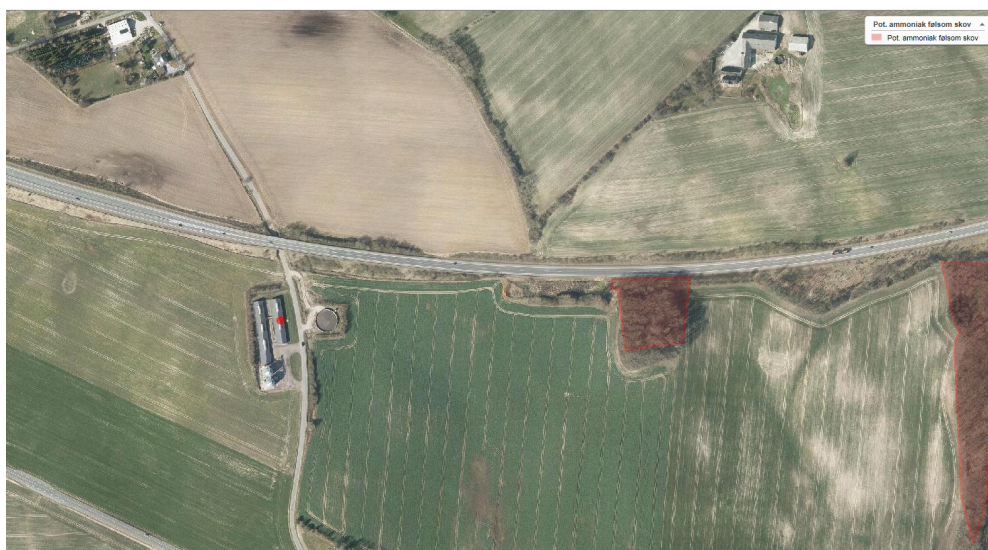
Nedestående figur vise anlæggets placering og nærmeste kategori 3 naturområder.

Ca. 1,4 m syd for anlægget er Bjødstrup skov. Op til Bjødstrup skov ligger et større moseområde nord og syd for Udbyhøjvej. Såvel total- som merdepositionen herpå er beregnet til 0,0 kg N/ha/år, hvorfor at det vurderes, at driften ikke vil have en negativ påvirkning af hverken moserne eller Bjødstrup skov. Beskyttelsesniveauet i bilag 3 er dermed overholdt.

Potentiel ammoniakfølsom skov.

Nærmeste ammoniakfølsomme skov er beliggende ca. 333 meter øst for anlægget. Skoven er besigtiget af Syddjurs Kommune onsdag d. 14. oktober 2015. Skoven er mod syd, vest og øst omgivet af dyrkede marker og mod nord grænser den op til Motortrafikvejen mellem Århus og Grenå.

Ved besigtigelsen blev der fundet følgende plantearter: korsknapp, skovhundegræs, stor konval, miliegræs, viol sp., dansk ingefær, el, ask, bøg, stilkeg, hyld, benved, engriflet hvidtjørn, brombær sp., enblomstret flit-teraks, stor fladstjerne, stor nælde, hunderose/blågrøn rose, slåen, rød svingel, plagiomnium sp. elm, mosebunke febernellikered, skovsyre, hassel, smalbladet mangeløv samt alm. haremad. Derudover blev der observeret spætmejsje og adskillige grævlingeuller.

Det sydlige skovbryn var tørt og forblæst, og det er nok her, man kunne forvente at finde morbundsarterne som hedelyng og majblomst. Der blev ikke observeret hedelyng eller rester af hedelyng, ligesom der heller ikke blev fundet stængelblade efter majblomst, men disse kan på grund af tidspunktet være væk.

Den nordlige del af skoven lå i skygge og læ og havde betydeligt mere fugtig muldbund og et vist indslag af ask og elm, der bar præg af plukhugst. Det var her, man ville forvente at kunne finde ægbladet fliglæbe, rederod og måske firblad. Der var dog næsten ingen bundvegetation i dette område, og der blev på besigtigelsen ikke fundet rester af stængler eller blade fra de to orkidearter, men igen kan tidspunktet for besigtigelsen være årsag til de manglende observationer.

Generelt var store områder i skovbunden uden vegetation. Dette gælder især den midterste del af skoven.

Det er Syddjurs Kommunes indtryk, at skoven formelt er ammoniakfølsom i kraft af sin alder (den fremgår på kort fra ca. 1800), men at det er tvivlsomt, om en øget deposition vil have en væsentlig effekt på floraen fundet ved besigtigelsen. Jorden er næringsrig og relativt kalkholdig. Når der tidligere har været indslag af hede-

lyng, er det kommunens vurdering, at det har haft at gøre med udtørring og delvis formoring i en periode, hvor skovbrynet har været mere åbent. Der er beregnet en merdeposition på 0,2 kg N/ha/år og en totaldeposition på 1,2 kg N/ha/år. Afskæringskriterierne i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3 er dermed overholdt.

Staldanlæg i relation til Bilag IV-arter

Der er ingen registrerede bestande af Bilag IV-arter i nærheden af staldanlægget. Nærmeste potentielle levested for en bilag IV art er et vandhul nordvest for ejendommen, der er registreret som potentielt levested for stor vandsalamander. Der er beregnet en totaldeposition på 0,1 kg N/ha/år og en merdeposition på 0,0 kg N/ha/år. Den ansøgte drift vurderes dermed ikke at påvirke det potentielle levested for stor vandsalamander.

Skrænten langs motortrafikvejen lige nord for anlægget er registreret som potentielt levested for markfirben. Kommunen besigtigede skrænten den 4. august 2011 med henblik på at foretage en vurdering af, om der fandtes markfirben. Der blev ikke registreret nogen, men vegetationen var åben og urtedomineret med partier med blottet jord. Lokaliteten vurderes derfor at være velegnet, men det er stadig usikkert, om arten lever der. Det vurderes dog, at jordbunden er så mineralsk og hældningen så stejl, at tilgroningen, selv med den ansøgte drift, der medfører en totaldeposition på 6,3 kg N/ha/år og en merdeposition på 1,7 kg n/ha/år, vil være langsom og ikke vil opveje den skabelse af mikrohabitater, der løbende skabes ved muldvarpeskud, rævegrave og andet. Markfirbenets behov for solepladser og løs jord til æglægning vil således blive opretholdt fremover, så artens økologiske funktionalitet ikke vil blive forringet af den ansøgte drift.

Røddlistede, fredede eller ammoniakfølsomme arter

Der er ingen forekomst af røddlistede, fredede eller ammoniakfølsomme arter i nærheden af bedriften indenfor den afstand, der vurderes at blive ammoniakbelastet eller på anden måde påvirket af driften.

Konklusion – anlægget

Det er kommunens samlede vurdering, at den ansøgte drift, er foreneligt med habitatdirektivforpligtelsen, husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen og beskyttelsen af truede arter.

Påvirkning fra arealerne

Udbringningsarealer:

Godkendelsen omfatter samtlige arealer, der drives under CVR. nr. 30622715.

Påvirkning af natur

Projektet omfatter ikke udbringning af husdyrgødning på arealer registreret som beskyttet natur.

Deposition som følge af udbringning af husdyrgødning

Det er med IT-ansøgningssystemet ikke muligt at beregne den konkrete deposition fra udbringning af husdyrgødning til et omkringliggende naturområde. Men det fremgår af Miljøstyrelsens vejledning, at ammoniakpåvirkningen fra et udbringningsareal til et naturområde i udpræget grad er et lokalt fænomen, og at den reelle påvirkning i praksis vil afhænge af det enkelte år, afstanden mellem udbringningsarealet og naturområdet, husdyrgødningens type (jo tyndere gylle, des hurtigere nedtrængning i jorden og deraf mindre ammoniaktab) samt udbringningsteknologien. Derudover kan udbringningsarealets størrelse også have en vis betydning, og hvis naturområdet ligger lavere end tilstødende udbringningsarealer, vil der i nogle tilfælde være risiko for overfladeafstrømning af næringsstoffer til naturområdet. Påvirkningen af naturområder fra udbringningsarealerne er endvidere i høj grad et randfænomen, og normalt ikke en belastning af større dele af naturområdet.

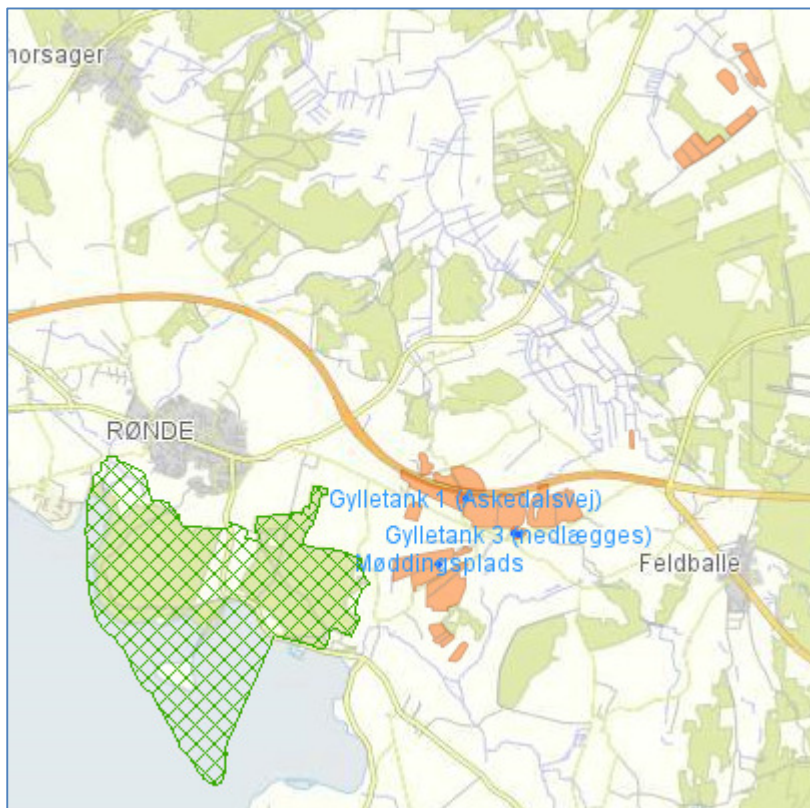
Ifølge Wiki-vejledningen vil der ved udbringning af svinegylle ikke være påvirkninger over 1 kg N/ha bortset fra de nærmeste 20 meter fra kanten af en mark. Kvæggylle, der typisk har et højere tørstofindhold, kan derimod have påvirkninger på over 1 kg N/ha indenfor de nærmeste 20 meter fra markkanten. Det samme gælder for dybstrøelse. Det er således især, hvor beskyttede naturområder grænser direkte op til udbringningsarealerne, at der kan være risiko for væsentlig påvirkning.

I Wiki-vejledningen (Bilag til Bufferzonerapporten) er der vist eksempler med beregninger af ammoniakdeposition fra udbragt gylle under forskellige forhold. Beregningerne er foretaget ved udbringning af gylle på op til harmonigrænsen (1,4 DE/ha for svinegylle). Desuden er beregningerne foretaget ved forskellig udbringningspraksis, således at nedfældning af gylle er den bedste praksis. Endelig er beregningerne foretaget for forskellig markstørrelse.

På Askedalsvej 1a udbringes der både svinegylle, dybstrøelse og minkgødning på udbringningsarealerne – med en overvægt af svinegylle. Der udbringes husdyrgødning med et maksimalt dyretryk på 1,39 DE/ha, mens det dyretryk, hvormed beregningerne i Bufferzonerapporten er foretaget, er 1,4 DE/ha. Det forudsættes herunder, at der anvendes en gennemsnitlig udbringningspraksis på ejendommen. Det antages derfor, at ammoniakdepositionen som følge af den ansøgte udbringning af husdyrgødning svarer til det, der fremgår af beregningerne i Bufferzonerapporten for svinegylle ved en gennemsnitlig udbringningspraksis.

Udbringningsarealer i relation til Natura 2000-områder - Kategori 1-natur

Nærmeste Natura 2000-område i Syddjurs Kommune i forhold til udbringningsarealerne er habitatområdet "Kaløskovene og Kaløvig", se kortet herunder. Udpegningsgrundlaget for området ses i bilag 6. Der er over 440 m fra nærmeste udbringningsareal til naturtyper indenfor udpegningsgrundlaget for dette habitatområde.

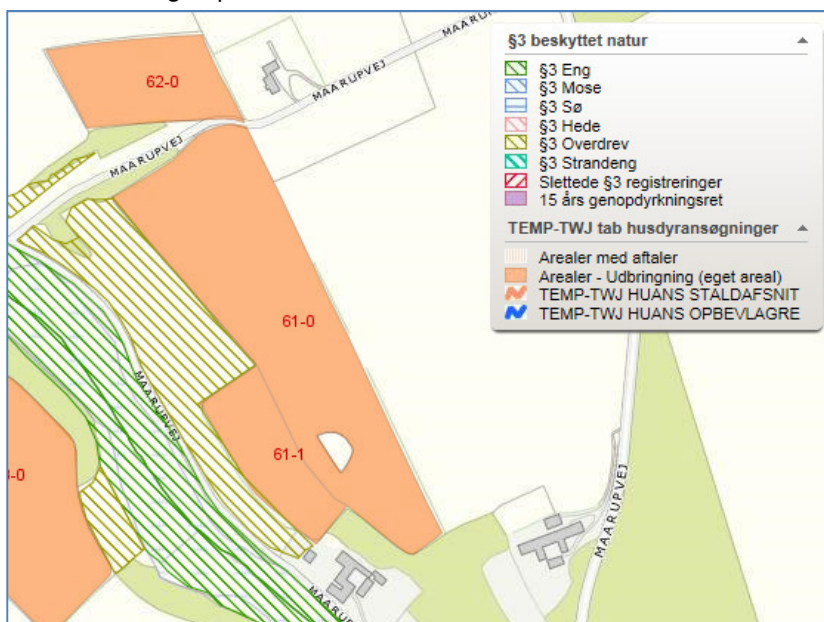

Nærmeste Kategori 1-natur i forhold til udbringningsarealerne.

Ud fra bilagene til bufferzonerapporten (se wiki-vejledningen) ses, at for arealer i størrelsesordenen 25 ha, og hvorpå der bliver bragt svinegylle ud, vil der være en deposition på naturområdet mere end 250 m herfra på mindre end 300 g N/ha/år. Afskæringskriteriet i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3 for kategori 1 natur er dermed overholdt. Syddjurs Kommune vurderer, at der pga. afstanden ikke vil ske en negativ påvirkning af områderne og deres naturtyper, som følge af udbringning af husdyrgødning på udbringningsarealerne.

Udbringningsarealer i relation til beskyttet natur - Kategori 2-natur

Udbringningsarealerne 61-0 og 61-1 (i alt ca. 6,5 ha) grænser op til et kategori 2-overdrev, der er B-målsat i henhold til Regionplanen for Århus Amt, se kortet herunder.

Overdrev ved arealerne 61-0 og 61-1 der er kategori 2-natur.

Overdrevet er besigtiget i 2011 og er registreret som et surt overdrev. Overdrevet er et moderat til ringe overdrev med både næringsfølsomme (bakke-nellike, bitter bakkestjerne, gul snerre, blåhat etc.) og nærings-tolerante arter (stor nælde, hundegræs, kvik, rajgræs, hindbær, brombær mm.). Arealet slås. Tålegrænsen vurderes til at ligge på ca. 20-21 kg N/ha/år. Overdrevet er omfattet af husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3 og er kategoriseret som kategori 3 natur. Det betyder, at naturområdet må modtage en maksimal merdeposition på 1,0 kg/ha/år. I henhold til bufferzonerapporten vil der fra et areal af den angivne størrelse, ske en merdeposition på 0,6 kg N/ha/år i 10 m afstand fra arealet. I nudriften anvendes udbringningsarealet ligeledes til husdyrgødning, og det vurderes derfor, at merbelastningen vil overholde afskæringskriteriet på 1 kg N/ha/år, som angivet i bilag 3 i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen.

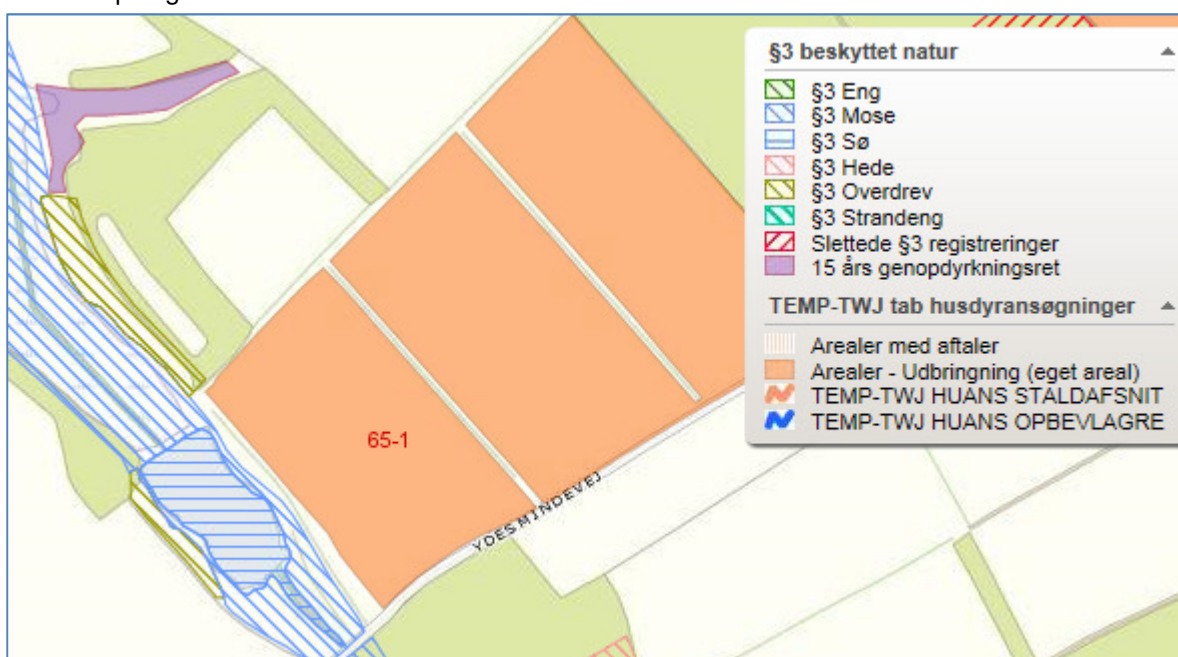
Med baggrund i naturområdets tålegrænse, baggrundsbelastningen for området på 12 kg N/ha/år samt udbringningsarealernes anvendelse i såvel nudrift som ansøgt drift, vurderes det, at anvendelsen af arealerne, ikke vil påvirke naturområdets tilstand negativt.

Den nederste del af udbringningsareal 61-0 og hele 61-1 skrånede med mere end 12 grader mod overdrevet. Udbringningsarealet er karakteriseret ved jordbundstype JB 1 (grov sandet jord). Sandjorde vil medføre en hurtig nedsivning til rodzonen og dermed mindre mættede jorde. Dermed forventes den overfladiske afstrømning for sandjorde at være mindre end for lerjorde. Da det kun er en lille del af mark 61-0, der skrånede mod naturarealet, og da arealet er sandjord, er det kommunens vurdering, at naturarealet ikke vil blive påvir-

ket af afstrømning fra udbringningsarealet. For areal 61-1 gælder, at dette er et relativt lille areal med grovsandet jord, hvorfor det vurderes, at bidraget herfra vil være relativt lille. Overdrevet er af moderat til ringe tilstand, og da areal 61-1 er forholdsvis lille, og det kun er en lille andel, der skråner mod naturområdet, vurderes det, at overfladisk afstrømning ikke vil medføre en forringelse af tilstanden af naturområdet.

Udbringningsarealer i relation til beskyttet natur - Kategori 3-natur samt beskyttede enge og søer

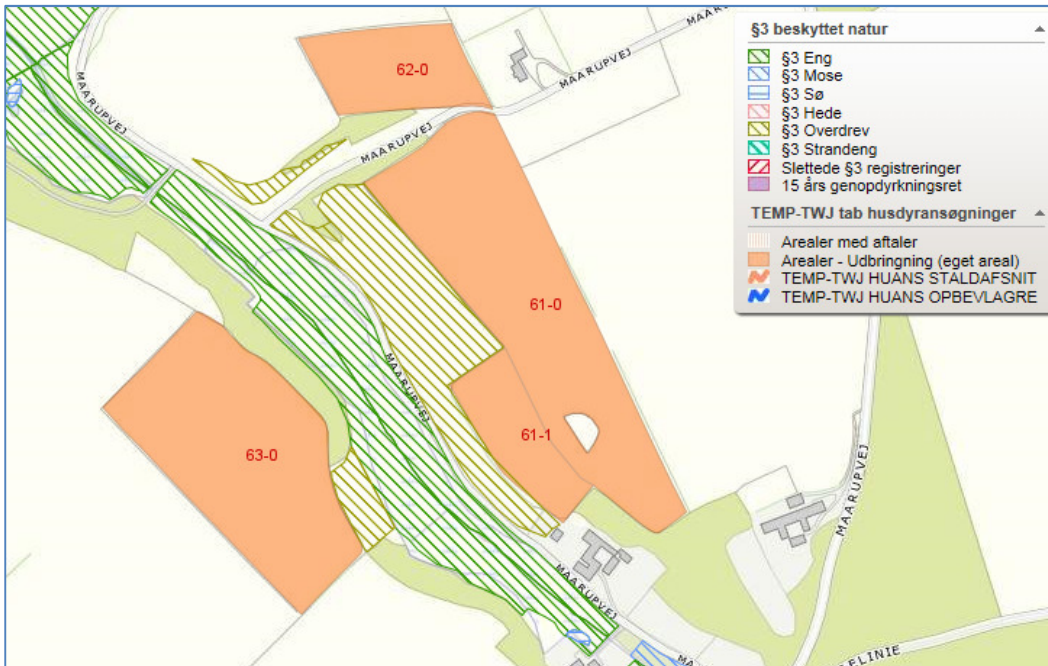
Mark nr. 65-1 grænser op til en mose med tilhørende sø og til hjørnet af et overdrev, som alle er en del af et større sammenhængende naturområde langs Bugtrup Bæk. Naturområdernes beliggenhed i forhold til udbringningsarealerne kan ses på kortet herunder. Marken skråner i et hjørne af marken mere end 6 grader ned mod overdrevet, men der er en naturlig grænse bestående af ca. 6 m træer mellem overdrev og mark, hvorfor risikoen for overfladisk afstrømning vil være minimal. Tilsvarende skråner udspretningsarealet mere end 6 grader i retning mod mosen, men også her, er der en naturlig bræmme af træer, på ca. 8-10 meter. Jordbundstypen er grovsandet jord, hvilket medfører, at gyllen vil nedsive hurtigere, og dermed vil ammoniakfordampningen fra marken være mindre.

Overdrev og mose med sø ved areal 65-1.

Overdrevet er besøgt i 2011. Overdrevet er klassificeret som et surt overdrev og er vurderet som et naturområde af moderat tilstand. Der er en god artsdiversitet på området med mange artstypiske planter. Endvidere er der registreret en del for naturtypen positivarter. På den plane del af overdrevet er der registreret en stor andel af kvik, højst sandsynligt som følge af påvirkningen fra de omkringliggende dyrkede arealer og en efterfølgende udkonkurrering af andre arter på dette stykke. Endvidere er der taget slet på nogle af de smalle arealer af jagtmæssige hensyn. Resten af overdrevet er relativt upåvirket.

Mark 63-0 grænser op til et mindre overdrev, der er B-målsat, se kortet herunder. Overdrevet er besøgt i 2011 og vurderet som et overdrev af moderat tilstand. Marken skråner ikke mere end 6 grader ned mod overdrevet. Området er primært domineret af urtevegetation under 50 cm. Der er fundet flere for naturtypen karakteristiske arter, såsom vellugtende gulaks, gul snerre, græsbladet fladstjerne, blåhat, alm. pimpinelle m.v.. Derudover er der registreret flere negative arter som kvik, burre-snerre, hundegræs, kruset skræppe, stor nælde mm. Tålegrensen for overdrevet vurderes at ligge på ca. 20 kg N/ha/år.

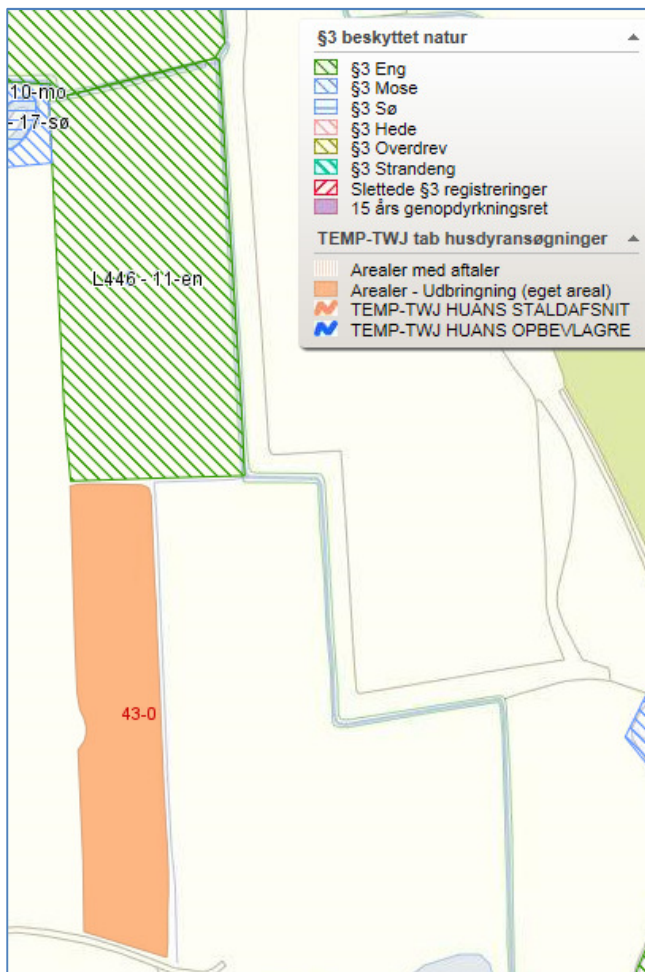

Mark 63-0 grænser på en kort strækning op ad et overdrev.

Udbringningsarealet er 4,6 ha, og der vil ihht. bufferzonerapporten mer-deponeres omkring 0,5 kg N/ha/år ved udbringning af 1,4 DE/ha. Dog anvendes arealet til udbringning af husdyrgødning i nudrift, og det er kun en lille del af arealet der grænser op til overdrevet. Derfor vurderes det, at merbelastningen vil overholde afskæringskriteriet på 1 kg N/ha/år, som angivet i bilag 3 i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen. Med baggrund i naturområdets tålegrænse, baggrundsbelastningen for området på 12 kg N/ha/år samt udbringningsarealernes størrelse og anvendelse i såvel nudrift som ansøgt drift, vurderes det ikke, at anvendelsen af arealerne, vil påvirke naturområdets tilstand negativt.

Areal 43-0 grænser på en ca. 40 meter lang strækning op til en eng, se kortet herunder. Med en baggrundsbelastning på 12-13 kg N/ha/år, vil der ikke ske en overskridelse af naturtypens tålegrænse.

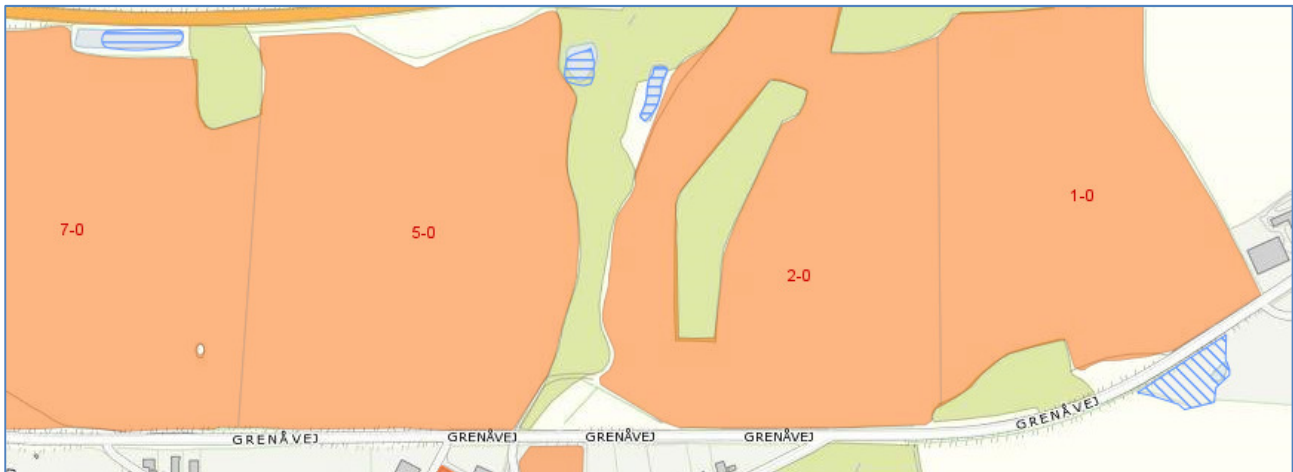

Eng ved den nordlige grænse af areal 43-0.

Areal 41-0 grænser på en strækning på 10 m op til en mose. Grundet den marginale grænseflade, vurderes der ikke at kunne ske en påvirkning af mosen.

Flere udbringningsarealer ligger nær små søer, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Se f.eks. kortet herunder. Søer er generelt ikke følsomme for kvælstofdeposition. Da ingen af udbringningsarealerne hælder ned mod søerne, vurderes der ikke at være risiko for tilstandsændring i søerne som følge af udbringning af gylle på de nært liggende arealer.

Blå skravering angiver søer, der er beliggende op til udbringningsarealerne.

Potentielt ammoniakfølsomme skove

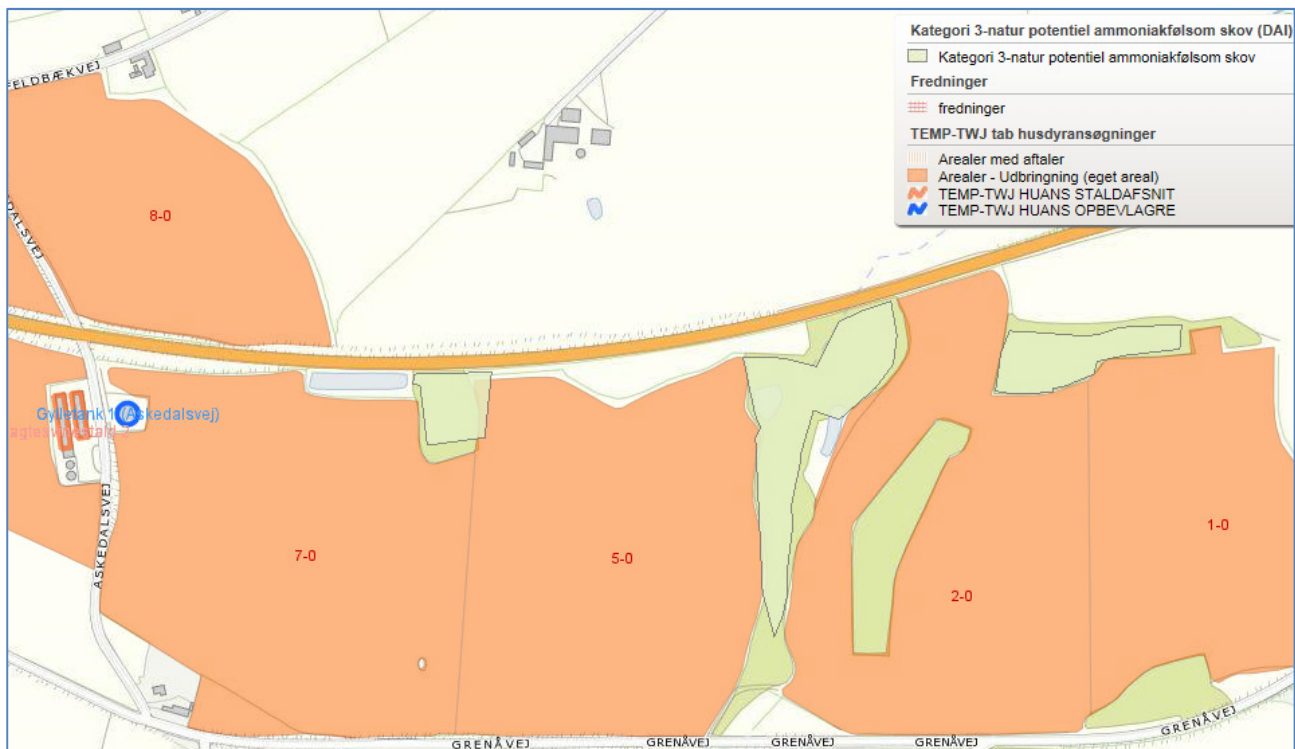
Nordøst for arealerne 14-0 og 14-2 ligger Bjødstrup Skov, som kan ses registreret tilbage til målebordsbladene fra 1870. Skoven kan ses på kortet herunder. Der er muligvis tale om ammoniakfølsom skov. Der løber en vej mellem udbringningsarealet og skoven, som dermed er i en afstand af 4-5 meter fra marken.

Potentiel ammoniakfølsom skov (lys grøn) ved arealerne 14-0 og 14-2.

Arealerne 14-0 og 14-2 udgør tilsammen 4,1 ha, og der vil i henhold til bufferzonerapporten deponeres omkring 0,5 kg N/ha/år (merdeposition) i 10 meters afstand fra udbringningsarealet. Dette er under afskæringskriteriet på 1 kg N/ha/år.

Nord for arealerne 7-0 og 5-0 ligger en lille skov, der kan registreres tilbage til 1870. Tilsvarende gør sig gældende for skoven mellem areal 5-0 og 4-0, samt for træbevoksningen nord for arealerne 1-0 og 2-0. De tre skovarealer kan ses på kortet herunder. Der har været arealdrift på alle arealerne omkring bevoksningerne i adskillige år (fremgår af luftfotos tilbage til 1945). Der vurderes derfor ikke at ske en ændring af skovarealerne som følge af det ansøgte.

Ældre potentiel ammoniakfølsom skov ved arealerne 7-0, 5-0, 2-0 og 1-0.

Langs det nordøstlige skel ved areal 63-0 (4,65 ha) ligger en ældre skov, se kortet herunder. Der vil i henhold til bufferzonerapporten være en merdeposition fra et areal på denne størrelse på omkring 0,5 kg N/ha/år i 10 meters afstand fra udbringningsarealet. Dette er under afskæringskriteriet på 1 kg N/ha/år. Udbringningsarealet er dog beliggende umiddelbart op ad skoven, hvorfor der nok deponeres mere end de 0,5 kg N/ha/år. Grundet arealets beskedne størrelse, vurderes det dog ikke nødvendigt at stille vilkår til begrænsning af depositionen.

Beliggenhed af ældre potentiel ammoniakfølsom skov ved areal 63-0.

Flere andre små områder er registreret som værende potentiel ammoniakfølsom skov, men vurderes ikke at være det. F.eks. et område nord for areal 65-0 der er registreret som mulig ammoniakfølsom skov, men som på luftfotos fra 1945 fremstår med plantagelignende præg, og på målebordsbladene fra 1920 er der ikke registreret skov på arealet.

Randzoner og evt. kvælstoffølsomme naturtyper nedstrøms vandløb

Der er ikke arealer, der grænser direkte op til vandløb. Der er et vandløb ved mark 65-1, men der er en naturlig bræmme i form af naturområder beskyttet af § 3 i naturbeskyttelsesloven, og der er derfor ikke behov for yderligere randzone her. Der vurderes ikke at være negative effekter på evt. kvælstoffølsomme naturtyper nedstrøms vandløbet.

Bilag IV-arter

Der er ikke registreret bilag IV arter på eller umiddelbart ved udbringningsarealerne. Der vurderes derfor ikke behov for afbødende foranstaltninger ift. bilag IV arter.

Rødlistede, fredede og ammoniakfølsomme arter m.v.

Der er fundet flere truede sommerfuglearter umiddelbart syd for arealerne ved Maarup. Arterne vurderes dog at være knyttet til de sammenhængende § 3 arealer herved. Udbringningen på de angivne arealer vurderes derfor ikke at være i konflikt hermed.

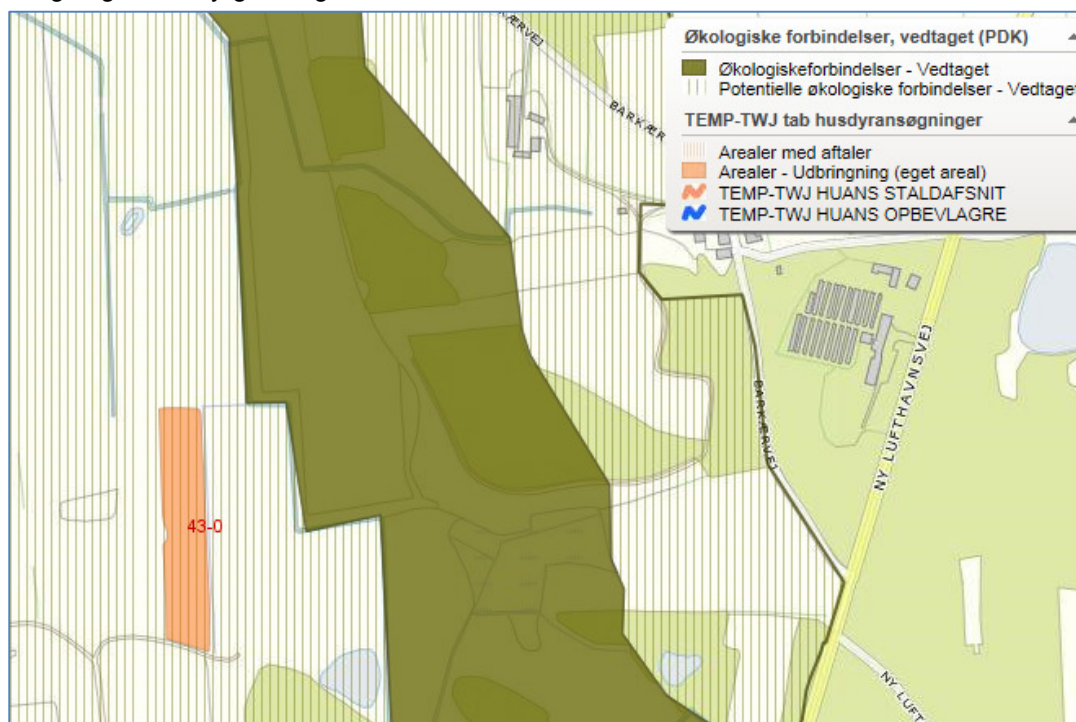
Fredning, beskyttede diger og fortidsminder

Der er ingen arealkonflikter i relation hertil. Der ligger et dige langs nordøstsiden af areal 61-0, i østskellet af areal 1-0, nordskellet af areal 5-0, mod nordøst-skellet ved 8-0, syd for areal 40-0, ved det sydvestlige hjørne af areal 19-0 samt mellem arealerne 14-1 og 14-2. Digerne må ikke gennembrydes eller ændres.

Udbringningsarealer ift. kommuneplansretningslinjer

Samtlige udbringningsarealer er beliggende i særligt værdifuldt landbrugsområde, hvor de jordbrugsmæssige interesser tilgodeses.

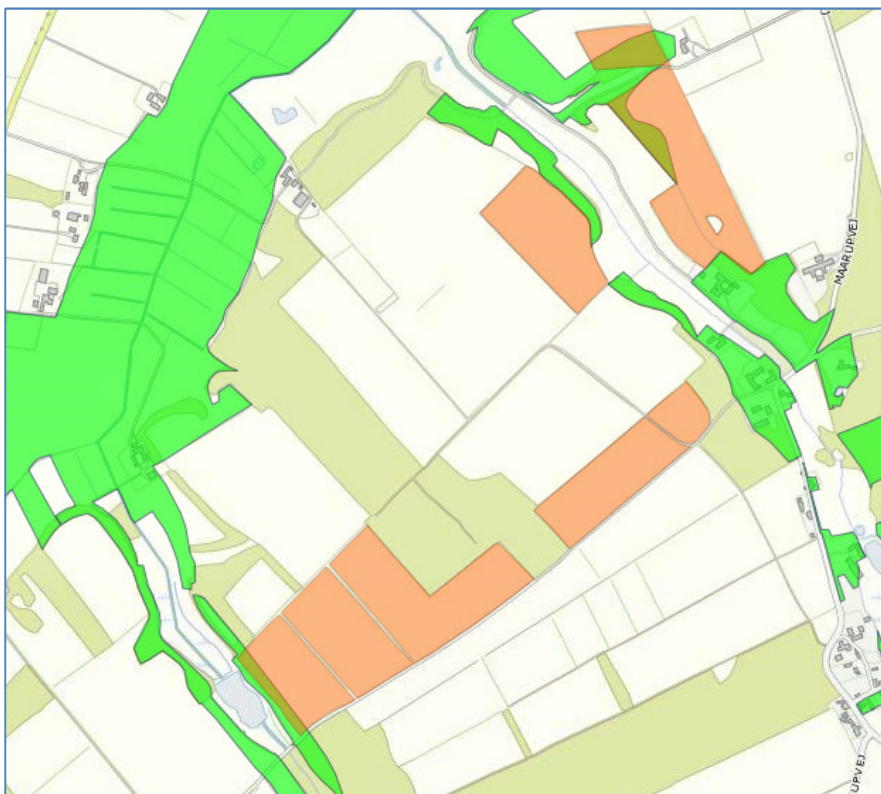
Areal 43-0 er beliggende i et område, der er udpeget som potentiel økologisk forbindelseslinie – se kortet herunder. Samme areal, samt arealerne 61-1 og dele af arealerne 62-0 og 61-0 er beliggende i områder, hvor skovrejsning er uønsket. Udpegningerne sætter ingen restriktioner for anvendelsen af arealet til udbringning af husdyrgødning.

Areal 43-0 er beliggende i et område, der er udpeget som potentiel økologisk forbindelseslinie (grøn skravering).

En mindre del af udbringningsareal 65-1 og 62-0 samt hele udbringningsareal 43-0 er i Kommuneplan 2013 udlagt som muligt naturområde. Se kortudsnit herunder.

Mulige naturarealer (grøn skravering) nær de nordlige udbringningsarealer (orange).

Udpegningen har til sigte at inspirere ejerne til gennem støtteordninger at ekstensivere driften. Udpegningen giver således ingen begrænsninger for brugen af arealerne som udbringningsarealer.

Konklusion

Det er Syddjurs Kommunes samlede vurdering, at benyttelsen af udbringningsarealerne er foreneligt med habitatdirektivforpligtelserne og beskyttelsen af arealer omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3.

Vilkår til anlæggets ammoniakpåvirkning af beskyttet natur:

Ingen udover det fastsatte ammoniakemissionsniveau, se vilkår 12.

Nitrat til grundvand - ansøgers redegørelse

Omkring 28 ha af udbringningsarealerne er beliggende i nitratfølsomt indvindingsområde. Der er tale om et område, hvor der ikke er udarbejdet en indsatsplan. I forbindelse med en ændring af dyreholdet kan der ikke tillades en øget nitratudvaskning fra arealer beliggende i nitratfølsomt indvindingsområde. Kravet om ingen merudvaskning opfyldes med brug 7 % ekstra efterafgrøder i det pågældende område. I det alternative scenarie, hvor der ikke modtages minkgødning, opfyldes kravet om ingen merudvaskning uden ekstra efterafgrøder (jf. fiktivt skema 85.863).

Udbringingsarealer er markeret med orange. De arealer der ligger i NFI, er skraveret med grønt. Kolind vandværks indvindingsopland er markeret med blå.

Ingen udbringingsarealer ligger i vandværkernes indvindingsoplande.

Nitrat til grundvand - kommunens bemærkninger og vurdering

For arealer i NFI, hvor der ikke er udarbejdet en indsatsplan, gælder, at der ikke må ske en merbelastning som følge af et ansøgt projekt, hvis der udvaskes over 50 mg nitrat/l. Dette krav overholdes i det ansøgte projekt ved, at der etableres 7 % ekstra efterafgrøder på udbringingsarealerne udover de til enhver tid gældende lovpligtige efterafgrøder når der modtages minkgødning, og uden ekstra efterafgrøder, når der ikke modtages minkgødning. Syddjurs Kommune stiller vilkår hertil.

Vilkår til nitratudvaskning til grundvand:

48. Hvis bedriften modtager minkgødning, skal der på bedriften være 7,0 % efterafgrøder ud over det til enhver tid gældende generelle krav om efterafgrøder.

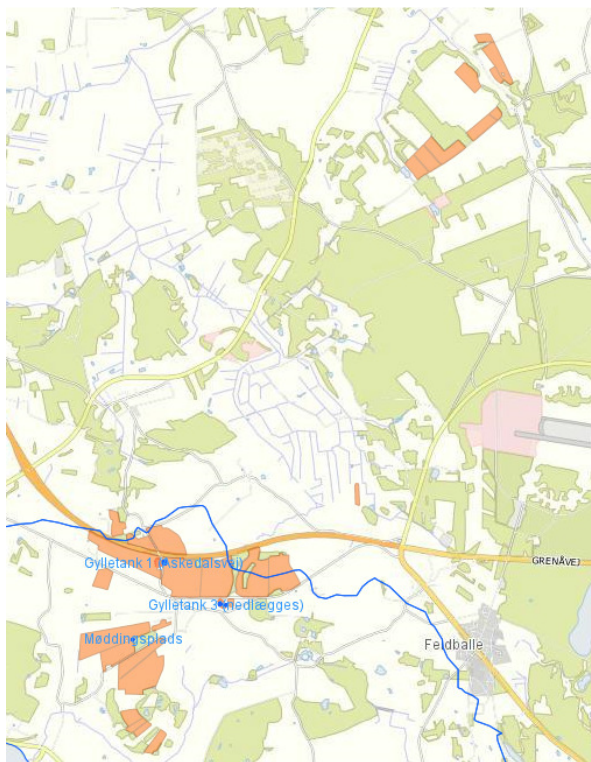
Kravet om efterafgrøder gælder uanset om det generelle krav opfyldes vha. andre virkemidler i henhold til Fødevarerministeriets regler eller overføres til andre år. De samme generelle regler, som gælder for de lovpligtige efterafgrøder, skal også følges for disse ekstra efterafgrøder. Efterafgrøderne eller andre generelle miljøkrav må dog ikke overføres til andre bedrifter. Efterafgrøderne skal kunne dokumenteres ved det kommunale tilsyn.

Nitrat til overfladevand - ansøgers redegørelse

Projektets udbringingsarealer er beliggende i et område, der i forhold til overfladevand ikke er udpeget som nogen nitratklasse. I forhold til overfladevand stilles der ikke yderligere krav end de generelle harmoniregler giver mulighed for. Projektet opfylder dermed det generelle krav til nitrat i forhold til overfladevand. Den gennemsnitlige udvaskning fra arealerne er 52,1 kg N/ha (med minkgødning) eller 51,7 kgN/ha (uden minkgødning), hvilket er hhv. 2,5 og 1,8 kgN/ha under det maksimalt tilladte.

Nitrat til overfladevand - kommunens bemærkninger og vurdering

Udbringingsarealerne er beliggende i to forskellige kystvandomplande, se kortet nedenfor.

Udbringingsarealer er markeret med orange. Grænsen for kystvandomplande er angivet med blå streg.

Der er arealer beliggende i vandomlandet til kystvandet "Indre Kalø Vig" og i oplandet til "Farvandet Djursland Øst" (Kattegat). De arealer, der afvander til Indre Kalø Vig, afvander alle via Kolåens vandløbssystem. Arealerne, der afvander til Farvandet Djursland Øst, afvander til Kolindsundkanalerne via Feldbæk, Barkær Bæk, Frelling Bæk og Borum Bæk. Alle de nævnte vandløb er omfattet af naturbeskyttelseslovens² § 3.

Nitratudvaskning til vandløb (herunder vandløb omfattet af Naturbeskyttelseslovens § 3)

Der er ingen af udbringingsarealerne, der har en terrænhældning på mere end 6° ned mod vandløb, så det vurderes, at der ikke er risiko for overfladisk afstrømning af udbragt husdyrgødning til vandløbene under kraftige regnskyl, såfremt der opretholdes den lovpligtige dyrkningsfrie bræmme på 2 m, jf. vandløbslovens³ § 69. Det er ansøgers eget ansvar til enhver tid at overholde eventuelle lovkrav om bræmmer og randzoner. Det vurderes, at en øget nitratudvaskning ikke vil få betydning for vandløbsmiljøet, idet der vil ske en videre transport af nitrat til slutrecipienten.

Nitratudvaskning til søer (herunder søer omfattet af Naturbeskyttelseslovens § 3)

Der er ingen indskudte søer i de vandløb, som arealerne afvander gennem, hverken til Indre Kalø Vig eller til Kattegat.

Nitratudvaskning til marine recipienter – det fastlagte beskyttelsesniveau

Husdyrgodkendelseslovens fastlagte beskyttelse af vandområder mod nitratbelastning fra overfladevand er fokuseret på oplande, der afvander til nitratsårbare Natura 2000-områder. Afhængigt af recipientens sårbarhed for udvaskning af nitrat og oplandets evne til at tilbageholde nitrat (jordens reduktionspotentiale), indpla-

² Lov om naturbeskyttelse, nr. 9 af 3. januar 1992 med senere ændringer.

³ Lov om vandløb, nr. 302 af 9. juni 1982 med senere ændringer.

ceres landbrugsarealerne i disse oplande i nitratklasser. Beskyttelsesniveauet for nitrat til overfladevand hviler på forudsætningen, at husdyrtrykket i et givet opland ikke øges men enten er konstant eller faldende. Udviklingen i begge oplande er faldende.

Ingen af udbringningsarealerne er placeret i nitratklasser. Derfor er det harmonikravet, der fastlægger, hvor meget husdyrgødning, der må udbringes. I ansøgningen er dyretrykket beregnet til 1,39 DE/ha, hvis der modtages minkgødning og 1,03 DE/ha, hvis der ikke modtages minkgødning. Da det i begge tilfælde er mindre end harmonikravet på 1,4 DE/ha, er det generelle beskyttelsesniveau for nitrat til overfladevand overholdt, og der er ikke behov for at stille vilkår.

Nitratudvaskning til marine recipienter – skærpede vilkår

Såfremt det fastlagte beskyttelsesniveau ikke er tilstrækkeligt til at sikre, at husdyrbruget kan drives på en måde, der yder tilstrækkelig beskyttelse af overfladevand, kan kommunen i særlige tilfælde vælge at indplacere et givet areal i nitratklasse eller flytte arealet over i en anden nitratklasse. Ved særlige tilfælde forstås en virkning på miljøet, som ikke er i overensstemmelse med reglerne i habitatbekendtgørelsen⁴ eller en væsentlig miljøpåvirkning af særlige regionale eller lokale beskyttelsesinteresser. Er dette tilfældet, vil der blive stillet skærpede vilkår i henhold til husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 4, til et reduceret harmonitryk svarende til det tilladte i den nitratklasse, som arealet er blevet indplaceret i. Der vil dog i stedet kunne vælges forskellige virkemidler for at reducere nitratudvaskningen.

Vurdering af overensstemmelse med reglerne i habitatbekendtgørelsen

Området ud for kysten af Djursland er ikke udpeget som Natura 2000-område med undtagelse af et område ved Kopperhage. Da de udbringningsarealer, der ligger i kystvandoplandet til "Farvandet Djursland Øst" i denne ansøgning, ikke ligger i oplandet til Natura 2000-området, og da alle arealer afvander ca. 25 km. væk fra dette, og da Syddjurs Kommune endvidere betragter Kattegat som et åbent farvand med stor vandudskiftning, vurderes det, at nitratudvaskningen fra udbringningsarealerne ikke vil kunne påvirke Natura 2000-området negativt. Det vurderes altså ikke relevant at foretage en vurdering af nitratudvaskningen til Farvandet Djursland Øst i forhold til habitatforpligtelsen og i henhold til Miljøstyrelsens vejledning⁵ herfor.

Arealerne der afvander til Indre Kalø Vig løber til kystvandet via Kolåen, som har sin udmunding 1 km fra habitatområdet, se nedenstående kort.

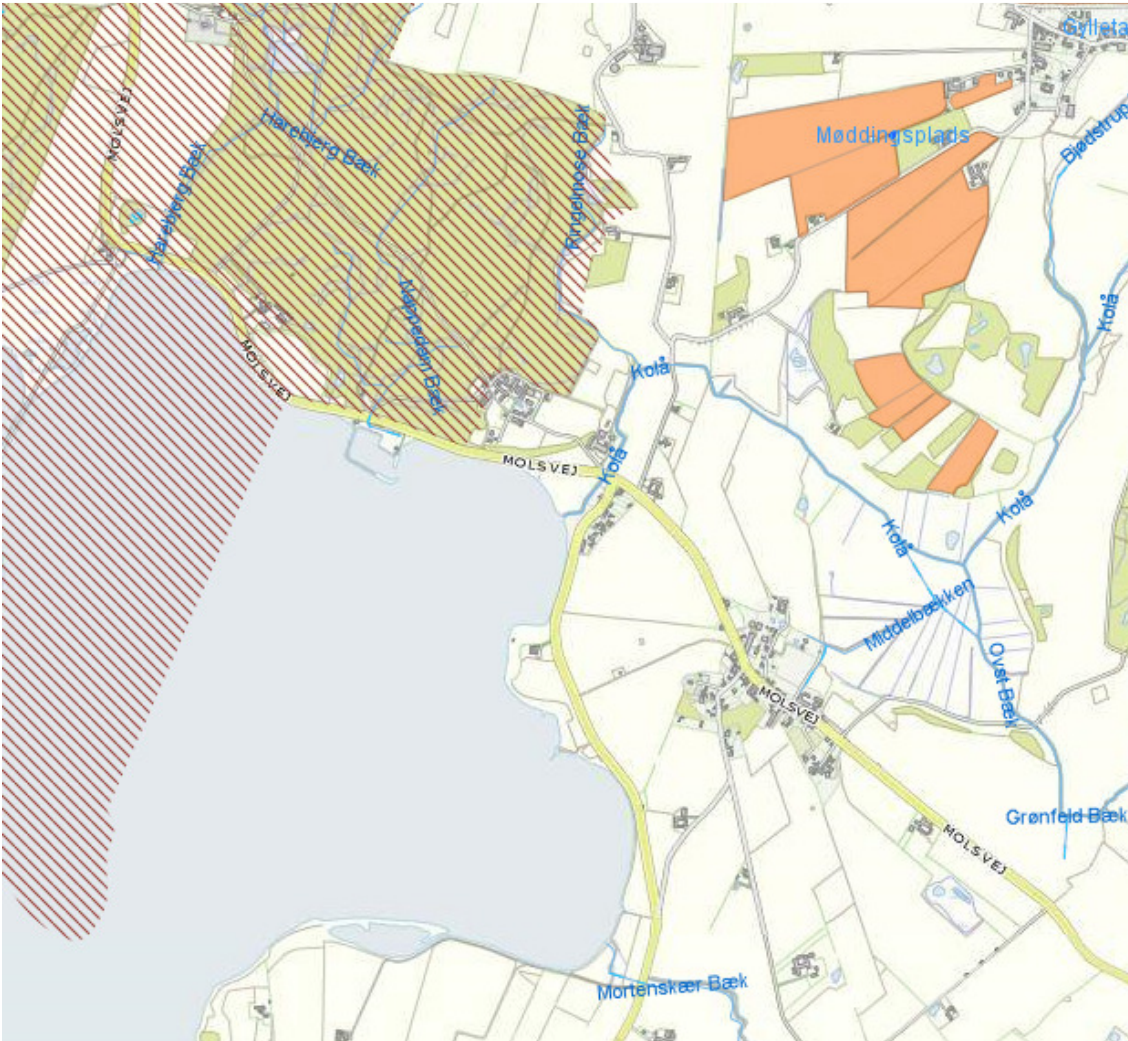
I Indre Kalø Vig ligger det meget sårbare Natura 2000-område "Kaløskovene og Kaløvig". Da dette område er beliggende i vigen, og da det er Syddjurs Kommunes vurdering, at vandene blandes i vigen, har kommunen besluttet, at der skal foretages en habitatvurdering af udledning af kvælstof til Indre Kalø Vig ved alle ansøgninger om tilladelser / miljøgodkendelser, der har udbringningsarealer i dette kystvandopland. Denne habitatvurdering foretages i henhold til Miljøstyrelsens vejledning herfor. Der tages udgangspunkt i en antagelse om, at hele Indre Kalø Vig er beliggende indenfor Natura 2000-området. Det vil altså blive vurderet, om der er behov for at stille skærpede vilkår i forhold til habitatforpligtelsen for de arealer, som afvander til Indre Kalø Vig.

---

⁴ Bekendtgørelse om udpegnings- og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter, nr. 408 af 1. maj 2007.

⁵ "Vejledende notat om afskæringskriterier for udvaskning af nitrat til overfladevande ved vurdering af ansøgninger efter husdyrgodkendelsesloven" (Miljøstyrelsens J.nr. MST-1240-00281) samt "Supplement til den digitale husdyrvejledning om kommunernes opgørelse af husdyrtryk", Miljøstyrelsens J.nr. MST-1240-00263.

Kolå (blå linie midt i billedet), som udbringningsarealerne (orange) afvander til kystvandet fra, har sit udløb ved et habitatområde (lilla skravering).

Fuglebeskyttelsesdirektivet fra 1979 og Habitatdirektivet fra 1992 indeholder fælles EU-regler for naturbeskyttelse. Direktiverne pålægger bl.a. medlemslandene at udpege og beskytte levesteder og rasteområder for fugle og at beskytte truede naturtyper og plante- og dyrearter, i henholdsvis fuglebeskyttelses- og habitatområder (områderne betegnes også samlet eller hver for sig for "Internationale naturbeskyttelsesområder" eller "Natura 2000-områder"). Direktiverne fastsætter et overordnet mål for at sikre eller genoprette en gunstig bevaringsstatus for naturtyper, dyre- og plantearter. Danmark er forpligtet til at sikre, at der ikke sker en forringelse af status i de udpegede områder og til at iværksætte, hvad der er nødvendigt for at opnå de fastsatte mål. Tilladelser til aktiviteter i eller udenfor Natura 2000-områder må ikke kunne forringe områdets naturtyper og levestederne for arterne eller medføre forstyrrelser, der har betydelige konsekvenser for de arter, området er udpeget for.

Af Habitatbekendtgørelsen fremgår det, at der skal foretages en vurdering af, om et projekt som det ansøgte, i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt. Ved kommunens vurdering af, om et Natura 2000-område vil kunne påvirkes væsentligt, indgår en vurdering af, om det uden rimelig tvivl kan udelukkes, at der på baggrund af projektet vil ske skade på arter eller naturtyper, som er en del af udpegningsgrundlaget for det pågældende Natura 2000-område.

Miljøstyrelsen har fastsat afskæringskriterier for, hvornår udvaskning af nitrat ikke kan medføre en skadesvirkning på overfladevande, herunder Natura 2000-områder. Følgende 2 punkter skal være opfyldt for, at der kan meddeles godkendelse til et husdyrbrug:

1) Kumulationskriteriet:

- Antallet af dyreenheder i det aktuelle opland, hvor projektet agtes gennemført, må ikke have været stigende siden 1. januar 2007. I vurderingen af, om dette er opfyldt, skal inddrages viden om andre kilder til nitratudvaskning, der kan have givet anledning til en øget nitratudvaskning fra det aktuelle opland siden 1. januar 2007. En eventuel øget nitratudvaskning fra andre kilder end den samlede husdyrproduktion kan medføre et skærpet krav i godkendelsen, der modsvarer miljøeffekten af den øgede nitratudvaskning i det aktuelle opland.

Kumulationskriteriet betyder, at i oplande til Natura 2000-områder, hvor antallet af dyreenheder er stigende, vil alle ansøgninger som udgangspunkt få afslag, indtil antallet af dyreenheder igen er faldende.

2) Kriterier vedr. nitratudvaskning fra det enkeltstående projekt:

- Såfremt udvaskningen sker til et vandområde, der er karakteriseret som et lukket bassin, må nitratudvaskningen fra den ansøgte husdyrproduktion maksimalt udgøre 1 % af den samlede nitratudvaskning fra alle kilder fra det aktuelle opland. Såfremt udvaskningen derimod sker til et vandområde, der ikke er karakteriseret som et lukket bassin, må nitratudvaskningen fra den ansøgte husdyrproduktion maksimalt udgøre 5 % af den samlede nitratudvaskning fra alle kilder fra det aktuelle opland. Husdyrgødningen udgør som en tommelfingerregel cirka 1/6 af den samlede gødning, som tildeles opdyrkede arealer, og det er, ifølge vejledningens retningslinjer, alene husdyrgødningens andel der skal tages i betragtning ved beregning af, hvilken procentdel gødningen udgør af den samlede udvaskning af kvælstof til recipienten. Det er altså det ansøgte husdyrgødningsbidrag (som udgjorde ca. 1/6 af det samlede bidrag fra den ansøgte drift), som skal sammenlignes med hele det samlede bidrag af kvælstof til recipienten (altså bidrag fra både husdyrgødning, kunstgødning og alle andre kilder af kvælstof).

Kriteriet betyder, at der som udgangspunkt gives afslag til ansøgninger, hvor nitratudvaskningen fra projektet er over hhv. 1 el. 5 % af udvaskningen fra et givent kystvandopland (som nævnt afhængigt af, om der udvaskes til et lukket bassin eller ej), fordi en udvaskning af denne størrelse i sig selv vil have en væsentlig virkning eller skadesvirkning på et Natura 2000-område. Da kystvandet Indre Kalø Vig ikke er karakteriseret som et lukket bassin, må nitratudvaskningen fra en ansøgt husdyrproduktion maksimalt udgøre 5 % af den samlede nitratudvaskning fra alle kilder fra det aktuelle opland.

Kammeradvokaten har vurderet, at overholdelse af Miljøstyrelsens vejledende afskæringskriterier, som beskrevet herover er tilstrækkelig i forhold til kravene i habitatdirektivet⁶. Det vil sige, at der per definition ikke vil ske skadesvirkning af et habitatområde, når begge afskæringskriterier overholdes.

Ad 1) Vurdering af om det ansøgte projekt overholder kumulationskriteriet:

Ifølge et af Miljøstyrelsen udarbejdet oversigtskort over udviklingen i antallet af dyreenheder på oplandsniveau siden 1. januar 2007 (<http://www.jordbrugsanalyser.dk/webgis/kort.htm>), er antallet af dyreenheder til Indre Kalø Vig faldet i perioden frem til godkendelsestidspunktet (seneste viden). Der er ikke kendskab til andre kilder til nitratudvaskning i det aktuelle opland, der har medført en særlig nitratudvaskning, som skal tages i betragtning i forhold til det ansøgte projekt. Syddjurs Kommune vurderer derfor, at det ansøgte projekt ikke i kumulation med andre projekter og husdyrbrug vil påvirke Indre Kalø Vig væsentligt med hensyn til nitratudvaskning.

---

⁶ Notat fra Kammeradvokaten vedr. "Vurdering af kvælstofudvaskning ved miljøgodkendelser til husdyrbrug". J.nr.: 40-2287 SFS/JKA

Ad 2) Vurdering af om det ansøgte projekt overholder afskæringskriteriet for enkeltstående projekter:

Det er Syddjurs Kommunes vurdering, at Indre Kalø Vig ikke er at betragte som et lukket bassin. Udvaskningen til rodzonen fra udbringningsarealerne er beregnet til 52,1 kg N/ha/år, når der modtages minkgødning (worst case). Udvaskningen svarende til et plantebrug ville være på 48,7 kg N. Den del af udvaskningen fra rodzonen, der stammer fra husdyrgødning, er dermed 3,4 kg N/ha/år (52,1-48,7). Fra de 124 ha svarer dette til en samlet udvaskning på (3,4 kg N/ha/år x 124 ha=) 421,6 Kg N/år, som dog reduceres af jorden med gennemsnitligt 25 % (median 0-50 %), inden det når recipienten. Dette svarer til, at 75 % kvælstoffet, eller ca. 316,2 kg N, udvaskes årligt til recipienten (se beregninger i Tabel 4).

Tabel 4.

Hovedvandopland 1.7 Århus Bugt, delområde "Indre Kalø Vig"	
Skovgårdsvej 4/Askedalsvej 1A, 8410 Rønne – skema nr. 85619	
Samlet areal i oplandet til Indre Kalø Vig:	7327 ha
Nuværende påvirkning med kvælstof til Indre Kalø Vig (2005-2009), land: (Vandplan 1.7. Århus Bugt – Tabel 2.4.8) svarende til 14,1 kg N/ha/år	104.000 kg N/år
Reduktionspotential, udbringningsarealer: (jf. nitratklassekortlægningen)	(0-50 %) middel 25 %
Udbringningsarealernes samlede størrelse i kystvandopland Indre Kalø Vig	Ca. 124 ha
Udvaskning fra rodzonen fra husdyrgødningen: 52,1 kg N/ha/år (ansøgt) – 48,7 kg N/ha/år (nudrift uden husdyrgødning)	3,4 kg N/ha/år
Samlet påvirkning med husdyrgødning til Indre Kalø Vig: ((1-0,25) x 3,4 kg N/ha/år x 124 ha)	316,2 kg N/år
Ansøgt kvælstofbidrag af det samlede kvælstofbidrag til Indre Kalø Vig (omregnet til %): ((316,2 kg N/år/104.000 kg N) x 100)*	0,30 %

*Udspretningsarealernes "merudvaskning" af nitrat sættes i forhold til hele deloplandet til vandområdet. Derved fremkommer udbringningsarealernes andel af det samlede nitratudvaskning fra samtlige landbrugsarealer i deloplandet.

Den husdyrgødningsbetingede udvaskning fra den ansøgte drift på arealerne estimeres til at bidrage til den samlede årlige udvaskning til Indre Kalø Vig med 0,3 % (se beregning i Tabel 4). Dette er mindre end afskæringskriteriet på 5 % af udvaskningen, hvorfor det vurderes, at det ansøgte ikke vil medføre en væsentlig negativ effekt på tilstanden i Natura 2000-området "Kaløskovene og Kaløvig".

Der er ingen særlige lokale eller regionale beskyttelsesinteresser i hverken Indre Kalø Vig eller i Farvandet Djursland Øst (udover dem som varetages af habitatdirektivet) som vil kunne blive påvirket af en udvaskning fra arealerne.

Samlet konklusion vedr. nitratudvaskning fra arealerne

Det ansøgte projekt overholder kravene i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3 (husdyrgodkendelses-lovens fastlagte beskyttelsesniveau), og der er ikke behov for at stille skærpede vilkår i henhold til husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 4. I forbindelse med vurderingen af behovet for sidstnævnte, blev det konstateret, at udvaskningen af nitrat fra det ansøgte projekt ikke vil kunne medføre en skadesvirkning på overfladevande i Natura-2000 områder, hverken i sig selv eller i kumulation med andre projekter. Det er på denne baggrund samlet set Syddjurs Kommunes vurdering, under hensyntagen til habitatbekendtgørelsens § 7 samt forsigtighedsprincippet, at det uden rimelig tvivl kan udelukkes, at der med nitratudvaskning fra udbringningsarealerne i det ansøgte projekt vil kunne ske en væsentlig påvirkning af Indre Kalø Vig, af Farvandet Djursland Øst samt af Natura 2000-områderne "Kaløskovene og Kaløvig" og "Kobberhage Kystarealer".

Vilkår til nitratudvaskning:

Ingen specifikke vilkår

Fosfor til overfladevand - ansøgers redegørelse

Areaerne afvander ikke til Natura 2000-vandområder. Der er således ingen krav til fosforoverskud udover de generelle harmoniregler. Projektet overholder således kravet om maksimalt fosforoverskud. For at overholde det vejledende BAT-emissionsniveau for fosfor er der foretaget fodertilpasning svarende til 4,6 g P/FE (normen er 4,8 g P/FE). Den gennemsnitlige årlige fosfortilførsel til arealerne er beregnet til 15,6 kg P/ha, når der modtages minkgødning og til 4,6 kg P/ha, når der ikke modtages minkgødning.

Fosfor til overfladevand - Kommunens bemærkninger og vurdering

Fosforudvaskning til vandløb (herunder vandløb omfattet af Naturbeskyttelseslovens § 3)

I vandløb har mængden af fosfor ikke nogen større betydning for miljøtilstanden, da dårlig miljøtilstand i vandløb skyldes andre forhold end fosfortilførsel. Vandløbenes betydning mht. fosforbelastning er først og fremmest transporten af fosfor til søer og marine vandområder, der vil kunne blive påvirket heraf. Det vurderes derfor, at en øget fosforudvaskning ikke vil få betydning for vandløbsmiljøet i de tidligere nævnte vandløb, men at der vil ske en videre transport til slutrecipienten.

Fosforudvaskning til søer (herunder søer omfattet af Naturbeskyttelseslovens § 3)

Der er ingen indskudte søer i de vandløb, som arealerne afvander gennem, hverken til Indre Kalø Vig eller til Kattegat.

Fosforudvaskning til marine recipienter - det fastlagte beskyttelsesniveau

Husdyrgodkendelseslovens fastlagte beskyttelse af vandområder mod fosforbelastning fra overfladevand er fokuseret på oplande, der afvander til fosforsårbare Natura 2000-områder. Afhængigt af jordens beskaffenhed, afvandingsforhold og jordens fosfortal indplaceres følsomme landbrugsarealer i fosforklasser. Et areals fosforklasse er afgørende for, hvor stort fosforoverskuddet må være på det pågældende areal. Fosforoverskuddet er i ansøgningssystemet beregnet som differencen mellem den tilførte mængde fosfor via husdyrgødningen og fraførslen af fosfor med afgrøderne. Arealer i fosforklasse 0 kan modtage husdyrgødning med fuldt harmonitryk (dvs. det harmonitryk, som er beregnet for den pågældende bedrift), i fosforklasse I må fosforoverskuddet maksimalt øges med 4 kg P/ha/år (ansøgt drift sammenlignet med nudrift), i fosforklasse II må fosforoverskuddet højst være 2 kg P/ha/år, mens der skal være fosforbalance på arealer, der er i fosforklasse III. Beskyttelsesniveauet for fosfor til overfladevande hviler på forudsætningen, at husdyrtrykket i et givet opland ikke øges, men enten er konstant eller faldende. Forudsætningen er overholdt i dette tilfælde. Ingen af arealerne ligger i fosforklasser, og der er ikke behov for at stille vilkår til fosforudledningen i henhold til husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3.

Fosforudvaskning til marine recipienter - skærpede vilkår

Såfremt niveauerne fastsat i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3 ikke er tilstrækkeligt til at sikre, at husdyrbruget kan drives på en måde, der yder tilstrækkelig beskyttelse af overfladevand, kan kommunen i særlige tilfælde vælge at indplacere et givet areal i fosforklasse eller flytte arealet over i en anden fosforklasse. Ved særlige tilfælde forstås en virkning på miljøet, som ikke er i overensstemmelse med reglerne i habitatbekendtgørelsen eller en væsentlig miljøpåvirkning af særlige regionale eller lokale beskyttelsesinteresser. Er dette tilfældet, vil der blive stillet skærpede vilkår i henhold til husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 4, til et reduceret harmonitryk svarende til det tilladte i den fosforklasse, som arealet er blevet indplaceret i. Der vil dog kunne vælges at anvende forskellige virkemidler (som der stilles vilkår til) for at reducere fosforudvaskningen således, at arealerne alligevel kan modtage fuldt harmonitryk (dvs. det harmonitryk, som er beregnet for den pågældende bedrift).

Vurdering af overensstemmelse med reglerne i habitatbekendtgørelsen

Fosfor til farvandet Djursland Øst:

Området ud for kysten af Djursland er ikke udpeget som Natura 2000-område med undtagelse af et område ved Kobberhage. Da udbringningsarealerne i kystvandoplandet til "Farvandet Djursland Øst" i denne ansøgning ikke ligger i oplandet til Natura 2000-området, og da alle arealerne afvander ca. 25 km. væk fra dette, og da Syddjurs Kommune endvidere betragter Kattegat som et åbent farvand med stor vandudskiftning, vurderes det, at fosforudvaskningen fra udbringningsarealerne ikke vil kunne påvirke Natura 2000-området negativt. Det vurderes altså ikke relevant, at foretage en vurdering af fosforudvaskningen til Farvandet Djursland Øst i forhold til habitatforpligtelsen.

Fosfor til Indre Kalø Vig:

I Indre Kalø Vig findes, som tidligere nævnt, det meget sårbare Natura 2000-område "Kaløskovene og Kaløvig". Da dette område er beliggende i vigen, og da det er Syddjurs Kommunes vurdering, at vandene blandes i vigen, har kommunen besluttet, at der skal foretages en habitatvurdering af udledning af fosfor til Indre Kalø Vig ved alle ansøgninger om miljøgodkendelser, der har udbringningsarealer i kystvandoplandet til Indre Kalø Vig. Selvom udbringningsarealerne ikke ligger i opland til selve Natura 2000-området "Kaløskovene og Kaløvig", har Kolå, som arealerne afvander gennem, sit udløb kun 1 km fra området. Det vand, der løber ud, blandes dermed med vandet, der omgiver Natura 2000-området. Det vurderes derfor, om der er behov for at stille skærpede vilkår i forhold til habitatforpligtelsen for de arealer, som afvander til Indre Kalø Vig.

Af habitatbekendtgørelsen fremgår det, at der skal foretages en vurdering af, om et projekt som det ansøgte i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt. Ved kommunens vurdering af, om et Natura 2000-område vil kunne påvirkes væsentligt, indgår en vurdering af, om det uden rimelig tvivl kan udelukkes, at der på baggrund af projektet vil ske skade på arter eller naturtyper, som er en del af udpegningsgrundlaget for det pågældende Natura 2000-område.

I henhold til vandplan 1.7 (Aarhus Bugt) er målsætningen for Indre Kalø Vig god økologisk tilstand. Indre Kalø Vig er i basisanalyserne for 2015 – 2021 vurderet som værende i ringe økologisk tilstand og i risiko for ikke at opnå god økologisk tilstand i 2021. Kvælstof er den primære begrænsende faktor for marine kystvande. Fosfor kan dog i perioder hen over sæsonen og specielt om foråret ligeledes være en begrænsende faktor for algeopblomstringerne i de kystnære marine områder og i fjorde og vige med ringe vandudskiftning.

Selvom der tilføres mere fosfor til et areal, end der fraføres med afgrøderne, vil det ikke nødvendigvis medføre tab af fosfor til vandmiljøet. En fortsat nettotilførsel øger imidlertid risikoen for et fosfortab til vandmiljøet, da jordens evne til at tilbageholde fosfor falder med en akkumulering af fosfor. Risikoen for tab af fosfor til vandmiljøet er således bestemt af fosforpuljen i jorden. Det må derfor antages, at en del af eventuelt overskydende fosfor fra arealerne, der ikke kan bindes i jordpuljen, vil ende i kystvandet. Der er endvidere visse andre forhold, der ud over jordens fosfortal også påvirker risikoen for fosforudledning: LavbundsJORDE, dræningsforhold, terrænhældning, brinkerosion, jordtype samt endelig nærheden til recipienten.

Fosfortal

For at kunne vurdere risikoen for udledning af overskydende fosfor, er der udbedt oplysninger om fosfortal på de jorde, der afvander til Indre Kalø Vig. Af de fremsendte prøver fremgår det, at mark 19-0 der er lerjord, har 1 jordprøve ud af 8, hvor et fosfortal er på 6,2. Dette areal ligger dog langt fra recipienten, er ikke drænet, og det gennemsnitlige fosfortal for arealet er 5,5. På areal 19-1, der ligeledes er lerjord, er fosfortallet

over 4, men arealet er ikke drænet. Der vurderes ikke at være risiko forbundet med udbringning af fosfor på arealet.

Mark 12-0 er et mindre udbringningsareal på 2,6 ha med sandblandet lerjord. Arealet skråner, og har et relativt højt fosfortal på den høje ende af arealet (7,8) og lavere fosfortal i den lavtliggende ende (3,2). Den lave ende af arealet er delvist drænet og endvidere beliggende i lavbund. Da det kun er en ret lille del af arealet, der er drænet, vurderes det ikke proportionelt, at kræve yderligere foranstaltninger til begrænsning af fosforudledning fra arealet. Kommunen **henstiller** dog til, at der udvises omtanke i forbindelse med anvendelse af fosfor på areal 12-0.

Lavbund

På højbundsjorde anvendes fosfortallet (Pt), der udtrykker plantetilgængeligt-P, ofte som estimat for tabsrisikoen. Analyser af fosfortal på organogene lavbundsjorde viser at disse generelt ligger meget lavt ($Pt < 4$) og ofte ned til $Pt < 1$, på trods af meget høje indhold af jernbundet fosfor. Forklaringen herpå er at fosfortalsmetoden (Olsen P) ikke ekstraherer den jernbundne fosforfraktion. Fosfortallet kan og bør derfor ikke anvendes til differentiering af lavbundsjorde med hensyn til fosfortabsrisiko (Kilde: "Risikovurdering af fosfortab fra lavbundsjorde" af Charlotte Kjærgaard, DJF).

Lavbundsarealer har øget risiko for udledning af fosfor. En lille del af areal 5-0 og 7-0 er lavbund. Begge udbringningsarealer ligger relativt langt fra slutrecipienten, og da områderne med lavbund i markerne er små, vurderes de ikke at udgøre en risiko for fosforpåvirkning af Indre Kalø Vig.

Dræning

På drænedde marker er den normale vertikale vandstrømning i jorden brudt, hvorved vand og fosfor hurtigt kan føres fra rodzonen til vandløb og søer. Dræning af marker med drænrør er hovedsageligt gennemført på lavtliggende vandlidende jorde og på lerjorde. Hvis en mark er drænet, og drænene afvander til sø eller vandløb, kan det indebære krav, der modvirker en fosforafstrømning.

Ingen af udbringningsarealerne i oplandet til Kalø Vig, er angivet som drænet, men af ældre drænkort ses, at der er ældre dræningsprojekter på flere arealer. Tre af disse arealer er lerjorder (41-0, 14-0 og 1-0), mens et enkelt er sandjord (7-0). På sandjorde vil der sjældent ske hurtig udsivning af fosfor. På de tre lerjorde, er det kun en meget lille del af arealerne, der muligvis er drænet, og der vurderes ikke at være problemer, der kan opstå som følge heraf.

Terrænhældning

Hvis hældningen overstiger 6° må en mark, jf. husdyrgødningsbekendtgørelsen, som udgangspunkt ikke anvendes som udbringningsareal for flydende husdyrgødning (dog undtagen hvis husdyrgødningen nedfældes i parallel retning i forhold til det nærliggende vandmiljø). Hvis hældningen er under 6° , men i retning mod en recipient, kan det indebære krav, der modvirker en fosforafstrømning, eksempelvis en bræmme. Ved den sydlige ende af areal 12-0 skråner arealet en del – men der er over 100 meter til Kolå. Herudover er der ingen af de ansøgte udbringningsarealer i oplandet, der skråner betydeligt ned mod nærliggende vandløb eller sårbar natur.

Kunstigt udformede lige og kanaliserede vandløb med høje og stejle brinker er mere udsatte for brinkerrosion end naturlige vandløb. Hvis der endvidere gennem mange år har været dyrket tæt på vandløbskanten langs vandløb, er der sket en stigning i jordens fosforindhold i bredzonen i forhold til det naturlige niveau. Der er ingen af de ansøgte arealer i oplandet til Indre Kalø Vig, der er beliggende med risiko for brinkerrosion til nærliggende vandløb eller sø.

Det samlede areal i oplandet til Indre Kalø Vig er 7327 ha. De 122,13 ha udbringningsarealer udgør 1,67 procent af det samlede areal, og der er ved udbringning af minkgødning et fosforoverskud på 15,6 kg P/ha ved den ansøgte drift. Det er ud fra de ovenstående afsnit vurderet, at der ikke er risiko for, at der vil ske en væsentlig udledning af fosfor til recipienten. Ifølge vandplan 1.7 (s. 60) er Indre Kalø Vig endvidere karakteriseret ved en relativt lille afstrømning fra land (type P1: <http://miljoegis.mim.dk/spatialmap?&profile=vandrammedirektiv2basis2013>). Tilstanden i vigen er derfor i stor udstrækning bestemt af det indstrømmende vand fra Århus Bugt. Det vurderes derfor samlet, at den ansøgte drift ikke medfører en væsentlig negativ effekt på tilstanden i Natura 2000-området "Kaløskovene og Kaløvig".

Der er ingen særlige lokale eller regionale beskyttelsesinteresser i hverken Indre Kalø Vig eller i Farvandet Djursland Øst udover dem der varetages af habitatdirektivet, som kan foranledige en skærpelse af beskyttelsesniveauet. På baggrund af ovenstående, er det derfor Syddjurs Kommunes vurdering, at der med udbringningen af husdyrgødningen i ansøgt drift ikke vil ske en forringelse af muligheden for at opnå god økologisk tilstand i Indre Kalø Vig.

Samlet konklusion vedr. fosforudvaskning fra arealerne

Det ansøgte projekt overholder kravene i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3 (husdyrgodkendelses-lovens fastlagte beskyttelsesniveau), og der er ikke behov for at stille skærpede vilkår i henhold til husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 4, hvor det i forbindelse med vurderingen af behovet for sidstnævnte blev konstateret, at udvaskningen af fosfor fra det ansøgte projekt ikke vil kunne medføre en skadesvirkning på overfladevande i Natura-2000 områder. Det er på denne baggrund samlet set Syddjurs Kommunes vurdering, under hensyntagen til habitatbekendtgørelsens § 7 samt forsigtighedsprincippet, at det uden rimelig tvivl kan udelukkes, at der med fosforudvaskning fra udbringningsarealerne i det ansøgte projekt vil kunne ske en væsentlig påvirkning af kystvandet Indre Kalø Vig og af Natura 2000-området "Kaløskovene og Kaløvig" samt af Farvandet Djursland Øst og af Natura 2000-området "Kobberhage Kystarealer".

Vilkår til fosforudvaskning:

Der stilles vilkår til den samlede fosforudledning, se vilkår 21.

Alternative løsninger og 0-alternativet

Alternative løsninger og 0-alternativet - ansøgers redegørelse

0-alternativet er lig med den eksisterende produktion. En statisk tilstand er oftest ikke et udtryk for noget positivt, da det er ensbetydende med, at hjulene er gået i stå. Dette er også tilfældet i landbruget. Det er derfor uundgåeligt, at landbruget hele tiden ændres i takt med omgivelserne.

I alle virksomheder er der løbende krav til at tilpasse og optimere driften efter markedsforholdene. Inden for landbrugerhvervet er det en realitet, at landmanden står over for faldende afregningspriser i forhold til inflationen samtidigt med, at omkostningerne stiger. Der skal således produceres et stadig stigende antal enheder for at overleve økonomisk. Derfor vil det være uundgåeligt, at produktionen løbende skal optimeres og udvikles.

Hvis produktionen ikke optimeres, smuldrer det økonomiske grundlag for virksomheden. Et konstant produktionsniveau er reelt en begyndende afvikling af produktionen med de personlige, samfundsmæssige og landskabelige konsekvenser, det giver.

Alternative løsninger og 0-alternativet - kommunens bemærkninger og vurdering

0-alternativet skal belyse de miljømæssige og socioøkonomiske konsekvenser, der er, hvis den ansøgte produktionsudvidelse ikke gennemføres. Udgangspunktet er at skabe en rentabel produktion på bedriften. 0-alternativet er at opretholde produktionen på det nuværende produktionsniveau. Det vil sige en bibeholdelse af den tilladte produktion på ejendommen. Miljømæssigt vil 0-alternativet betyde, at miljøpåvirkningen i nær-området omkring gården ikke øges yderligere.

Det er Kommunens vurdering, at den ændrede miljøpåvirkning, der kommer som følge af projektet, ikke påvirker lokalområdet i væsentlig negativ retning. Med hensyn til nabogener, set i forhold til 0-alternativet, er det kommunens vurdering, at ændringen ikke vil betyde væsentlig større gener for naboerne omkring gården eller for det omkringliggende samfund.

Det er Kommunes vurdering, at de socioøkonomiske konsekvenser ved 0-alternativet, dvs. fastholdelse af en eksisterende produktion, vil være en begyndende afvikling af produktionen. Samfundsmæssigt vil 0-alternativet derfor kunne betyde færre arbejdspladser på f.eks. slagterierne, men også i de mindre lokale virksomheder (vognmænd, foderstoffer m.m.), og som følge af dette må det kunne forventes, at samfundets indkomstdannelse mindskes.

Husdyrbrugets ophør

Ansøgers redegørelse - husdyrbrugets ophør

Ved husdyrbrugets ophør vil stalde, anlæg for opbevaring af foder, husdyrgødning, kemikalier og lignende blive tømt og rengjort.

Kommunens bemærkninger og vurdering – husdyrbrugets ophør

Kommunen skal fastsætte krav om, at der ved ophør af driften skal træffes de nødvendige foranstaltninger for at undgå forureningsfare og for at bringe stedet tilbage i tilfredsstillende tilstand. Syddjurs Kommune vurderer, at den største forureningsfare ved ophør af husdyrbruget vil stamme fra staldanlæg og opbevaringsanlæg for husdyrgødning.

Udover at alt affald skal afskaffes i overensstemmelse med affaldsbekendtgørelsen, skal bedriften som minimum sørge for, at staldanlæg og opbevaringsanlæg renses og tømmes for husdyrgødning ved husdyrbrugets ophør. Det er Syddjurs Kommunes vurdering, at de beskrevne tiltag og de stillede vilkår vedr. bedriftens ophør er tilstrækkelige i forhold til at undgå forureningsfare og til at bringe stedet tilbage i tilfredsstillende miljømæssig stand herunder varetagelse af landskabelige hensyn.

Vilkår i forbindelse med husdyrbrugets ophør

48. Ved ophør af driften skal virksomheden træffe de nødvendige foranstaltninger for at imødegå fremtidig forurening af jord og grundvand og bringe stedet tilbage i en miljømæssig tilfredsstillende tilstand. Der skal som minimum udføres følgende:
- Stalde, gyllebeholder, fortanke, rørsystemer, gyllekanaler/kummer mv. skal tømmes og rengøres for husdyrgødning, der bortskaffes efter gældende regler.
  - Gylletankene skal fjernes, når de ikke længere er brugbare for denne eller anden bedrift.

SYDDJURS KOMMUNES SAMLEDE VURDERING

Syddjurs Kommune vurderer sammenfattende på baggrund af den miljøtekniske redegørelse og vurdering, at husdyrbruget har truffet de nødvendige foranstaltninger til forebyggelse og begrænsning af forureningen fra husdyrbruget ved anvendelse af den bedste tænkelige teknik, når husdyrbruget indrettes og drives som beskrevet i ansøgning om godkendelse og efterlever vilkårene i nærværende miljøgodkendelse. Samtidig vurderes det, at husdyrbruget kan drives på stedet uden væsentlige gener for omgivelserne og i overensstemmelse med habitatforpligtelsen.

OFFENTLIGGØRELSE

I henhold til Husdyrbrugslovens § 55 skal ansøgningsmateriale samt godkendelsen offentliggøres således, at offentligheden får lejlighed til at se materialet og udtale sig herom.

Udkast til miljøgodkendelse blev sendt i høring hos omkringboende, parter i sagen, ansøger selv, organisationer og private personer, der har anmodet herom. Der var frist til afgivelse af bemærkninger på 3 uger.

Der indkom ingen bemærkninger i høringsperioden.

KLAGEVEJLEDNING

Godkendelsen er truffet i henhold til Lov nr. 1572 af 20/12/2006 om miljøgodkendelse af husdyrbrug (med senere ændringer) og kan i medfør af § 76 påklages til Natur- og Miljøklagenævnet.

Godkendelsen er offentliggjort på Syddjurs Kommunes høringsportal den 10.08.2016. Afgørelsen, der alene vedrører forholdene i henhold til husdyrgodkendelsesloven, kan påklages til Natur- og Miljøklagenævnet indenfor 4 uger efter afgørelsens offentliggørelse, dvs. senest den 07.9.2016.

En eventuel klage over denne afgørelse har ikke opsættende virkning, medmindre Natur- og Miljøklagenævnet bestemmer andet, jf. § 81 stk. 1 i husdyrgodkendelsesloven. Natur- og Miljøklagenævnet kan ved sin behandling stadfæste, ændre eller ophæve tilladelsen.

En eventuel klage skal indgives via Klageportalen, som kan findes via et link på Natur- og Miljøklagenævnets hjemmeside, www.nmkn.dk eller direkte på www.borger.dk eller www.virk.dk. På www.borger.dk eller www.virk.dk, skal der logges på, typisk med NEM-ID. Klagen sendes gennem Klageportalen til Syddjurs Kommune. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for kommunen i Klageportalen.

Det er en betingelse for Natur- og Miljøklagenævnets behandling af klagen, at der indbetales et gebyr til Natur- og Miljøklagenævnet. Klagegebyret er fastsat til 500 kr. som indbetales med betalingskort i Klageportalen.

Gebyret tilbagebetales, hvis

- 1) Klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves,
- 2) Klageren får helt eller delvis medhold i sagen, eller
- 3) Klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Natur- og Miljøklagenævnets kompetence.

Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af frist for efterkomelse af afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i klagenævnet, tilbagebetales gebyret dog ikke.

Nærmere vejledning omkring brug af Klageportalen findes på Miljø- og Naturklagenævnets hjemmeside, www.nmkn.dk samt på www.borger.dk og www.virk.dk.

Klageberettiget er ansøger og enhver, der har en individuel, væsentlig interesse i sagen dvs. naboer og klageberettigede personer, organisationer og myndigheder i forskelligt omfang. Såfremt afgørelsen påklages, vil dette blive meddelt ansøger. Denne afgørelse kan endvidere indbringes for domstolene, jf. husdyrgodkendelseslovens § 90. En eventuel sag skal være anlagt inden 6 måneder efter annonceringen.

- Sagens parter (bilag 1)
- Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 Kbh. Ø, dnsyddjurs-sager@DN.dk
- Miljø- og Fødevarerministeriet, Departementets Serviceenhed, Slotsholmsgade 12, 1216 København K, mfvm@mfvm.dk
- Det Økologiske råd, Blegdamsvej 4b, 2200 Kbh. N, husdyr@ecocouncil.dk
- Sundhedsstyrelsen, Embedslægeinstitutionen Nord, Langelandsvej 8, 8940 Randers SV, senord@sst.dk
- Danmarks Sportsfiskeriforbund, post@sportsfiskerforbundet.dk
- Dansk Ornitologisk Forening, natur@dof.dk
- Dansk Ornitologisk Forening, lokalgruppe Syddjurs v. Joy Klein, Kirkevænget 2, 8410 Rønde, syddjurs@dof.dk

Godkendelsen kan endvidere ses på Syddjurs Kommunes hjemmeside www.syddjurs.dk.

LOVGRUNDLAG

- Husdyrgodkendelsesloven: Lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug (Lov nr. 1572 af 20/12/2006 med senere ændringer).
- Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen: Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse mv. af husdyrbrug (bek. nr. 44 af 11.01.2016).
- Husdyrgødningsbekendtgørelsen: Bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage mv.(bek nr. 1318 af 26.11.2015).
- Miljøstyrelsens digitale Wiki-vejledning (Miljøstyrelsens vejledning om miljøgodkendelse af husdyrbrug) på www.mst.dk.
- Museumsloven: Bekendtgørelse af museumsloven (LBK nr. 1505 af 14.12.2006) med senere ændringer
- Naturbeskyttelsesloven: Lov om naturbeskyttelse (lovbek. nr. 933 af 24.09.2009) med senere ændringer.
- Habitatbekendtgørelsen: Bekendtgørelse om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter (bek. nr. 408 af 01/05/2007) med senere ændringer.
- Faglig rapport fra DMU nr. 635, 2007. Håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV.
- Kommuneplan for Syddjurs Kommune 2013.
- Syddjurs Kommunes Naturkvalitetsplan.
- Vejledende notat om afskæringskriterier for udvaskning af nitrat til overfladevand ved vurdering af ansøgninger efter husdyrgodkendelsesloven af 24.6.2010 samt Supplement til den digitale husdyrvejledning om kommunernes opgørelse af dyretryk af 28.2.2011.

BILAG 1: Parter og høringsberettigede

Ejer

Søren Lybye og og Anna-Grete
Gl. Hovedvej 22, 8410 Rønde

Ejere af forpagtede arealer

Rita Mogensen og Leo Nørlund Brok, Maarupvej 40, 8560 Kolind

Troels Brok Mogensen, Maarupvej 42, 8560 Kolind

Kirsten Reeholm og Niels Jørgen Sjørup Snitkjær, Bjødstrupvej 1, 8410 Rønde

Lars Majgård Kjær, Bjødstrupvej 2, 8410 Rønde

Karin Thygesen, Bjødstrupvej 21, 8410 Rønde

Henning Kjær, Feldbækvej 7, 8410 Rønde

Anne Nielsen og Peter Bulig Søndergaard, Grenåvej 22, 8410 Rønde

Naboer (inden for konsekvensradius)

Tina og Claus Foged Andersen
Feldbækvej 9, 8410 Rønde

Morten Sloth Andersen og Helle Louise Kjeldbjerg
Feldbækvej 11, 8410 Rønde

Ellen Poulsen
Askedalsvej 1B, 8410 Rønde

Peter Skovgaard Jensen og Mette Søndergaard
Feldbækvej 14, 8410 Rønde

Jens Vahle Hansen
Feldbækvej 2, 8410 Rønde

Lotte Olesen og Mikkel Holm Sørensen
Feldbækvej 13, 8410 Rønde

Jan Steen Nørring Sørensen
Askedalsvej 2, 8410 Rønde

Lennart og Annette Juul Steen
Gl. Hovedvej 2, 8410 Rønde

Egon Jensen
Grenåvej 24, 8410 Rønde

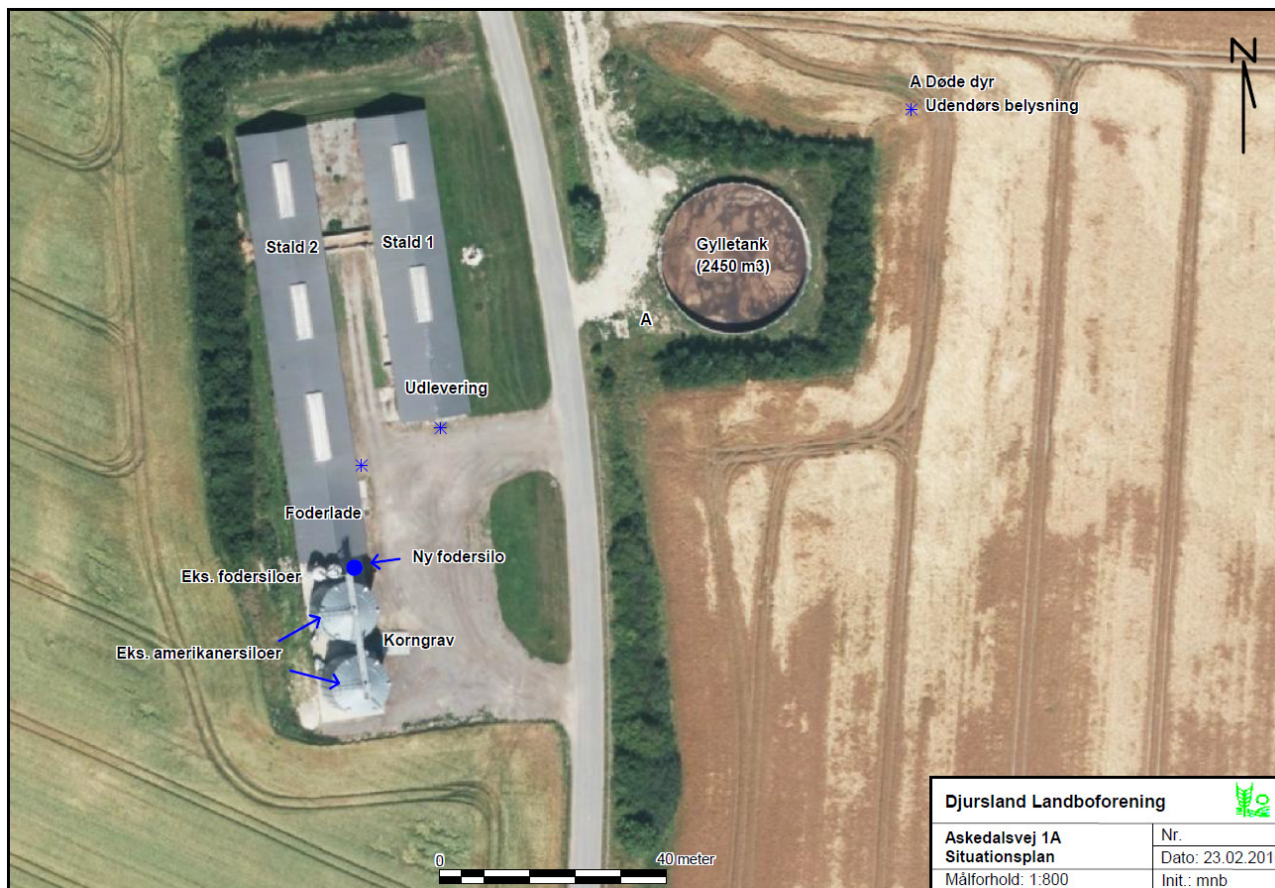
Klaus og Anne Skou Svenstrup
Grenåvej 26, 8410 Rønde

Jesper Lysdahl Christensen
Gl. Hovedvej 1, 8410 Rønne

Sylvia June Kroer
Gl. Hovedvej 4, 8410 Rønne

Anna Margrethe Pedersen
Gl. Hovedvej 10, 8410 Rønne

BILAG 2: Situationsplan over ejendommen

BILAG 3: BAT beregning

Grænseværdier for ammoniaktab (EGV) opnåelig ved anvendelsen af BAT for nye og eksisterende stalde.

Husdyrgodkendelse.dk

Ansøgningsnummer: 85619

Staldafsnitnavn	Navn på dyretype og staldsystem	Staldsystem-kode	EGV ved Ny stald (kg NH ₃ -N)	EGV ved Eksisterende stald (kg NH ₃ -N)	Husdyrtype-enhed
Eks. Slagtesvinestald (nedlægges)	Slagtesvin, Delvis spaltegulv, 50-75% fast gulv	SvSI03	0,3	0,31	per prod. slagtesvin
Dybstrøelsesstald	Tyrekalv, tung race (0-6 mdr.), Dybstrøelse (hele arealet)	KvTk01			
Dybstrøelsesstald	Ungtyr, tung race (6 mdr. - slagtning 440 kg), Dybstrøelse (hele arealet)	KvUt03			
Slagtesvinestald 1	Slagtesvin, Delvis spaltegulv, 50-75% fast gulv	SvSI03	0,3	0,31	per prod. slagtesvin
Slagtesvinestald 2	Slagtesvin, Delvis spaltegulv, 50-75% fast gulv	SvSI03	0,3	0,31	per prod. slagtesvin

Tabellen viser de vejledende grænseværdier for ammoniaktab (EGV) pr. år opnåelig ved anvendelse af bedste tilgængelige teknik (BAT) for både nye og eksisterende stalde for alle produktioner på anlægget. Hvis der ikke står en værdi i en af EGV-kolonnerne, betyder det, at der ikke findes en grænseværdi for ammoniaktab for den pågældende produktion. I disse tilfælde anvendes normaltallet for ammoniaktab for valgt staldsystem i beregningen af ammoniaktabet (EGV) for den pågældende produktion.

Ammoniaktab pr. produktion opnåelig ved anvendelsen af BAT

Slagtesvinestald 1 (Eksisterende stald)

Stald system kode	ProdID	BAT-Husdyrtype	Antal dyr	EGV (kg NH ₃ -N)	Korrektion	Vejl. sum (kg NH ₃ -N)	Ansøgers forslag (kg NH ₃ -N)	Kommunens krav (kg NH ₃ -N)
SvSI03	PR-563580	Slagtesvin	2.920	0,31	1,05	954,32		
Den vejledende sum er korrigeret for ændrede vægtgrænser:								
Korrektion: $\text{Korrektion} = \frac{(\text{akt. vægt ud} - \text{akt. vægt ind}) \times (\text{PK1} + \text{PK2} \times (\text{akt. vægt ud} + \text{akt. vægt ind}))}{(\text{ref. vægt ud} - \text{ref. vægt ind}) \times (\text{PK1} + \text{PK2} \times (\text{ref. vægt ud} + \text{ref. vægt ind}))}$								
$= \frac{(110,00 - 32,00) \times (13,4 + 0,168 \times (110,00 + 32,00))}{(107,00 - 32,00) \times (13,4 + 0,168 \times (107,00 + 32,00))} = 1,05$								

Side 23 / 30

Husdyrgodkendelse.dk

Ansøgningsnummer: 85619

Slagtesvinestald 2 (Eksisterende stald)

Stald system kode	ProdID	BAT-Husdyrtype	Antal dyr	EGV (kg NH ₃ -N)	Korrektion	Vejl. sum (kg NH ₃ -N)	Ansøgers forslag (kg NH ₃ -N)	Kommunens krav (kg NH ₃ -N)
SvSI03	PR-563581	Slagtesvin	3.580	0,31	1,05	1.170,02		
Den vejledende sum er korrigeret for ændrede vægtgrænser:								
Korrektion: $\text{Korrektion} = \frac{(\text{akt. vægt ud} - \text{akt. vægt ind}) \times (\text{PK1} + \text{PK2} \times (\text{akt. vægt ud} + \text{akt. vægt ind}))}{(\text{ref. vægt ud} - \text{ref. vægt ind}) \times (\text{PK1} + \text{PK2} \times (\text{ref. vægt ud} + \text{ref. vægt ind}))}$								
$= \frac{(110,00 - 32,00) \times (13,4 + 0,168 \times (110,00 + 32,00))}{(107,00 - 32,00) \times (13,4 + 0,168 \times (107,00 + 32,00))} = 1,05$								

Bilag 4: Foderkorrektion

Formel er fra BAT standardvilkår vedr. P i slagtesvinefoder:

Fosforindhold i slagtesvinefoder

P ab dyr pr. slagtesvin er beregnet ud fra følgende ligning (2015/2016):

$((\text{FEsv pr. produceret svin} \square \text{ g fosfor pr. FEsv} / 1000) - ((\text{afgangsvægt} - \text{indgangsvægt}) \square 0,0055 \text{ kg P pr. kg tilvækst}))$

$$\begin{aligned} \text{P ab dyr pr. slagtesvin} &= ((110-32) \cdot 2,86 \cdot 4,6 / 1000) - ((110-32) \cdot 0,0055) \\ &= 0,1026168 - 0,429 \\ &= 0,597168 \end{aligned}$$

Fosforindhold:

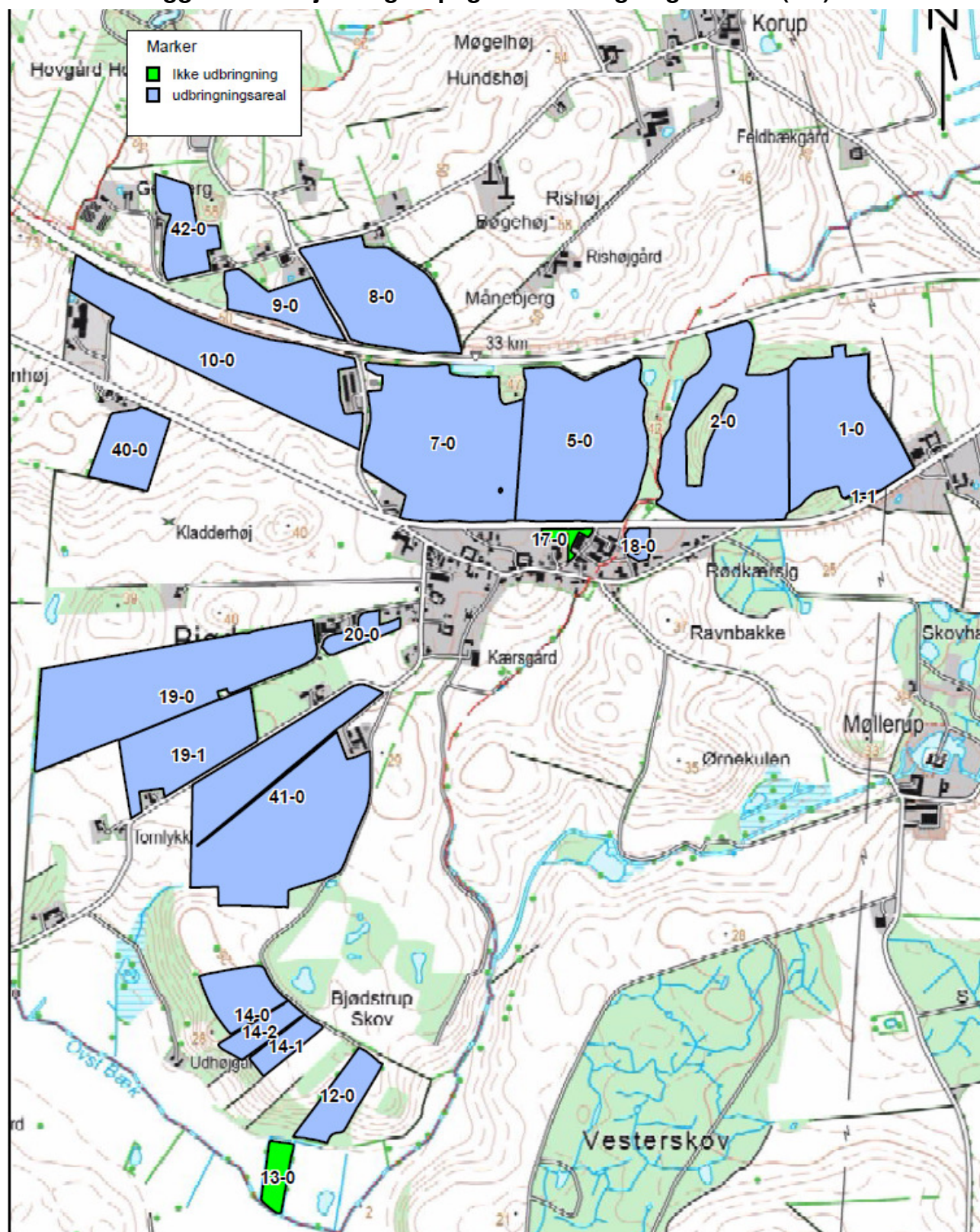
6.500 Slagtesvin x 0,597168 P ab dyr pr. Slagtesvin
= 8.881,59 kg P/år

Dette er opnået ved følgende værdier:

Afgangsvægt=110
Indgangsvægt=32
FEsv=2,86
g P pr FEsv=4,6

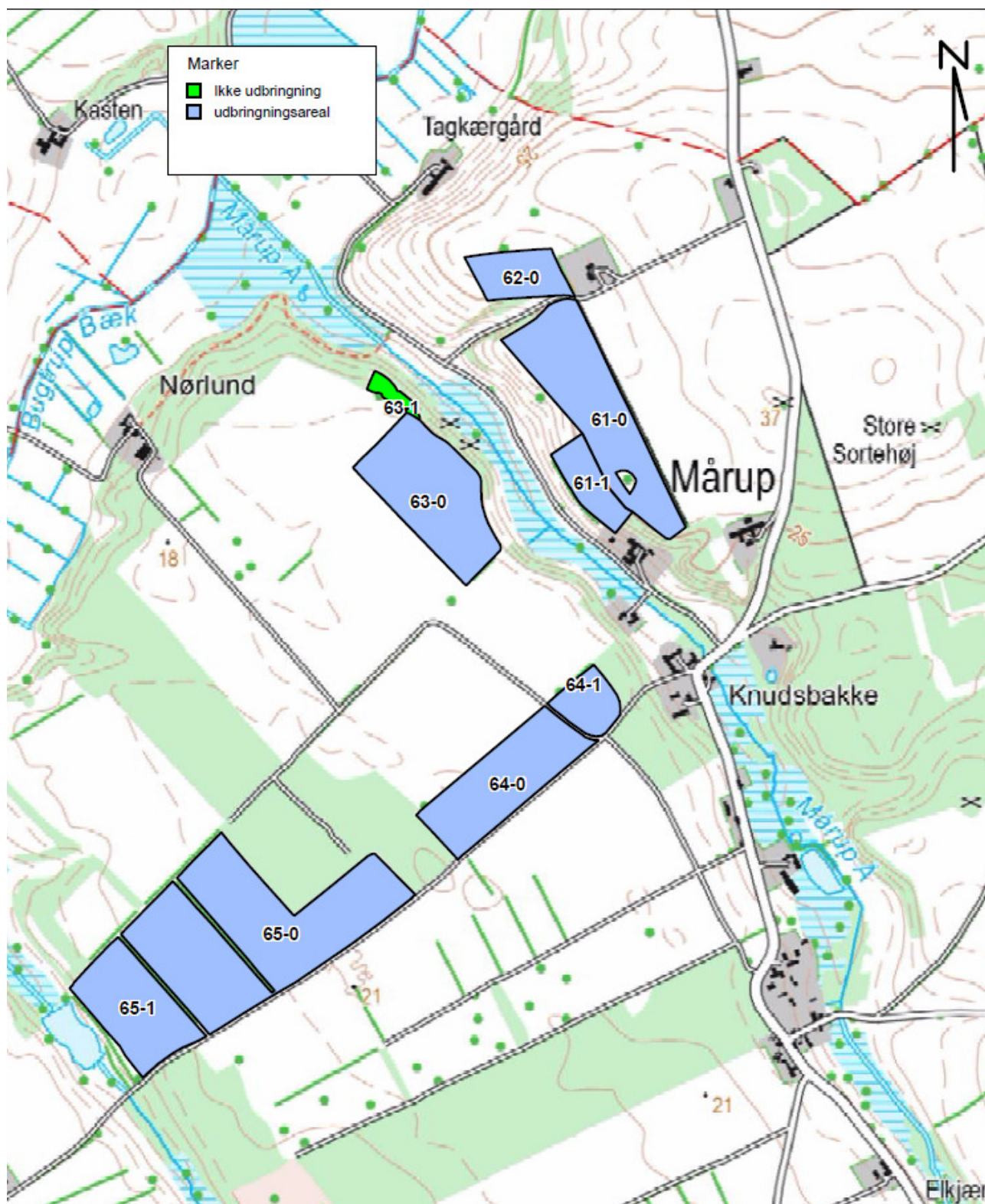

BILAG 5: Beliggenhed af ejede og forpagtede udbringningsarealer (1/2)

BILAG 5: Beliggenhed af ejede og forpagtede udbringningsarealer (2/2)

BILAG 6: Udpegningsgrundlag for Natura 2000-område

Habitatområde 230: "Kaløskovene og Kaløvig"

- 1016 Sump vindelsnegl (*Vertigo moulinsiana*)
- 1166 Stor vandsalamander (*Triturus cristatus cristatus*)
- 1110 Sandbanker med lavvandet vedvarende dække af havvand
- 1140 Mudder- og sandflader blottet ved ebbe
- 1150 * Kystlaguner og strandsøer
- 1160 Større lavvandede bugter og vige
- 1170 Rev
- 1210 Enårig vegetation på stenede strandvolde
- 1220 Flerårig vegetation på stenede strande
- 1310 Vegetation af kveller eller andre enårige strandplanter, der koloniserer mudder og sand
- 1330 Strandenge
- 3150 Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks
- 6210 Overdrev og krat på mere eller mindre kalkholdig bund (* vigtige orkidélokalteter)
- 6230 * Artsrige overdrev eller græsheder på mere eller mindre sur bund
- 7220 * Kilder og væld med kalkholdigt (hårdt) vand
- 7230 Riggær
- 9110 Bøgeskove på morbund uden kristtorn
- 9130 Bøgeskove på muldbund
- 9150 Bøgeskove på kalkbund
- 9160 Egskove og blandskove på mere eller mindre rig jordbund
- 91E0 * Elle- og askeskove ved vandløb, søer og væld

Habitatområde 231: "Kobberhage kystarealer"

- 1110 Sandbanker med lavvandet vedvarende dække af havvand
- 1170 Rev
- 1210 Enårig vegetation på stenede strandvolde
- 1220 Flerårig vegetation på stenede strande
- 1230 Klinter eller klipper ved kysten
- 2130 * Stabile kystklitter med urteagtig vegetation (grå klit og grønsværklit)
- 4030 Tørre dværgbusksamfund (heder)
- 6120 * Meget tør overdrevs- eller skræntvegetation på kalkholdigt sand
- 6210 Overdrev og krat på mere eller mindre kalkholdig bund (* vigtige orkidélokalteter)
- 6230 * Artsrige overdrev eller græsheder på mere eller mindre sur bund

BILAG 7: Primære ruter ved gylleudbringning

